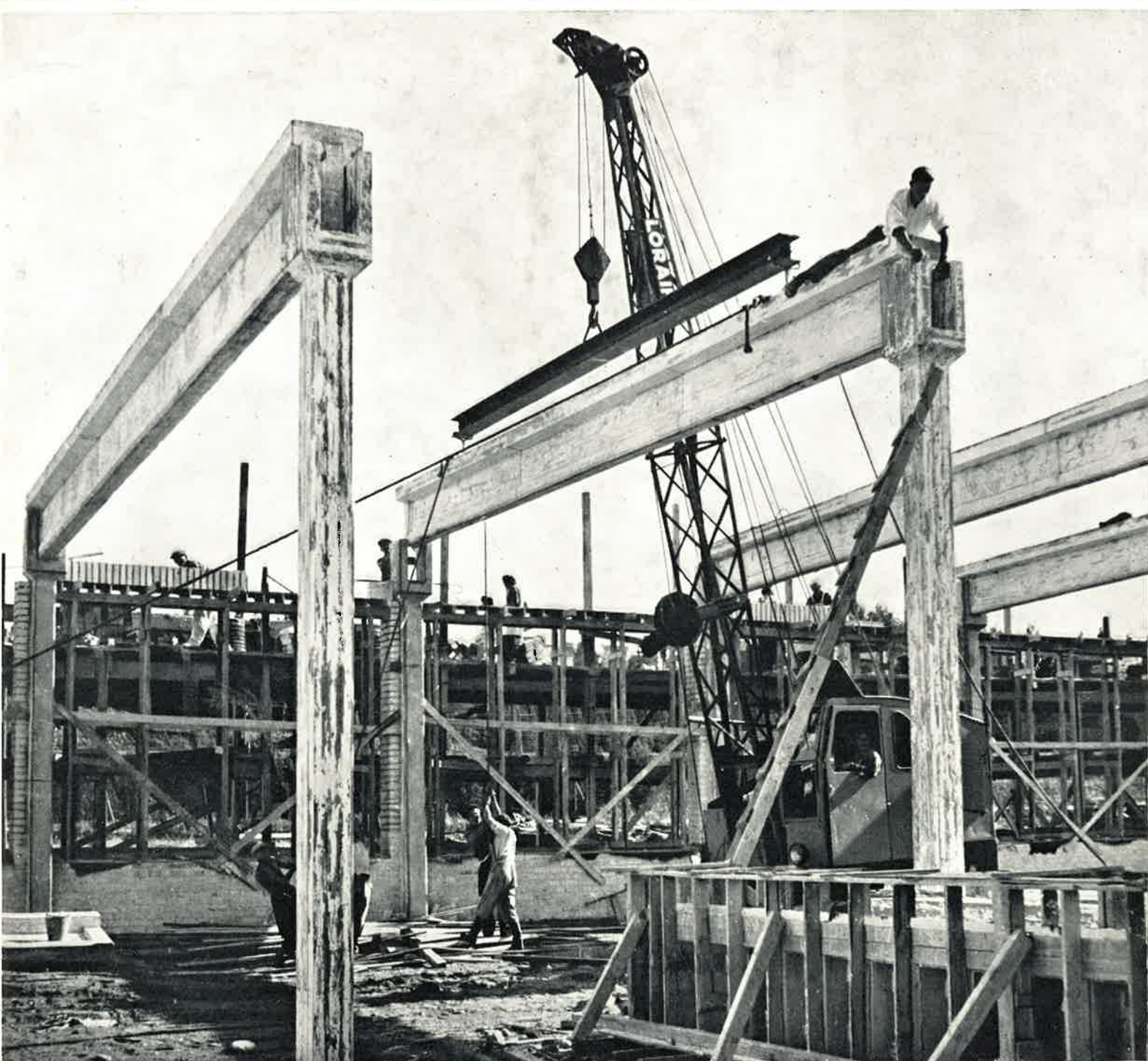

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN
JULKAISU

SISÄLTÖ:

Valtiotiet. maisteri Johan Eric Dahlström	
50-vuotias	1
Jälleen harjannostajaiset Kymin selluloosa-	
tehtaan rakennustyömaalla	2
Turveteollisuudella on tulevaisuutta	5
Haukkasuo — uudenaikainen turvetyömaa	
ja oma pienoisyhdykskunta	8
Rehtori Jukka Wallenius: Työntekijäin	
ammattikoulutus — eräs teollisuutemme	
avainkysymys	16
"Puistomaa"	18
Lasten oma kenttä	19
Dipl.ins. G. V. Rosenqvist: Välähdyksiä	
"Uudesta Maailmasta"	20
Talkoilla ja omin voimin	24
Insinööri C. G. Wolter Ramsay †	26
Högfors voitti niukasti yhtymän kesämes-	
taruuskilpailuissa	27
Kuusankosken tehtaitten mestaruuskilpailut	31
Uimapromotiot	32
Kävelyharrastuskilpailut	34
Voikan lentopallisarjat	35
Pitkäaikaisesti palvelleita	36
Merkkipäiviä	37
"Move 5"	38
Mestari J. R. Perälä †	38

METSÄOSASTO:

Merkkipäiviä	38
--------------------	----

HÖGFORSIN TEHDAS:

Terveisiä Punkaharjulta	40
Vesille venosen mieli	41

Uusi levyradiaattoritehdas Heinolaan	42
Poikakerho leirillä	44
Totista totta Antiaisen tyttöleiriltä	46
Merkkipäiviä	47
Aitien Karhulan matka	47

HALLAN TEHTAAT:

Uusi autotalli vanhassa selluloosatehtaassa	48
Trukkien voimannäyte	49
Hallalaisten kesälomanviettoa	50
Eläkeläiset retkellä	52

JUANTEHDAS:

Tenniskenttämme	53
Onnettomuustapaus	53
Työntekijöiden kerho	54
Dipl.ins. Gunnar Westerlund †	55
Säilömmekö itse?	55
Toimituksen tuolilta	

KANSIKUVA:

Uuden levyradiaattoritehtaan rakennustyö-
maalta Heinolasta. Liittyy kirjoitukseen
"Uusi levyradiaattoritehdas Heinolaan" ss.
42—43.

TOIMITUS:

Vastaava toimittaja: Veikko Talvi.
Toimitussihteeri: A. Ylikangas.
Kirjapaino: Kouvolan Kirja- ja Kivipaino.

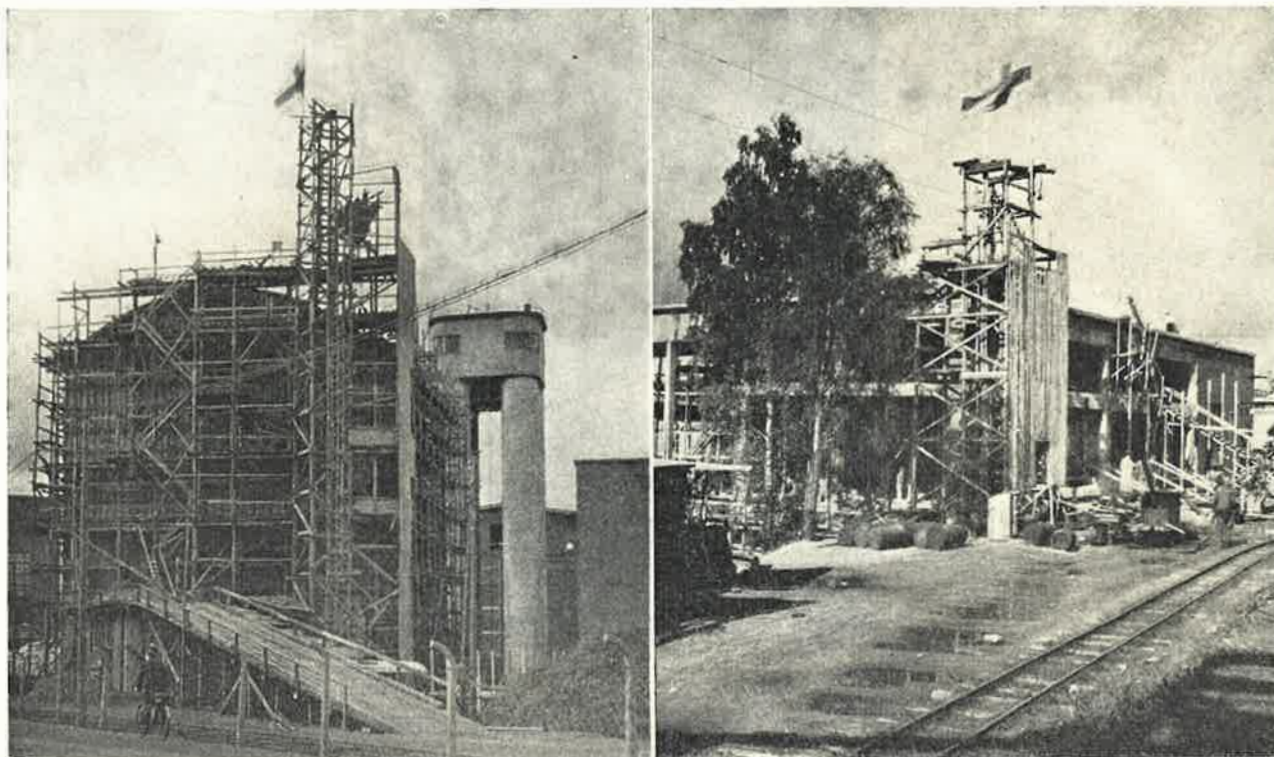

VALTIOTIETEEN MAISTERI
JOHAN ERIC DAHLSTRÖM
50-VUOTIAS.

Lokakuun 6 päivänä täyttää Kymin Osakeyhtiön johtokunnan jäsen, valtiotieteen maisteri Johan Eric Dahlström 50 vuotta. Hän on syntynyt Turussa kuuluen tunnettuun liike-
miessukuun, jolla on ansiokas sija maamme puunjalostusteollisuuden historiassa ja joka on piirtänyt nimensä myös kulttuurihistoriaamme suurlahjoittajana. Erityisen keskeinen on Dahlströmiä osuus ollut Kymin Osakeyhtiötä perustettaessa ja sen ensimmäisinä vuosikymmeninä. Johan Eric Dahlströmin isoisän isä, kauppaneuvos Carl Magnus Dahlström oli perustamassa Kymin Osakeyhtiötä, ja hänen poikansa kauppaneuvos Ernst Dahlström oli yhtiön ensimmäinen toimitusjohtaja hoitaen tätä tehtävää aina vuoteen 1904 eli tehtaiden yhtymiseen saakka. Hänen poikansa, johtaja Carl Johan Dahlström — Johan Eric Dahlströmin isä — toimi jonkin aikaa yhtiön prokuristina sekä toistakymmentä vuotta hallituksen jäsenenä.

Myös Johan Eric Dahlström on jatkanut sukunsa perinteitä osallistuen sukunsa neljännen

polven edustajana yhtiömme toimintaan. Opiskeltuaan kemiaa Charlottenburgin Teknillisessä Korkeakoulussa Berlinissä vuosina 1921—24 ja suoritettuaan valtiotieteen kandidaattitutkinnon Turun Akatemiassa v. 1928 hän toimi harjoittelijana yhtiömme palveluksessa Kissakoskella ja Kuusankoskella vuosina 1928—29 ja perehtyi vuosina 1929—30 paperinmyyntiin lontoolaisessa agentuuriliikkeessä Reeve Angel'issa, joka edusti yhtiömme tuotteitten myyntiä Englannissa. Oltuaan tämän jälkeen pankkialalla hän on perusteellisesti syventynyt liike- ja teollisuuselämän eri haaroihin. Yhtiötämme kohtaan hän on jatkuvasti tuntenut läheistä kiinnostusta, ja yhtiömme onkin käyttänyt hänen asiantuntemustaan hyväkseen. V. 1944 hänet valittiin yhtiön tilintarkastajaksi ja vuodesta 1947 lähtien hän on ollut yhtiön johtokunnan jäsen. Hänen muusta toiminnastaan mainittakoon, että hän on Helsingin Kiinteistötoimisto Oy:n, Suomen Hiekanpuhallus Oy:n ja Terästuonti Oy:n toimitusjohtaja.

Kymin selluloosatehtaan lastusäiliörakennus ja höyrynjakokeskuksen yhteyteen tuleva höyryvoima-asema harjannostajaisasussaan.

JÄLLEEN HARJANNOSTAJAISET

Kymin selluloosatehtaan rakennustyömaalla.

Kymin selluloosatehtaan uudistus- ja laajennustöissä on kesän kuluessa päästy merkittävä askel eteenpäin. Viime vuonna ulkokuorensa saanut 40.000 kuution suuruinen selluloosatehtaan keittämörakennus on vähitellen vapautunut rakennustelineistä ja Kymin puolen suuri tehdaskompleksi on saanut uuden, kaunistyyllisen tehdasrakennuksen, joka selvästi erottuu vanhemmasta ympäristöstään. Rakennuksen sisäpuolella ovat rakennustyöt jatkuneet keskimäärin 70 miehen voimalla. Kesän kuluessa on uusi keittämö saanut välittömään läheisyyteen-
sä korkean lastusäiliörakennuksen, ja hieman kauempana sijaitseva höyrynjakokeskus on selluloosatehtaan laajennustöistä johtuen kasvanut suuresti mitoiltaan, sillä sen yhteyteen rakennetaan höyryvoima-asemaa vastapaineturpiinia varten. Nämä suuret rakennustyöt ovat puristaneet välittömässä läheisyydessään olevat vanhat rakennukset entistä ahtaammalle. Ve-

turitalli ja valimo saivat kokonaan väistyä uusien tulokkaiden tieltä, ja entinen maneesi, virkamiesklubi ja Vanhala ovat nipinnapin säilyttäneet nurkkansa. Viimeksi mainitun viereen kuorimon toisen kuljetuslaitteen paikalle on kaivinkoneen tekemänä syntynyt syvä kuoppa, johon tullaan rakentamaan kuumavesiliuotuskanava, jonka avulla tullaan helpottamaan selluloosatehtaan 2-kertaiseksi lisääntyvän puumäärän kuorimista. Tämän johdosta on tehdasalueen liikenteeseenkin jouduttu tekemään muutoksia. Kaikille tuttu tehtaan portti on saanut muuttaa asentoaan, ja porttivahdin tupa on siirretty aivan Kauppayhtiön seinän viereen. Tehtaan alueelle tuleva päätie kulkee nyt korjauspajojen ja kuljetusosaston konttorirakennuksen sekä höyryvoima-aseman välistä yhtyen entiseen tiehen päävaraston kohdalla. Tämäkin on väliaikainen ratkaisu ja tarkoitus on rakentaa lähitulevaisuudessa uusi päätie.

dipl.ins. U. Viherlainen toivotti läsnäolijat tervetulleiksi mainiten "päivänsankareista" ja rakennusvaiheista seuraavaa:

Tilavuudeltaan n. 9.500 m³ suuruinen lastusäiliörakennus tulee sisältämään kahdeksan silloa, joihin mahtuu yhteensä n. 5.000 m³ lastuja. Lisäksi tulee rakennukseen veturitalli tarpeellisine huoltotiloineen, porrashuone ja tilat lastunkuljettimien varten. Rakennus on tehty kokonaan teräsbetonista, ja sen seinät lepäävät syvälle upotettujen "anturoiden" varassa. Rakennuksen tiellä oleva entinen veturitalli purettiin tammikuun kuluessa ja kaivuutyöt saatiin suoritetuiksi helmikuun puoliväliin mennessä. Ensimmäinen betonivalu suoritettiin jo

Ylhäällä: Kuorimon viereen on ilmestynyt kuoppa, johon rakennetaan kuumavesiliuotuskanava.

Vieressä: Lastusäiliön katto saamassa betonilaudoitustaan.

Alhaalla: Höyryvoima-aseman katto saa näiden "pikimiesten" toimesta vedenpitävän kattopäällysteen.

Huhtikuun loppuun saakka oli näillä uudisrakennuksilla töissä n. 160 miestä ja naista. Toukokuun kuluessa työväen lukumäärä nousi pariinsataan ja kiipesi kesän kuluessa parhaimmillaan 260:een. Selluloosatehtaan seisoessa oli osa tehtaan työvoimasta rakennustöissä. Elokuun 29 päivänä olivat työt edistyneet niin pitkälle, että vietettiin lastusäiliörakennuksen ja höyryvoima-aseman rakennuksen harjannostajaisia. Valtakunnan lippu liehui kummankin rakennuksen huipulla, iltapäivällä keskeytettiin työt, ja työväki sekä joukko kutsuvieraita kokoontui entiseen maneesiin herkkujen pito-öyten ääreen. Rakennusosaston päällikkö,

Harjannostajaistunnelmaa entisessä maneesissa.

tammikuun 10 päivänä. Sen jälkeen kirvesmiehet, raudoittajat ja betonimiehet ovat vuoron perään tehneet osansa ja nyttemmin on vesikatto saatu valetuksi.

Höyryvoima-aseman rakennus on tilavuudeltaan 12.000 m³. Huomattavan osan siitä vie höyryturpiinisali ja loput tilat tulevat sähkön jakoa ja konttoreita varten. Tämän teräsbetonirunkoisen, tiiliseinäisen voima-aseman paikalla sijainnut valimo purettiin helmikuun 10 päivään mennessä. "Lorain" kaivoi rakennuksen peruskuopasta vajaan kahden kuukauden aikana n. 2.200 m³. Jyrkän maaluiskan viereinen 12 m korkuinen tukimuuri, joka samalla toimii rakennuksen seinänä, saatiin valetuksi 8 metrin korkuisena maaliskuun puoliväliin mennessä. Sen jälkeen päästiin varsinaiseen rakentamiseen. Vesikatto valettiin heinäkuun lopussa ja muurarit aloittivat työnsä elokuun 12 päivänä.

Näihin kahteen uudisrakennukseen on tarvittu paljon työtä — tähän mennessä n. 250.000 tuntia — sekä huomattavat määrät rakennusaineita. Betonirautaa on käytetty 182 tonnia, nauvoja yli 7 tonnia, puutavaraa lähes 200 std., sementtiä yli 12.000 pussia, sepeliä 900 m³ ja soraa 2.400 m³, joista kolmesta viimeksimainitusta on tehty betonia 2.640 m³.

Rakennukset on piirtänyt Arkkitehtitoimisto

Liljeqvist & Helander, lujuslaskelmat suorittanut Insinööritoimisto T. Pöysälä, höyryvoima-aseman vesikaton eristystyön Rakennus Oy. Cultor, varsinaisen suunnittelun yhtiömme teknillinen osasto käyttäen apunaan sähkö- ja höyryosaston sekä selluloosatehtaan asiantuntijoita, ja rakennusosasto yhdessä korjauspajan ja kuljetusosaston kanssa on suorittanut varsinaisen rakentamisen.

Lopuksi puhuja kohdisti yhtiön puolesta kiitokset kaikille, jotka ovat olleet mukana tässä rakennustyössä. Erityisesti hän kiitti työnjohtoa ja rakennustyöntekijöitä hyvin suoritetusta työstä, jota on suuresti edistänyt työmaalla vallinnut sopuisa ja luottamuksellinen henki.

Työntekijöiden puolesta vastasi puheeseen neuvotteleva pääluottamusmies, mallipuuseppä Onni Okka mainiten, että työ on vaatinut paljon ututteraa ponnistusta. Mutta tällaisella suurella työmaalla vaikuttavat hyvään tulokseen myös monet muut tekijät. Erityisesti puhuja toi työntekijäin puolesta esiin työmaalla vallinneet hyvät suhteet, joka osaltaan on vaikuttanut tämän tuloksen aikaansaamiseen. Puhuja esitti työnjohdolle ja mestareille työntekijöiden kiitokset hyvästä yhteistyöstä sekä kiitti myös tästä työnjuhlasta ja runsaasta kestätyksestä.

Turveteollisuudella on tulevaisuutta.

Haukkasuolla päästiin tänä kesänä 35.000 turvetonniin.

Suomi on kymmenientuhansien järvien ja loppumattomien metsien maa. Järvet ovat maamme kaunistus, metsät sen rikkaus. Mutta meidän tulisi liittää tuohon parin sanan luonnehdintaan vielä kolmas maisemallinen piirre — suo. Ehkä vaistomaisesti haluamme unohtaa sen, koska tajunnassamme suohon liittyy jotakin kielteistä ja vastenmielistä. Se on alakuloisen yksitoikkoinen, vaikeakulkuinen ja Suomen kansan perivihollisen, hyisen hallan tyyssija.

Suo kuuluu kuitenkin kiistattomasti suomalaiseseen maisemaan, sillä kolmasosa maamme pinta-alasta on suota. Keski- ja pohjois-Suomessa on alueita, joissa osapuilleen toinen puoli, jopa yli 60 pros. pinta-alasta on suota. On korpia, rämeitä, nevoja ja lettoja. Euroopan maista vain Neuvostoliitossa on soita enemmän kuin meillä. Suomi on siis järvien, metsien ja soiden maa.

Suo korostaa suomalaisen maiseman karuutta ja tuo mieleen Maamme-laulun säkeen "On maamme köyhä, siksi jää, jos kultaa kaivannet". Mutta yritteliäs suomalainen on huomannut,

että suolla on hyvätkin puolensa. Soita kuivamalla on saatu uutta peltoa ja parannettu metsänkasvua. Soista on ruvettu tekemään myös eräänlaisia kaivoksia ottamalla käyttöön suon tarjoamaa raaka-ainetta, turvetta, josta tehdään polttoturvetta ja turvepehkuu.

Ja turvetta meillä riittää. Varovaistenkin laskelmien mukaan valtakunnan turvevarojen kokonaismäärä on suunnilleen 120 miljardia kuutiota. Tämä on tähtitieteellinen luku, joten sitä pitäisi havainnollistaa saadaksemme siitä edes jonkinlaisen käsityksen. Sijoittakaamme mielikuvituksessamme tämä turvemäärä päiväntasaajalle metrin levyiseksi ja paksuiseksi nauhaksi. Tällöin saadaan turvenauha, joka ulottuu 3.000 kertaa maapallon ympäri. Päiväntasaajalle muodostuisi maapallon ympäri kiertävä, metrin paksuinen ja kolmen kilometrin levyinen turvevyö. Tämä olisi tietenkin luonnonvaraista turvetta. Jos pusertaisimme siitä pois veden, jäisi jäljelle 12 miljardia kuutiota eli vyö kapenisi 300 metrin levyiseksi. Mutta olisi sitä sii-

näkin vielä vyötä pulleavatsaisen maapallon ympärille.

Missä määrin sitten nämä valtavat turvevaramme soveltuvat teollisuuden raaka-aineeksi? Pistoturpeen kohdalta, millainen turpeennosto soveltuu lähinnä kotitalouden käyttöön, on raaka-ainetta rajattomasti saatavissa. Sen sijaan koneellinen turpeennosto vaatii määrättyjä edellytyksiä. Tähän tarkoitukseen soveltuvien soiden tulee olla laajoja ja turvekerroksen paksuuden vähintään pari metriä. Tuhkapitoisuuden tulee olla vähäinen, mutta maatuneisuuden sen sijaan suuri. Nämä ovat eräitä tärkeitä edellytyksiä ja niihin on lisättävä vielä yksi: suon etäisyys rautatiestä tai muusta kulkuväylästä. Tästä seikasta johtuukin, että koneturvetyömaiden valtakunnallista karttaa silmäiltäessä huomataan niiden sijoittuneen rautateiden läheisyyteen.

Näistä rajoittavista tekijöistä johtuen maasamme on arvioitu olevan "vain" noin 300.000 hehtaaria koneellisen polttoturpeen valmistukseen kelpaavaa suota, mikä määrä on vajaat 3 pros. koko maan suopinta-alasta. Tästä huolimatta liikutaan yhä suurissa luvuissa, sillä tämäkin suoala sisältää 6.000 miljoonaa kuutiota luonnonvaraista turvetta, joka vastaa suunnilleen 900 miljoonaa tonnia ilmakeivää turvetta. Jos polttoturvetta valmistetaan 300.000 tonnia vuosittain, mihin määrään on viime aikoina päästy, riittää mainittu raaka-ainemäärä 3.000 vuodeksi. Näyttää kuitenkin siltä, että nämä muutama vuosi sitten laaditut arvioinnit eivät enää pidäkään paikkaansa, vaan turpeennoston teknillisen kehityksen edistyessä rajoitukset pienenevät ja yhä suuremmat suoalat kelpaavat turveteollisuuden käyttöön. Kukapa tietää, vaikka joskus voisimme käyttää lähes kaikki turvesuomme teollisiin tarkoituksiin.

Äsken mainittua koneellisten turvetyömaiden karttaa tarkkailtaessa havaitaan, että näitä työmaita esittävien yli 60 mustan ympyrän joukossa on kaksi suurta, toinen Pohjois-Satakunnassa ja toinen Itä-Kymenlaaksossa. Edellinen on valtion omistama Suo Oy:n Kihniön turvetyömaa ja jälkimmäinen Kymin Osakeyhtiön Haukkasuo. Yhtiömme onkin jatkuvasti laajentanut ja kehittänyt turveteollisuuttaan. Ei ole kysymys mistään kokeilusta, vaan huomattavasta polttoaineteollisuudesta, jonka avulla korvataan melkoinen määrä kivihiiltä.

— Haukkasuo on erinomaisen sopiva turve-

Turve-Jussi talvisaikaan suurta viemäriä kaivamassa. Viereisellä sivulla: Kätevä siirtolaite nostaa Utin aseman lastauspaikalla turpeen pikkuvaunuista rautatievaunuihin.

teollisuuden käyttöön, kertoi lehdellemme Kuusankosken tehtaitten höyryosaston päällikkö, insinööri B. Zimmermann, jolta tiedustelimme Haukkasuon kuulumisia. Haukkasuo, samoin kuin muut sen läheisyydessä olevat yhtiön omistukseen kuuluvat suot ovat ns. kohosuita. Niiden kuivaaminen on suhteellisen helppoa, sillä lähellä virtaa Sippolan joki. Ne ovat myös muodoltaan sopivia suurisuuntaiseen turpeennostoon. Yhtiön hallussa on suota n. 1.500 hehtaaria turvekerroksen vaihdellessa 3:sta 6:een metriin. Tästä turvemäärästä saadaan n. 6 miljoonaa tonnia ilmakeivää polttoturvetta. Nykyisten tuotantolukujen mukaan tämän määrän nostamiseen tarvitaan yli sata vuotta. Varjopuolena voidaan mainita valkosammalpeite, joka on poistettava ennen varsinaisen turpeen nostoa, ja kannot sekä suohon hautautuneet puiden jätteet, mutta menetelmien parantuessa näiden haittojen vaikutus alati vähenee.

— Haukkasuon turvetyömaalla on historiaa

takanaan. Jo ensimmäisen maailmansodan aikana suoritettiin kokeiluja ja maailmansodan jälkeen lähes kymmenkunta vuotta harjoitettiin säännöllistä turpeennostoa. Menetelmät olivat kuitenkin melko alkeelliset eikä myöskään ns. hydro-systeemi johtanut toivottuihin tuloksiin. Asianlaita on näet siten, ettei sama menetelmä sovi läheskään kaikille turvesoille. Esimerkiksi Neuvostoliiton laajoilla soilla päästään hyviin tuloksiin juuri mainituilla Hydro-koneilla, kun sen sijaan Haukkasuolla sopivat parhaiten kokonaan toisentyypiset koneet. Turpeennoston alkaessa uudelleen talvisodan jälkeen päästiin pian oikeille jäljille. Tahtoisin mainita, että Haukkasuohon ei turvauduttu uudestaan yksinomaan toisen maailmansodan synnyttämän polttoainepulan takia, vaan jo vuodesta 1937 lähtien oli vakavasti pohdittu ja suunniteltu turpeennoston aloittamista uudenaikaisin menetelmin. Siihen aikaan oli ulkomailla tullut käytäntöön uusi nk. jysinturvemenetelmä ja hydroturve oli saanut renessanssin, ja me seurasimme niitä valppaasti. Näin ollen emme olleet valmistautumattomia, kun työt olosuhteiden jouduttamina kesällä 1940 pantiin uudelleen käyntiin.

Jo v. 1942 saimme ensimmäisen suurbaggerikoneen — Heseperin, ja tämä kone on toistaiseksi osoittautunut parhaaksi Haukkasuolle.

Nyttemmin meillä onkin jo kolme Heseperiä, joista kolmas ja suurin aloitti kaivuunsa viime keväänä. Lisäksi on käytössä pari muuta pienempää konetta, joilla nostetaan reuna-alueita ja pienempiä suoalueita. Heseper-koneiden ansiosta on tuotanto myös jatkuvasti noussut. Joka vuosi on saavutettu uusi tuontantoennätys. V. 1948 sivuutettiin 20.000 tonnin raja. Viime vuonna päästiin 28.000 tonniin ja tänä vuonna 35.000 tonniin. Jos tämän kesän sää olisi ollut turpeennostolle suotuisa, olisi tulos ollut 5—6.000 tonnia enemmän. Ero hyvän ja huonon kesän välillä merkitsee 20 pros. eroa tuotannossa. Vastaisuudessa tämä ero tulee pienenevän, sillä tekniikan kehittyessä ei tulla olemaan riippuvaisia yksinomaan ilmastollisista seikoista turvetta kuivatettaessa.

— Kuinka paljon sitten tuo 35.000 tonnia polttoturvetta oikein on? Se vastaa 16.000 tonnia kivihiiltä eli määrää, jonka rahtaamiseen tarvitaan kolme suurta valtamerilaivaa. Toisen vertauskohdan mainitakseni tällä Haukkasuon kesän turvesadolla saadaan nykyisen Kymin selluloosan puolen vuoden höyryntarve täytetyksi.

— Turveteollisuuden kehitys on parhaillaan mielenkiintoisessa murrosvaiheessa. Aikaisemmin turveteollisuus näytteli huomattavampaa osaa vain sota-aikoina, jolloin polttoaineen saannissa esiintyi vaikeuksia. Tällä hetkellä ovat monien teollisuusmaiden katseet suuntautuneet turveteollisuuteen, ja siitä on ollut seurauksena, että nostotekniikka on nopeasti kehittynyt. Pyrkimyksenä on mm. saada turve nykyistä kovempaan muotoon, jolloin kuljetus helpottuu. Toinen tärkeä seikka, joka liittyy näihin tehostettuihin kuivaamismenetelmiin, on turvesesongin pidentäminen. Esimerkiksi meillä Suomessa varsinainen polttoturpeen nostokausi ei nykyisin ole kuin noin sadan päivän pituinen. Vastaisuudessa sitä voitaneen huomattavasti pidentää, ehkä aina 250 päivään saakka.

— Tähän asti turpeesta on tehty yksinomaan polttoturvetta ja valkosammalkerroksesta pehkuu. Tulevaisuudessa tullaan turvetta käyttämään myös jalostetumpiin tarkoituksiin. Varsinkin kemiallinen teollisuus tuntee mielenkiintoa turvetta kohtaan, ja epäilemättä siitä saadankin käyttökelpoista raaka-ainetta kemiallista teollisuutta varten. Siitä on tässä vaiheessa kuitenkin vielä liian aikaista yksityiskohtaisemmin kertoa.

Haukkasuon uusiin Hesper-kone etenemässä pitkän montun laitaa.

HAUKKASUO —

UUDENAIKAINEN TURVETYÖMAA JA OMA PIENOISYHDYSKUNTA.

Jos matkailija Kymenlaaksoon tutustuessaan haluaa nähdä muutakin kuin tehtaita ja liikekeskuksia, sopii hänen reitikseen maantie itäisen Kymenlaakson halki Kouvolasta Utin kautta Haminaan. Salpausselän mäntymetsäisten kankaitten jäättyä taakse tie kääntyy Utin aseman luota etelään kaarrellen pienten mäkien ja metsävaltaisen maiseman lomitse. Siellä täällä avautuu peltoaukeamia ja hajallista kyläasutusta. Maanviljelys on valtaosaltaan pienviljelysvaltaista, luonteenomaista itäiselle Kymenlaaksolle.

Muutaman kilometrin päässä Utista Saveron kylään päin matkailija kokee kuitenkin pienen yllätyksen. Tien molemmin puolin on taloja, joilla ei ole "maalaista" leimaa. Tarkkaavainen matkailija huomaa niissä yhtäläisyyttä Kymenlaakson teollisuus-asutuksen kanssa. Näkyy myös pari verstasrakennuksen kaltaista, joiden edessä saattaa mennä hyristää

moottoriveturi kippivaunuineen, mutta ei näy kuitenkaan mitään tehdasta savupiippuineen. Jos vieras on nopea huomioitsija, osaa hän yhdistää oikealla puolella avautuvan suon tähän yhdyskuntaan ja hän arvaakin oikein. On kysymys suurisuuntaisesta polttoturvetuoteollisuudesta — teollisuudesta ilman tehdasta.

Kävimme Haukkasuolla ensimmäisen kerran viime kevättalvena. Suolakeus oli silloin hankien peitossa. Aamuhämärissä se näytti jäätyneeltä, saarettomalta järvenselältä. Suota se kuitenkin oli ja talvesta huolimatta siellä myös työskenneltiin. Iso kaivinkone teki suurta, viivasuoraa "viepää". Lumisen maan alta paljastui muheva suo, joka ei ollut jäässä kuin aivan pinnasta. Suurin osa oli sulaa, tummanruskeata turvetta, jota kaivinkoneen iso "koussikka" hanakasti haukkasi.

Haukkasuon käyttöpäällikkö ins. W. Ekelund ja ylityönjohtaja Edvard Huovila kertoivat, että

tärkeimpiä turpeennoston valmistelutöitä on suon kuivaus. Nykyiset menetelmät vaativat hyvin ojitettua suota. Voi olla, että tulevaisuudessa tämä ei ole välttämätöntä. Pääviemärit kaivetaan talvisaikaan, sillä maan pinnan ollessa jäätyneenä uskaltavat raskaatkin "ojurit" suolle. Talvisaikaan kunnostetaan myös kaivinkoneet, jotta ne sitten lyhyenä nostokautena toimisivat mahdollisimman tehokkaasti ja häiriöttä. Periaatteena on, että niin Turve-Jussien kuin muidenkin turpeennostokoneiden käyttäjät itse korjaavat ja trimmaavat koneensa. Käytännössä tällainen menettely on osoittautunut tulokselliseksi. Korjauspajassa olikin täysi paine päällä. Sorvit surisivat ja hitsausliekit paloivat. Myös turpeenkuljetus oli käynnissä. Edellisen kesän satoa kuljetettiin kapearaiteista rautatietä myöten Utin asemalle, jossa se kätevästi nostolaitteen avulla siirrettiin rautatievaunuihin.

Haukkasuolla aherretaan siten ympäri vuoden, mutta varsinainen sesonki on tietenkin kesällä. Teimme uudelleen tuttavuutta Haukkasuon kanssa eräänä helteisenä kesäkuun päivänä. Suo oli kuin auringon ruskeaksi polttama. Kaikessa yksitoikkoisuudessaan ihmeellisen värinen, monista eri vivahteista koostunut syvänruskea, joka etäämpänä sävyttyi sinipunervaksi. Aloitimme suovaelluksemme Parpalonsuolta, Haukkasuohon verrattuna pieneltä suoalueelta, joka kuitenkin soveltuu koneelliseen turpeennostoon. Mikään suonsilmä ei sentään tämäkään ole, sillä sen pinta-ala on 30 hehtaaria. Turpeennostoa on suolla suoritettu jo 6:nä kesänä ja vasta noin neljäsosa on nostettu.

Saavuimme Parpalonsuolle "yksityisjunassa", moottorivaunun vetämässä avovaunussa. Nämä ka-

pearaiteiset radat ovat turvetyömaan elinhermoja. Ne ulottuvat kaikkialle, kilometrejä kertyy parisenkymmentä ja uskomattoman nopeasti rataporukka rakentaa uutta rataa siirtämällä tarpeettomaksi jääneen radan kiskot pölkkyyneen uuteen paikkaan, kuten saatoimme suolle tullessamme todeta. Siellä oli parhaillaan lastaus käynnissä. Iloinen naisparvi kassasi kuivuneet turvekeot eli "kököt", kuten niitä Haukkasuon ammattikielellä nimitetään, vaunuihin, ja sitä mukaa kuin tuli selvää, siirrettiin rata kulkemaan uudelleen kekoalueen halki.

Pian turvejuna täyttyi ja seurasi lyhyt hengähdystauko. Voisi sitä sanoa puhatauoksikin, sillä tietysti parikymmenpäisessä naisjoukossa juttu luistaa. Emme jääneet vastausta vaille. Kertoivat olevansa kovaa porukkaa. Urakalla paiskivat töitä, eikä kukaan halua olla toistaan huonompi. Terveelliseksi he kiittivät tällaista raikkaassa ulkoilmassa tehtävää työtä. Joku oli kuulemma parantunut reumatismistaankin tultuaan turvetöihin. Ruskeita ja reippaita olivatkin haastateltavamme. Tiedustelimme, kenellä tässä joukossa oli virkavuosia eniten. Rva Signe Mäenpää kertoi, että hän tuli Haukkasuolle töihin jo parikymmentä vuotta sitten ja on siitä lähtien ollut suon kanssa tekemisissä muutamaa kesää lukuunottamatta, jolloin ei pieniltä lapsiltaan ennättänyt. Hän on ollut pehkutehtaassa, kekoamassa, kassauskoneella, kuokkimassa ja lastaamassa, joten turve milloin missäkin muodossa on kulkenut hänen käsiensä kautta. Kysyimme joukon vanhinta ja nuorinta. Edelliseksi ilmoittautui 59-vuotias Elviira Uutela Saverolta ja jälkimmäiseksi 17-vuotias karjalaisneiton Kerttu Metsä Utin aseman lähellä sijaitsevasta Metson kylästä. He kertoivat, että kum-

Nopeasti käy näiltä miehiltä radan siirtäminen toiseen paikkaan.

mastakin kylästä käydään melkein talosta kuin talosta täällä töissä.

Suon toisessa laidassa touhusi Turve-Jussi nostaen nopeassa tahdissa turvetta ja tyhjentäen sen turvemyllyyn. Tämä leipoi siitä runsaan metrin pituisia pitkoja, jotka lähtivät lautojen päälle asetettuina vajerilaitetta pitkin uuniinsa kuivumaan. Uunin muodosti suon pinta, johon vajerilaitteen vieressä työskentelevät miehet nuo leivonnaiset nopeasti laitoivat lähettäen laudat takaisin laitteen alarataa pitkin. Aurinko ja tuuli pitivät sitten huolen kuivaamisesta.

Parpalonsuon työnjohtaja Väinö Kujala, joka samalla toimii ratamestarina, kertoi meille turpeenoston alkuaajoista. Säännöllinen koneellinen turpeenosto aloitettiin v. 1919 haastateltavamme tullessa

Haukkasuolle seuraavan vuoden keväällä. Sähköä ei ollut voimanlähteenä, vaan kolme nostokonetta kävi naftamoottorien ja neljäs lokomobiiliin avulla. Miesvoima korvasi silloin Turve-Jussin kauhan, ja montussa olikin kuusi miestä nostokoneen kuormaa täyttämässä. Tämä suokuopassa lapiointi oli lujanpuoleista, ja heikot ja laiskat miehet tämän työn äärestä pian häipyivätkin. Riuskat työmiehet sen sijaan pistelivät tosissaan, ja sen mukaisia olivat myös tulokset. Päivässä päästiin 8—10.000 "lautaan" tämän Turve-Jussin päivänormin ollessa nykyisin 12.000 lautaa. Ihmekö sitten, jos lapiomiesten polvet pyrkivät illalla notkahtelemaan. Mutta tämä tiesi myös hyviä ansioita, joten työvoimasta ei ollut puutetta.

Parpalonsuon "Veho"-kone, niin tehokkaalta ja nopealta kuin se meistä näyttikin, ei suinkaan edusta mitään tekniikan viimeistä saavutusta Haukkasuon turvetyömaalla. Sellainen ei ollut vielä seuraavakaan kone, kaunisniminen "Eureka", jonka näimme ensimmäiseksi varsinaiselle Haukkasuolle tullessamme. Tämä kone tarvitsi myllyynsä runsaasti vettä. Myllyn veteläksi massaksi sekoittama turve valutettiin vaunuihin ja siirrettiin kuivauspaikalle, jossa jyrän tapainen kone kulki sen ylitse tasoittaen massan ja leikaten sen samalla sopivan suuruisiksi kappaleiksi. Vasta sitten oppaamme näyttivät meille Haukkasuon tämänhetkisen valtiaan Heseperin. Saimme tutustua uusimpaan ja suurimpaan. Kone on täysin automaattinen. Ketjussa kulkevat nostokauhat raappaavat suota kolmen metrin syvyydeltä ja pudottavat mudan myllyyn, josta tultuaan se lähtee koneen pitkää levittäjää myöten etenemään tiiliskiven muotoisissa muoteissa kuivauskentälle koko rivin kellahtaessa yht'aikaa suon pintaan kuivumaan. Samanaikaisesti tämä konejättiläinen raskaasta ruhostaan huolimatta

liikkuu hiljalleen eteenpäin. Tämän mutkikkaan näköisen koneen hoitajalta vaaditaan tottumusta, tarkkuutta ja nopeutta, jotta kaikki sujuisi nuottien mukaan.

Heseperin työskentelyä seurattessamme meille selviää Haukkasuon turveteollisuuden suurisuuntaisuus.

Koneet etenevät viivasuoraan tarkoin määrätyillä lohkoillaan. Ne tarvitsevat nostamalleen turpeelle myös laajat kuivauskentät, ja suunnitelmat on laadittava pitkällä tähtäimellä eikä suinkaan vain vuodeksi pariksi kerrallaan. Silmäys suokarttaan ja ilmalokokuvaan tuo vielä selvemmin näkyviin sen järjestelmällisyyden, jolla suota valloitetaan. Nykyaajan iskusana rationalisointi on muuttunut täällä eläväksi todellisuudeksi. Suunnitelmallisuuden ja uudenaikaisten työmenetelmien ohella seurataan tarkoin nostokoneiden tekniikan kehitystä, jotta polttoturpeesta tulisi hyvää ja halpaa ja jotta se kykenisi kilpailemaan kustannustensa puolesta muiden polttoaineiden kanssa.

Jatkoimme suovaellustamme ja saavuimme toisen pitkäpyrstöisen koneen luo. Tämä oli kokoojakone, joka hiljalleen eteni pitkin kuivauskenttää ja tiputteli taajassa tahdissa kuivia turpeita aumaan. Kone ei niitä kuitenkaan itse poiminut, vaan ahkerat naiset heittivät kuivuneet turpeet koneen pyrstön kuljetushihnalle. Näky oli värikäs ja hauska. Kesäiseen työasuun pukeutuneet rouvat ja neitokset — ”turvettaret” — kellä huivi, olkihattu tai muu leveälierinen hellehattu päässään muodostivat iloisen väri-

Viereisellä sivulla:

Signe Mäenpää on juuri ottanut ”turvekökön” heittääkseen sen kuljetusvaunuun.

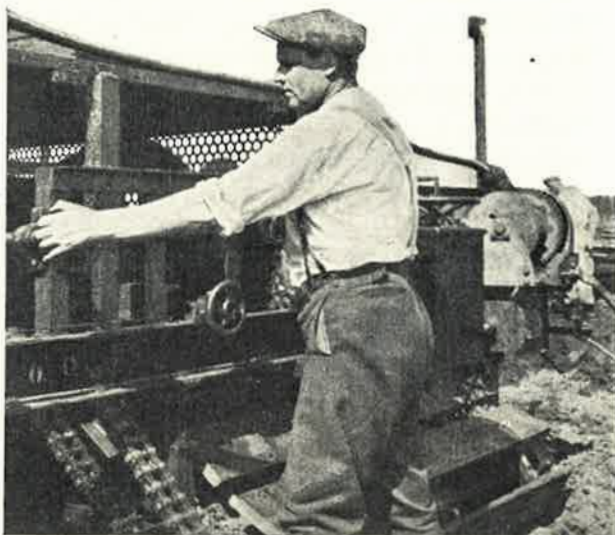
Parpalonsuon naurava kokoojaryhmä työn lomassa välipalaa haukkaamassa.

Parpalonsuon työnjohtaja Väinö Kujala.

Ylhäällä: Turve-Jussi nostamassa suota Veho-koneeseen.

Vieressä: Veho-koneen ”leivonnaiset” menossa liinoja pitkin kuivauskentälle.

yhdistelmän vastakohtana suon yksitoikkoiselle, melkein rannattomalle ruskeudelle. Haastattelimme lähinnä konetta työskentelevää, rva Tyyne Yläkotola, jonka murteesta päättäen arvasimme karjalaiseksi. "Vahvialasta minä olenkin kotoisin, mutta Valkealan Kuivalasta perheeni ja minä olemme löytäneet uuden kotiseudun. Minulla on täällä suolla menossa jo seitsemäs kesä. Tänä keväänä aloitin toukokuun puolivälissä ja tavallisesti olen syyskuuhun saakka. Kesällä tienataan ja talvella menetetään. Hyvin tässä hankkiikin, joten saa säästöön talven varalle. Minusta tämä kokoaminen on rattaista työtä. Pidän varsinkin tästä iltälöysistä. Illan lähestyessä ilma viilenee, aurinko alkaa painua mailleen ja silloin on täällä suolla tunnelmallista". Kertojamme reipas olemus ja rehevä hymy vakuuttivat meille hänen sanansa todeksi.

Heseperin ohella ovat haukkasuolaisten ylpeytenä kaksi suon laidassa sijaitsevaa rakennusta, veturitalli ja korjauspaja. Syytä tähän onkin, sillä molemmat ovat kauniita, ajanmukaisia rakennuksia. Veturitalli, jonka yhteydessä on moottorikorjaamo ja öljyvarasto, on rakennettu viisi vuotta sitten, ja valoisa, tilava korjauspaja viime vuoden vaihteessa. Parhaillaan purettiin vanhaa pajaa, vaatimatonta hirsimökkiä, johon uutta vertailemme ymmärsimme täysin miesten tyytyväisyyden.

Tällä kertaa korjauspajassa oli hiljaista, koska melkein kaikki miehet ovat kesäisin suolla koneita käyttämässä. Tapasimme kuitenkin Jalmari Ahvenaisen, pesunkestävän korjauspajalaisen. Monitaitoisena miehenä hänet tarvitaan korjauspajassa kesät talvet. Kysyimme, mistä päin Ahvenainen on ko-

Ylityönjohtaja Edvard Huovila tarkastelemassa kuivauskentällä turpeen kuivumista. Ensimmäiset peninsä hän hankki jo 10-vuotiaana poikasena karsimalla pajuja yhtiön pellon pientareilta. V:sta 1919 lähtien hän toimi vakituisesti metsäosastolla ja siirtyi Haukkasuolle toistakymmentä vuotta sitten. Huovila on auringon paahtama, väsymätön jalkamies, joka ei sano kävelyn paljon jaloissaan painavan, vaikka joutuukin tehtäviä hoitaessaan tarpomaan suota aamusta iltaan.

Ylhäällä vasemmalla: Koneenkäyttäjää Kalle Reunan hoitamassa Heseperiään.

Vieressä: Helleasuinen kokoojaryhmä. Etualalla haastateltavamme Tyyne Yläkotola.

Haukkasuon seppä Jalmari Ahvenainen.

Alhaalla: Haukkasuon vetureita. Kesällä ei käytetä ohjaajan koppia. Vasemmalla oleva viimeinen uutuus, tanskalaista valmistetta oleva Diesel-veturi.

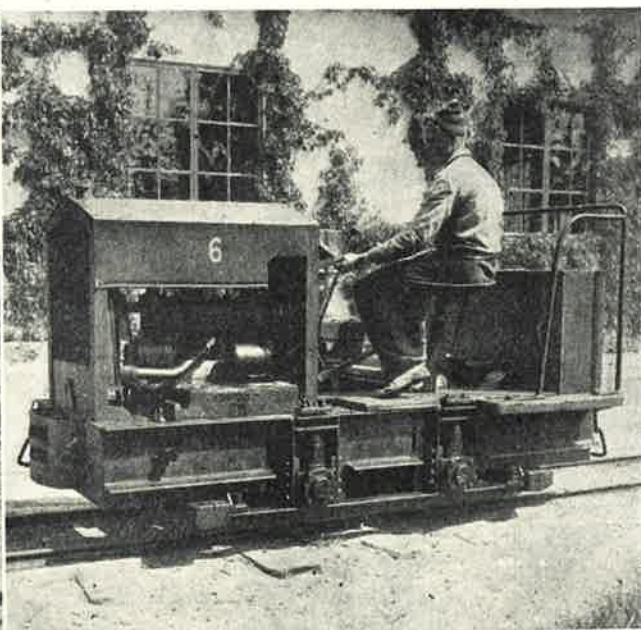
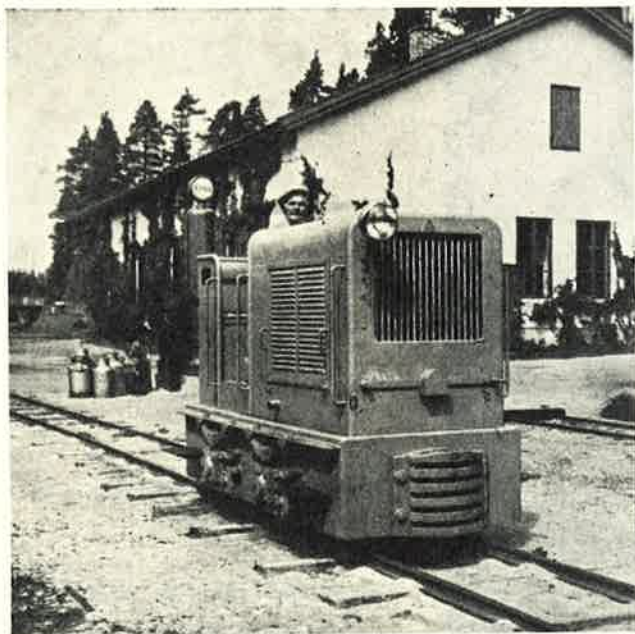
toisin. "Mäntyharjun mies ja Norjan silli, ne löytyy joka paikasta", vastasi Ahvenainen. "Aloitin Mäntyharjussa sepän sällinä ja tulin v. 1928 sepäksi Haukkasuolle. Siihen aikaan romutettiin niitä Hydrokoneita. Ovat täällä työt minulle riittäneet. Varsinkin viime vuosina on menty kovasti eteenpäin. Kyllä tällä meiningillä turve suosta nousee. Ja tämä korjauspaja on hieno laitos. Minusta on tullut vakituinen Haukkasuon asukas. Tuli otettua emäntäkin tääl-

tä Sippolasta. Vaikka harvoin minun tulee käytyä tuolla pitäjällä päin. Saverostakin on tullut tuulinen ja kylmä paikka, kun karjalaiset ovat kaataneet suuret metsäalat ja raivanneet peltoa". Totisella naamalla, mutta kuitenkin humoristin häive silmäkulmassa tarinoi meille tämä Haukkasuon monitaituri-seppä.

Hesep-koneen käyttäjä Arvo Vesala kertoi meille kokemuksiaan pääluottamusmiehen näkökulmasta. Hän tuli Haukkasuolle töihin heti sodan päätyttyä ja pääluottamusmiehen tointa hän on hoitanut jo kuusi vuotta. Hän on siis ollut kiinteästi mukana Haukkasuon turvetyömaan viimeisessä kehitysvaiheessa ja hän myös henkilökohtaisesti on joutunut kokemaan, mitä Haukkasuo merkitsee sippolalaiselle pienviljelijälle.

"Minulla on pieni tila, jossa on 2,5 ha peltoa. Sillä ei tietenkään elä ja ansiotyötä on etsittävä muualta. Aikaisemmin olin metsätoissa, mutta sittemmin on tästä Haukkasuosta tullut vakinainen työpaikka ja tulolähde. Meille saverolaisille samoin kuin muille lähikylien asukkaille Haukkasuo on todellinen kulta- paikka. Ilman sitä olisi työtilanne varmasti vaikea ja elintaso alhaisempi. Saverolta käyvät maalaistalojenkin miehet ja naiset täällä raha-ansiossa. Se näkyy myös veroissa, sillä pienestä Saveron kylästä on tullut tehdasyhdyskunta lukuunottamatta laajan Sippolan pitäjän kärkipään veronmaksajia".

"Tietenkin tämä työ on lujanpuoleista, mutta sellaiseen meikäläinen on nuoruudestaan saakka tottunut. Varsinaisena nostokautena työryhmät työskentelevät kolmessa vuorossa. Syksyllä me vakinaiset

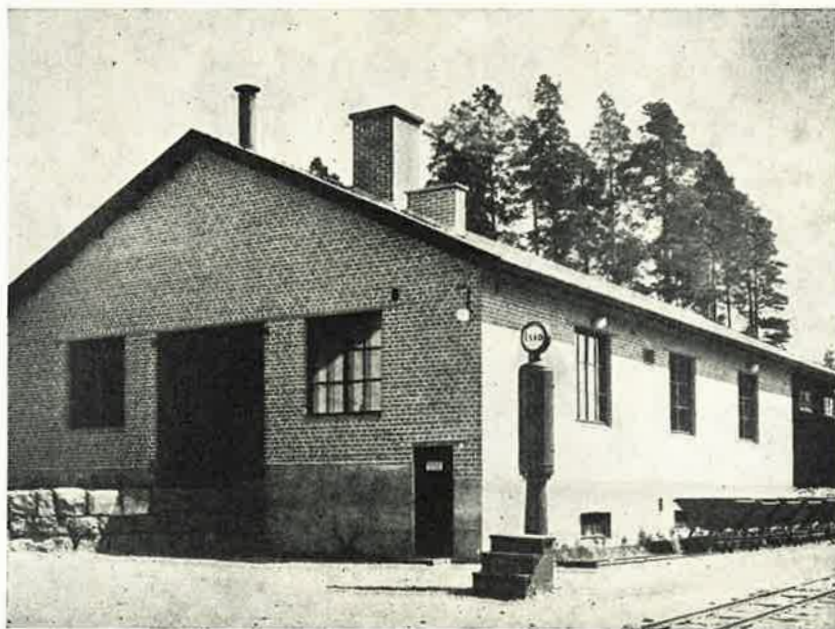
miehet puramme koneen, olemme ojankaivuussa pari kuukautta ja kevätpuolella panemme koneen kuntoon. Pidän tärkeänä sitä, että koneenkäyttäjät itse huolehtivat koneistaan. Lyhyenä nostokautena kyetään siten ottamaan koneesta irti kaikki mahdollinen. Olen vanhimmassa Heseperissä, jonka maksiminopeus on 480 kaatoa kahdeksassa tunnissa. Vaikka kaapelien vetäminen ja koneen rasvaaminen vievät oman aikansa ja toisinaan kannot ja haot tekevät kiusaa, päästään keskimäärin yli 400:ään kaatoon. Viime yönä oli tulos 450 kaatoa. Tähän hyvään tulokseen vaikuttaa edullisesti se seikka, että työnjohto on antanut koneenkäyttäjien tehtäväksi työporukan muodostamisen. Ryhmään kuuluu koneenkäyttäjän lisäksi apulaiskäyttäjä ja viisi miestä. Koneenkäyttäjä valitsee mieluisensa miehet, jotka pysyvät porukassa uskollisesti vuodesta toiseen. Näin saavute-

taan perinpohjainen ammattitaito ja mukautumiskyky. Koneen työtulos jaetaan tasan kolmen ryhmän kesken, joten tämäkin vaikuttaa siihen, että kukin yrittää hoitaa konetta kuin silmäteräänsä".

"Pääluottamusmieheksi tullessani oli täällä vielä kiertävää, levotonta ainesta, joka aiheutti ikävyyksiä ja paljon työtä luottamusmiehelle. Sittemmin päästiin työvoiman suhteen "omavaraiseksi", t.s. saamme työväen lähikylistä, ja se ei sanottavastikaan vaihtelee. Siitä on ollut seurauksena rauhoittuminen. Täällä vallitseekin nykyisin erinomainen työrauha ja luottamukselliset suhteet. Tärkeänä pidän myös sitä, että keväällä kokoonnutaan neuvottelemaan ja työnantajien ja työntekijöiden välillä tehdään sopimus koko kesäkauden varten. Tämän johdosta ei varsinaisen sesongin aikana pääse syntymään erimielisyyksiä".

"Vakinaiset työntekijät kuuluvat Saveron metsä- ja turvetyöntekijöiden ammattiosastoon. Sen toimesta järjestetään urheilukilpailuja ja juhlia. Viime talven hiihtokilpailuissa oli 70 osanottajaa. Myös maastajuoksu samoin kuin pesäpallo ja kesäjuhlien yhteydessä tapahtuva työryhmien välinen 5x500 metrin viestijuoksu kuuluvat vakinaiseen urheiluohjelmaan. Talvisin on harrastettu myös kerho-opiskelua perehtymällä järjestötoimintaan. Kesäisin on karkeloitu Haukkasuon VPK:n tanssilavalla".

Haastateltavamme mielenkiintoisesta esityksestä on käynyt selville, että turvetyömaan sesonkiluontoisuudesta huolimatta Haukkasuolle on osattu löytää oikeat työmuodot ja suhtautumistavat ja että Haukkasuosta on tullut lähiseudun väestön tärkeä tulolähde. Samalla Haukkasuon elämä on alkanut saada itsenäisen, oman leimansa.

Ylhäällä: Pääluottamusmies Arvo Vesala.

Vuoden vaihteessa valmistunut ajanmukainen ja tilava korjauspaja.

Tarkastelemme vielä konttorissa henkilövahvuuksia. Vakinaisia työmiehiä on 65. He ovat koneen- ja Turve-Jussien käyttäjiä, korjauspajan miehiä, ojureita, moottoriveturinkuljettajia, autonkuljettajia, lastaajia jne. Toukokuun alkupuolella nostokauden vähitellen alkaessa kasvaa työntekijöiden lukumäärä. Koneet alkavat nostonsa toukokuun puolivälissä ja samanaikaisesti tasoitetaan kuivauskenttiä ja poistetaan valkosammalta. Toukokuun lopussa nousee työntekijöiden lukumäärä jo pariinsataan ja saavuttaa maksiminsa kesäkuun puolenvälin jälkeen kokoojakoneiden alkaessa kerätä ensimmäistä nostoa. Tällöin on työväkeä lähes 400, joista toinen puoli miehiä, toinen naisia. Heidän joukossaan on koululaisista 70-vuotiaisiin saakka. Myös yhteiskunnalliselta rakenteeltaan tämä joukko on heterogeeninen, mutta siitä huolimatta erinomaisesti toisiinsa sopeutuva. Syyskesän aikana alkaa työvoiman tarve vähetä. Elokuun puolivälissä lopettavat nostokoneet työnsä. Kun kokoaminen on saatu loppuun, suoritetaan vielä perusparannuksia ja valmistavia töitä seu-

raavaa kesää varten ja lokakuun loppuun mennessä on varsinainen sesonki päättynyt.

Mutta palatkaamme siihen, mistä lähdimme. Haukkasuo on synnyttänyt myös oman kyläyhteisönsä. 43 perhettä asuu yhtiön taloissa. Osa rakennuksista on vanhoja, mutta kunnostettuja. Keskeisimmän asunoryhmän muodostavat kolme rivitaloa, jotka on rakennettu sodan jälkeen. Näiden siistien talojen edustalla kasvavat jo rehevät puutarhat ja pihalla kauniit nurmikot. Perheillä on yhteinen, hauskantyylinen huoltolarakennus saunoineen sekä pesu- ja leivintupineen. Kaikesta huomaa, että uudenaikainen sosiaalinen huolto on saanut jalansijan myös täällä maaseudun kätkössä. Tahtoisimme sanoa, että Haukkasuo on pantu aivan erikoista painoa viihtyisyyden lisäämiseksi. Siitä kertovat nurmikot, kukkaistutukset, veturitallin ja verstaan seinämiä kiipeävät villiviinit ja hiekkakäytävät. Tällä pienellä yhteiskunnalla on kaunis hoidollinen leimansa, joka on sopusoinnussa sen iloisen ja tyytyväisen mielialan kanssa, minkä tapasimme suolla turpeennostajien keskuudessa.

Haukkasuon rivitalot sijaitsevat mäntymetsäisellä kangasrinteellä.

Työntekijäin ammattikoulutus — eräs teollisuutemme avainkysymys.

Koulutuksesta on maamme teollisuuden piirissä tullut eräänlainen tämän ajan iskusana. Varsin monet teollisuuslaitokset ovat muodossa tai toisessa kiinnittäneet huomiota palveluksessaan olevan henkilöstön kouluttamiseen. Tämä mielenkiinto on ymmärrettävissä. Ensiksikin teollisuutemme on sodan jälkeen huomattavasti laajentunut, mikä osaltaan on aiheuttanut monilla aloilla sangen vaikean työvoimatilanteen ja erittäinkin ammattimiehistä on ollut suoranaista puutetta. Toiseksi kilpailukyvyyn säilyttäminen ulkomaisilla markkinoilla kohonneista tuotantokustannuksistamme huolimatta on muodostunut vaikeaksi ongelmaksi. Sitä ratkaistaessa on tuotantolaitosten koneistojen ja valmistusmenetelmien parantamisen ohella päädytty koulutuksen tarjoamiin mahdollisuuksiin. Kolmanneksi on monella taholla otettu huomioon myöskin inhimillisyyssnäkökohdat. Henkilö, joka on hyvin selvillä työnsä yksityiskohdista ja merkityksestä, viihtyy työssään paremmin kuin sellainen, joka työskentelee vain mitättömänä rattaana suuressa koneistossa ymmärtämättä omaa osuuttaan kokonaisuuden kannalta. Edelleen koulutus merkitsee turvatumppaa työnsaantia sekä varmistaa mahdollisuuden päästä ylenemään paremmin palkattuihin ja vastuunalaisempiin tehtäviin. Nämä ovat ne kolme perussyitä, jotka ovat tehneet koulutuskysymyksen teollisuutemme piirissä ajankohtaiseksi jopa siinä määrin, että koulutusta eräissä tehtaissa pidetään välttämättömänä tuotannollisen toiminnan osana.

Seuraavassa tarkastellaan lähemmin, minkälaista koulutusta maamme eri tuotantolaitosten työntekijöille on järjestetty, minkälaisia kokemuksia ja tuloksia on saavutettu, minkälaiselta koulutuskysymys näyttää meidän näkökulmastamme katsoen ja mitä meillä on tehty ja suunniteltu.

Koulutusajan pituus.

Pääpiirteissään voidaan teollisuuden palveluksessa työskentelevät työntekijät jakaa neljään ryhmään: varsinaiset ammattimiehet, joiden koulutusaika voidaan arvioida 3—4 vuodeksi, erittäin vaativan vaihe- ja osatyön tekijät, koulutusaika 1—2 vuotta, vaihe- ja osatyön tekijät, koulutusaika kahdesta viikosta muutamaan kuukauteen, sekä seka- ja aputyöntekijät, jotka voidaan nopeasti vähäisellä opetuksella perehdyttää tehtäviinsä työpaikoilla. Edellä mainitut luvut tarkoittavat aikoja, jotka kuluvat ammatin oppimiseen, kun työntekijälle annetaan järjestelmällistä koulutusta.

Jokaisen, useampia erilaisia töitä ja työtapoja edellyttävän ammatin oppiminen vie siis määrätyn ajan. On todettu, että tätä oppiaikaa voidaan suunnitelmallisen ja järkiperäisen koulutuksen avulla lyhentää. Mm. on tutkittu metallisorvaajia ja havaittu, että

ammattikoulun käyneet ovat saavuttaneet määrätyn perusammattitaidon 2—4 vuotta aikaisemmin kuin itseoppineet. Lisäksi voidaan koulutuksen avulla parantaa työn laatua ja nopeutta samalla vähentäen tarpeettomia, esimerkiksi "susien" aiheuttamia raaka-aine- ja palkkakustannuksia sekä tapaturmien lukumäärää ja kalustovaurioita, kohottaa viihtymystä ja lisätä turvallisuuden tunnetta ja työniloa.

Käytännön tietä oppipojasta ammattimieheksi.

Kun uusi mies on koulutettava tehtäviinsä yrityksen piirissä, voi se tapahtua kahta periaatteellisesti eri linjaa kulkien: joko hänet pannaan jonkin vanhemman ammattimiehen apulaiseksi, jossa tehtävässä hänen pitäisi vähitellen oppia kaikki ammattiin liittyvät "kikat" ja työtavat, tai hänen koulutuksestaan huolehditaan suunnitelmallisesti ammattikoulun, kurssien tai järjestelmällisen työnopetuksen avulla. Edellinen menettely on huomattavan laajassa käytössä vieläkin, ja aikaisemmin se oli miltei ainoa mahdollisuus. Kuitenkin sillä on valitettavan monta heikkoa kohtaa. Vanhempi ammattimies, joka siis joutuu toimimaan opettajana, kokee useimmiten oppilaan häiritsevänä sivutekijänä. Urakkatyössä hänellä saattaa olla kysymyksessä oma ansionsakin. Joka tapauksessa itse työ muodostaa hänen päävastuunsa. Hän saattaa opettaa liian nopeasti, sillä häntä ei ole koulutettu opettamaan. Joskus hän ehkä tarkoituksellakin salaa ammatin "niksejä". Hän saattaa käyttää oppilasta etupäässä toisarvoisiin tehtäviin, jotka eivät lisää ammattitaidon kehitystä. Ja lopuksi tärkein: melkein aina oppilas joutuu katsomaan liian paljon ja tekemään liian vähän. Myöhemmin, joutuessaan työskentelemään itsenäisesti, tällä tavalla alkuopin saanut oppilas tai nuori ammattimies sitten vähitellen kartuttaa ammattitaitoaan kokemuksen pitkää tietä kulkien, oppien virheistään ja erehdyksistään, sitkeästi yrittäen ja ponnistellen. Suurin osa teollisuudessamme työskentelevistä ammattimiehistä, tällä hetkellä ehkä 75—80 %, on tällä tavalla "itseoppineita". Sitkeä omatoiminen ponnistelu taidon hankkimiseksi ja kohottamiseksi on tietenkin kunnioitettavaa, mutta jos ajattelemme asiaa kustannusten kannalta, lienee meidän myönnettävä, että tällainen satumanvarainen tietojen ja taitojen hankkiminen tulee sekä heille itselleen että asianomaiselle yritykselle turhan kalliiksi.

Peruskoulutus ammattikouluissa.

Jotta vältettäisiin tällaisen työnopetuksen puutteet, ollaankin yhä suuremmassa määrin siirtymässä suunnitelmalliselle linjalle työntekijäin koulutuksessa.

Vaativimpiin tehtäviin, etupäässä kone- ja korjaus-

pajoilla koulutettavia työntekijöitä varten, joiden koulutusaika on 3—4 vuotta, maamme teollisuuslaitokset ylläpitävät valtion avustamina n. 20 konepaja- ja muuta erikoisammattikoulua, joiden oppilasmäärä on varsin rajoitettu. Näiden lisäksi ovat kunnat, valtiovalta, teollisuus ja eri järjestöt perustaneet joukon alempiasteisia ammattikouluja uusien työntekijöiden peruskoulutusta varten. Kaikissa näissä ammattikouluissa valmistuu vuosittain vain n. 3.500 oppilasta, kun taas teollisuutemme tarvitsisi kaikki ammattityöt huomioon ottaen vuosittain n. 10.000 uutta ammattimiestä. Ammattikoululaitos ei siis koulutusmuotona lukumääräisesti suinkaan ole riittävä. Lisäksi on kyseenalaista, jakaantuvatko edellä mainitut 3.500 oppilastakaan eri aloille niiden todellisen työvoimantarpeen suhteessa. Ainakin kemiallinen ja massa- sekä paperiteollisuus ovat olleet täysin laiminlyötyjä aloja viime vuosiin asti. Edelleen on kaiken koulumuotoisen ammattiopetuksen heikkoutena mainittava, ettei missään koulussa — ei edes konepajakouluissa — pystytä aikaansaamaan aivan valmiita ammattimiehiä. Koulu voi antaa ainoastaan määrätyn peruskoulutuksen, mutta kunkin ammatin välttämättä edellyttämä erikoiskoulutus, jonka luonne tehdään paikallisista oloista riippuen lisäksi vaihtelee sangen huomattavasti, on joka tapauksessa annettava työpaikalla työnjohdon toimesta tai työn ohessa kurssimuotoisena tai asianomaisen itsensä hankittava.

Kymin Oy:n Ammattikoulun tehtävä.

Meidän paikkakunnallamme ammattikoulun kapasiteetti, 70—80 oppilasta vuodessa, suunnilleen vastaa kuntamme teollisuuslaitosten uusien ammattimiesten tarvetta, mikä teollisuudessa keskimäärin voidaan arvioida n. 50 %:ksi koko uuden työvoiman tarpeesta. Mutta meilläkin on ollut aina tähän asti se puute, ettei tätä kapasiteettia ole oikealla tavalla jaoteltu. Metallimiehiä on koulutettu tarpeettoman paljon, kun taas paperi- ja selluloosatehtaita varten koulussa on annettu vain sangen vähäistä ennakkovalmennusta. Tämä puute sekä edellä mainittu myöhemmän erikoiskoulutuksen tarve pyrittiin viime syksynä toimeenpannussa ammattikoulun ohjelman muutoksessa ottamaan huomioon. Koska on ilmeistä, ettei koulussa voida antaa opetusta kaikilla niillä monilla eri ammattialoilla, joilla paikkakunnallamme on tarjolla työmahdollisuuksia, ja koska toisaalta nuorilla itselläänkään tuskin on kouluun tullessaan selvillä, mitä heistä voisi tulla, päädyttiin siihen, että koulu järjestetään niin, että se antaa oppilaille mahdollisimman — ei kuitenkaan turhan — laajan yleisen peruskoulutuksen, mikä sellaisenaan kelpuuttaisi oppilaat paperi- ja selluloosatehtaisiin ja joka samalla mahdollistaisi jatko-opinnot myöskin metalli-, puu-työ- ja sähköaloille siirtyville oppilaille.

Koulutuksesta hyötyä myös vähemmän ammatitaitoa vaativassa työssä.

On luonnollista, että myöskin muut kolme edellä mainituista neljästä ryhmästä, vaihe- ja osatyön tekijät sekä seka- ja aputyöntekijät, on perehdytettävä tehtäviinsä. Olisi paikallaan, että tämäkin suoritetta-

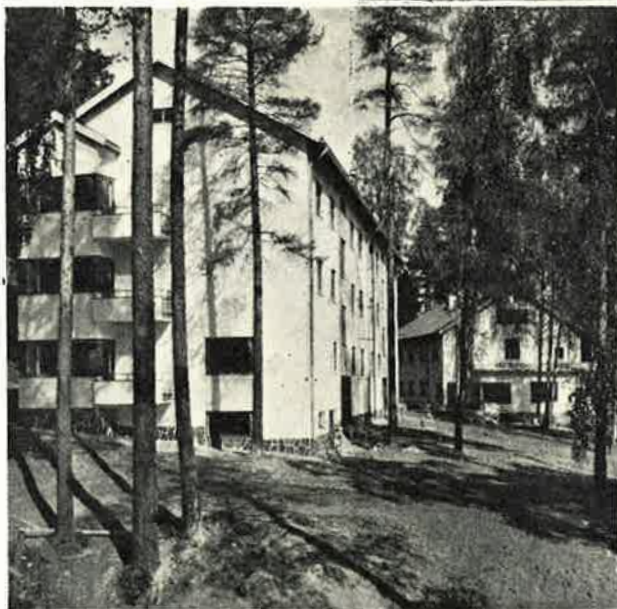
siin suunnitelmallisesti. Tätä varten ei tietenkään ammattikoulu ole välttämätön, vaan tuloksiin voidaan päästä joko systemaattisen työnopetuksen tai lyhytaikaisten kurssien avulla. Molempia menettelytapoja on käytetty näiden työntekijäryhmien peruskoulutuksessa, ja kokemukset näistä menettelytavoista ovat kauttaaltaan myönteisiä, eräissä tehtaissa jopa suorastaan erinomaisia. Erityisesti on vaihe- ja osatyön- sekä seka- ja aputyöntekijäin kohdalla, joiden työ usein on yksitoikkoista ja kuolettavaa, alleviivattava edellä mainittujen inhimillisyystekijäin merkitystä.

Ammattimiehen jatkokoulutus tarpeen.

Edellä viittasin siihen, että erikoiskoulutus yleensä on annettava tai hankittava työn ohessa tai työpaikalla. Tämä koskee erityisesti kahta ensimmäistä työntekijäryhmistä, siis ammattimiehiä ja erittäin vaativan vaihe- ja osatyön tekijöitä. Tekniikan kehitys on myöskin monella alalla huomattavasti muuttanut työmenetelmiä, on otettu käytäntöön uusia ja tehokkaampia koneita jne. Tämä on aiheuttanut jatkokoulutuksen tarvetta. Alunperin joltakin osaltaan, esim. teoreettisten tietojen kohdalla, ehkä hataraksi jäänyt ammatin oppiminen voi samoin edellyttää täydennyskoulutusta. Kaikki nämä näkökohdat puoltavat perusteellisempaa ja pitemmälle menevää syventymistä ammatin yksityiskohtiin. Varmaankin useimmat työstään kiinnostuneet ja siitä vastuuta tuntevat yksilöt ovat itsessään todenneet puutteita joissakin yllä mainituissa suhteissa. Aloitekykyisimmät ja tarvokkaimmat yksilöt pyrkivätkin oma-aloitteisesti hankkimaan tarvitsemansa tiedot kirjallisuudesta, kirjeopiskelun tai vapaan sivistystyön välityksellä. Kuitenkin, koska ilmeisesti on kysymyksessä yhteinen etu, katsovat varsin monet työnantajat yhä enenevässä määrässä velvollisuudekseen järjestää henkilökunnalleen mahdollisuuden tarkoituksenmukaiseen jatko-opiskeluun. Tämä voi tapahtua järjestämällä sopivia kursseja tai tehostettuna työnopetukse- na. Kumpi näistä muodoista on parempi, riippuu luonnollisesti siitä, mikä ammatti on kysymyksessä, sekä paikallisista olosuhteista. Pääasia on kuitenkin, että jatkokoulutuksellakin pyritään määrättyihin selviin tavoitteisiin.

Myönteisiä kokemuksia kurssi- ja koulutus-toiminnasta.

Edellä viitattiin siihen, että ammattikoulun uusi opetusohjelma edellyttää välttämättä täydennykseen metalli-, sähkö- ja puutyöaloille siirtyneille oppilaille erikoiskoulutusta kunkin omalla, vastaisella ammattialalla. Toisilla aloilla tarvitaan välttämättä tietopuolista opetusta, toisilla taas riittänee työnopeus. Tämä on tarkoitus tarjota heille vasta sitten, kun heillä on jonkin verran työkokemusta ja kun he ovat iältään jonkin verran vanhempia. Koulutuksen yksityiskohdat ovat kuitenkin vielä suunnitteluvaiheessa. Myöskään ei meillä vielä ole selvitetty, miten on laita niiden uusien työntekijäin peruskoulutuksen, jotka eivät tule ammattikoulun kautta, sekä kaikkien

„Puistomaa“.

Elo-syyskuun vaihteessa valmistui Kuusankoskella arava-taloryhmä ”Puistomaa”, joka sijaitsee Puistokadun ja Parantolanmäen välisellä alueella. Rakennuksia on kolme, joista kaksi 3-kerroksista ja yksi 2-kerroksinen ja joiden yhteinen tilavuus on lähes 12.000 m³. Taloissa on perheellisiä varten 26 huoneistoa huoneluvun vaihdellessa huoneen ja keittiön käsittävistä kolmen huoneen ja keittiön suuruisiin ja asuntojen pinta-alojen ollessa vastaavasti 36—84 m². Tämän lisäksi on 24 yhden huoneen asuntoa.

Keskimmäinen 2-kerroksinen rakennus on tarkoitettu poikamiesasuntolaksi, ja siinä on yksiöitten lisäksi avara seurusteluhalli ja keittiö. Rakennuksilla on yhteinen lämpökeskus.

”Puistomaan” on piirtänyt Arkkitehtitoimisto Liljeqvist & Helander, rakennustyöt suorittanut Sora Oy, ja valvojana on toiminut ensinnä dipl.ins. Wolter Westerholm ja sittemmin insinööri J. Kalho. Rakennukset on sijoitettu hauskaasti ja epäsymmetrisesti maaston muotoa noudattaen ja tällä tavoin on vältetty kasarmimaisuuden tuntu. Mäen rinteellä oleva metsä ja pihamaalle jätetyt koivut sekä männyt lisäävät rakennusryhmän viihtyisyyttä. Rakennusten ympäristö siistitään syksyn kuluessa ja muodostetaan nimensä mukaisesti puistomaiseksi alueeksi, joka saa ensi keväänä ruohopeitteen.

”Puistomaan” asunnot on tarkoitettu pääasiassa työnjohtajia ja virkailijoita varten, ja talot ovat jo suureksi osaksi saaneet asukkaansa.

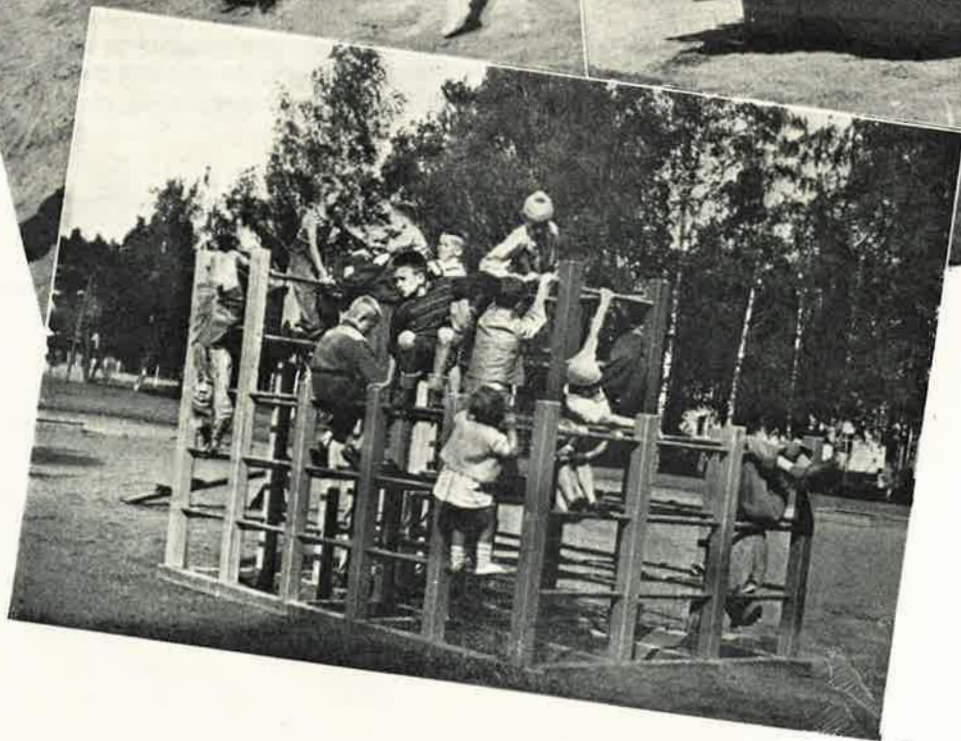
työntekijäin mahdollisesti tarvitseman erikois- ja täydennyskoulutuksen. Vaikeita kysymyksiä ovat varsinkin, onko olemassa tarvetta ja onko olemassa mielenkiintoa asiaa kohtaan. Etupäässä kokeilumielessä on viime syys- ja kevätkauden aikana järjestetty korjauspajojen työntekijöille kolmet täydennyskurs-

sit, yhdet hitsaajille ja kahdet levysepile, viimeksi mainitut kokonaan omin voimin. Niistä saadut kokemukset ovat erittäin myönteisiä ja niiden perusteella voisi miltei päätellä, että kurssi- ja koulutustoimintaa kohtaan meidän tehtaissamme tunnetaan huomattavaa mielenkiintoa.

Lasten

oma kenttä.

Aron pellon asutusalueen ja virkamiestalojen välinen kenttä on kesän aikana kunnostettu lasten leikkikentäksi, jota ympäröi nurmikko liuskakivin päällystettyine polkuineen. Kuten kuvakertomuksessamme näkyy, on kentälle sijoitettu monenlaisia hauskaasti sommiteltuja ja iloisin värein maalattuja leikkivälineitä: karuelli, keinulautoja,

laiva, kiipeilyteline ja lisää on luvassa. Niiden käyttäjistä ei suinkaan ole puutetta, eikä valokuvaajan tarvinnut järjestellä kuvaustilanteita, sillä ne syntyivät itsestään vilkkaan lapsijoukon nauttiessa täysin siemauksin omasta kentästään ja sen ihannoista.

Välähdyksiä „Uudesta Maailmasta“.

Suoritin viime talvena kolmen kuukauden matkan Yhdysvaltoihin ja Kanadaan tutustuakseni mittaus- ja säätötekniikkaan ja siihen liittyviin kysymyksiin. Tämä ala — varsinkin ”automaatiikka” — on viime aikoina kehittynyt valtavasti ja erikoisesti juuri Amerikassa, missä on ollut tähän paljon paremmat taloudelliset mahdollisuudet kuin köyhässä Euroopassa.

Matkani liittyi samalla Kuusankosken tehtailla parhaillaan suoritettaviin tehdaslaajennuksiin ja -uudistuksiin. Kymin selluloosatehtaan uudistamisen yhteydessä on tilattu huomattava määrä instrumentteja The Bristol Company’lta. Mm. selluloosankeitto, jossa höyrynlisäys on säädettävä niin, että lämpötila seuraa määrättyä käyrää, tulee tapahtumaan automaattisesti. Voikan höyryvoima-aseman uutta kattilaa varten on tilattu täydelliset automaattiset laitteet Bailey Meter Company’lta. Järjestelmä toimii siten, että höyrynkulutuksen vaihteluista huolimatta paine pääjohdossa pysyy vakiona. Esimerkiksi kulutuksen kasvaessa polttoaineen, veden ja ilman syöttö lisääntyy automaattisesti oikeassa suhteessa. Syöttöveden pinnan pitää samalla pysyä vakiona ja ilmamäärän olla sellainen, että vain polttoaineen palamiseen välttämätön ilmamäärä lasketaan sisään. Oikean vedon sekä oikean paine-eron ulkoilman ja tulipesän välillä tulee samanaikaisesti säilyä vakiona.

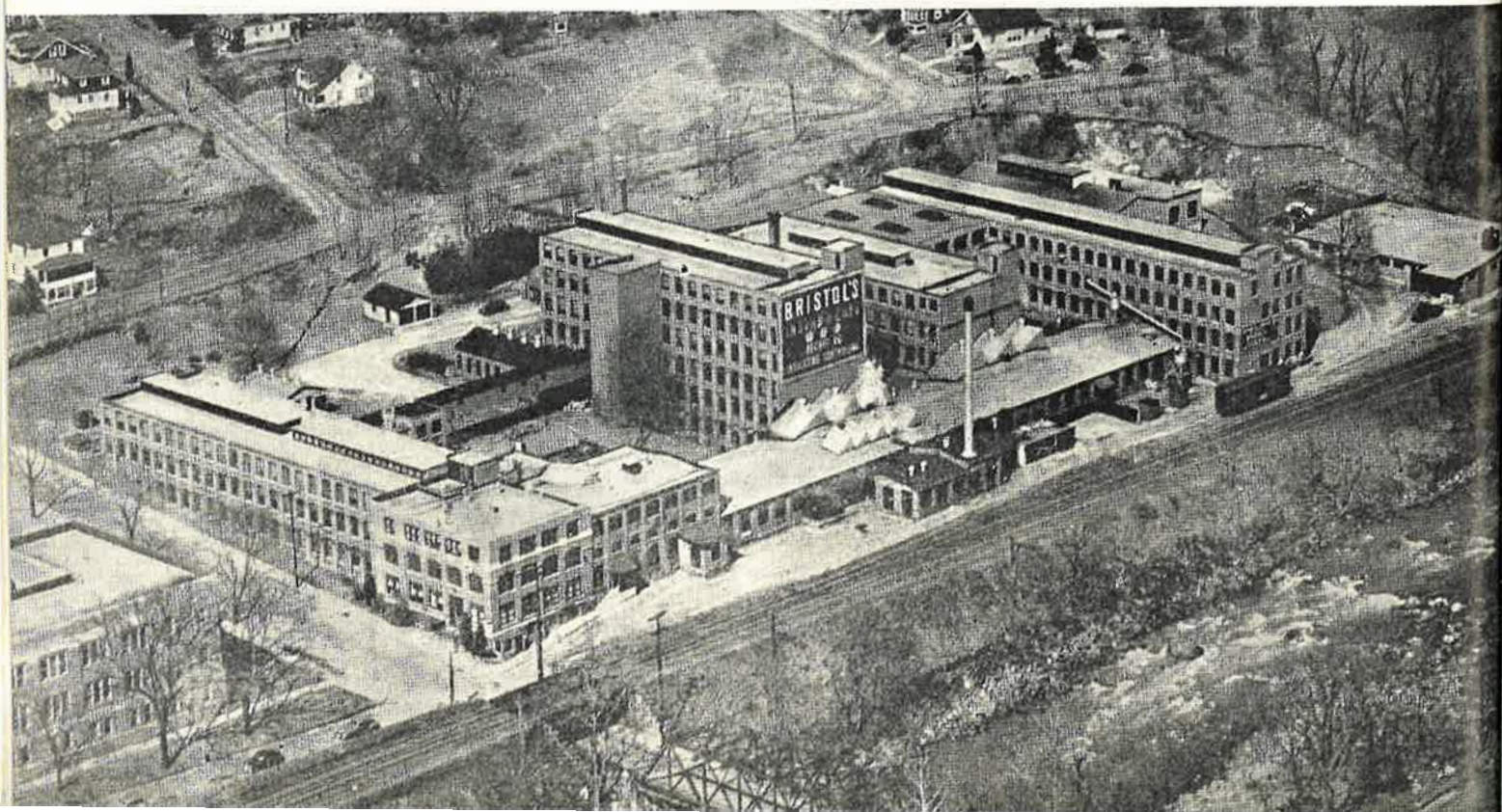
Tutustuakseni näihin laitteisiin vietin kolme viikkoa Bristol’in ja kaksi viikkoa Bailey’n tehtailla osallistuen kummassakin paikassa kursseihin, jollaisia kaikki sikäläiset suuremmat mittarinvalmistajat järjestävät asiakkailleen muutaman kuukauden väliajoin. Tutustuin myös seitsemään muuhun mittaritehtaaseen. Näistä taitaa nimi Foxboro olla kaikille paperitehtaiden miehille tuttu. Leeds & Northrup’in ja

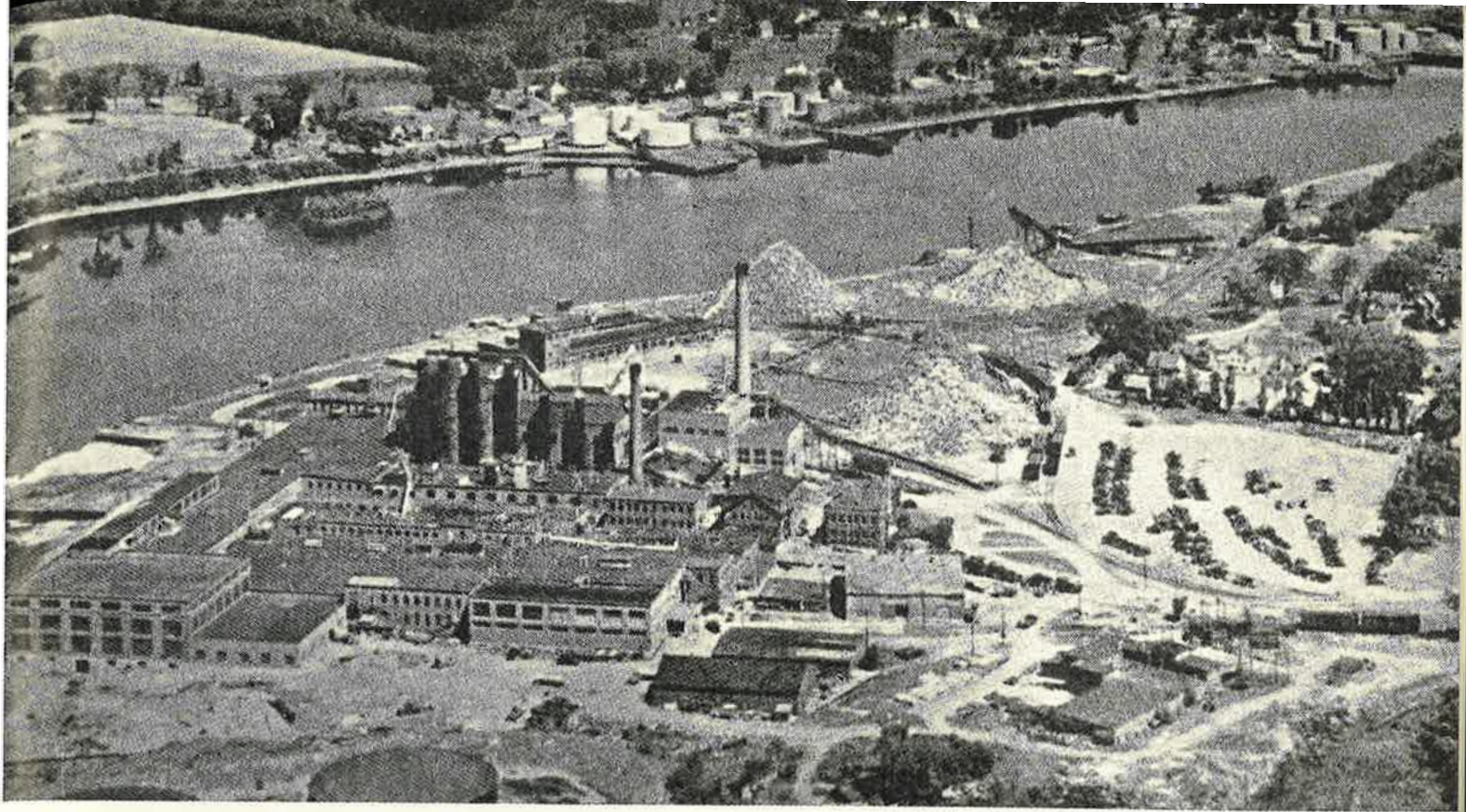
Fischer & Porter’in valmisteita taasen näkyy paljon klooritehtaalla.

Vierailin myös useassa paperi- ja selluloosatehtaassa sekä Yhdysvaltojen että Kanadan puolella perehtyäkseni sikäläisissä vastaavissa tehtaissa käytettäviin instrumentteihin, mittarihuollon järjestelyyn, mittarimiesten saamiin kokemuksiin jne. En aio kuitenkaan kertoa näistä kuivista ammattiasioista, vaan eräitä havaintojani ”Uuden maailman” elämästä, ihmisistä ja työoloista ja koetan tuoda joitakin periaatteellisia eroavaisuuksia esiin.

Asutus, varsinkin itärannikolla, on niin tiheätä, että luonnolla vaihtelevaisuudestaan huolimatta on hyvin pieni osuus siihen vaikutelmien rykelmään, minkä suomalainen ensikertalainen saa Amerikanmatkaltaan. Suurkaupungit tekevät valtavan vaikutuksen, esimerkiksi Philadelphia, joka esikaupungit poisluettuna on 30 km pituinen ja 18 km levyinen, tai New York’in pilvenpiirtäjät. Kerrottiin, että ”Rockefeller Plazan” noin puolen korttelin suuruista aukeamaa, jossa oli keinotekoinen luistinarata läpi vuoden, ympäröivissä pilvenpiirtäjissä työskentelee puoli miljoonaa ihmistä.

Tällainen ihmispaljous tuottaa tavattoman suuria liikenneongelmia, varsinkin työpäivän alkaessa ja päättyessä. Raitiotievaunuista on luovuttu ja sen sijaan turvauduttu nopeisiin ja käteviin maanalaisiin rautateihin. Esimerkiksi kaupungin ulkopuolella asuva new-yorkilainen, joka lähtee töihin autollaan, jättää sen lähimmän aseman luo ja jatkaa maanalaisella matkaansa keskikaupunkiin. Kuten tunnettua, on autolla Amerikassa tavattoman suuri merkitys kulkuvälineenä. Varsinkin ”maaseudulla” se on välttämätön,

Tämä tehdasnäkymä voisi olla vaikka Kymijoen varrelta, sillä se muistuttaa sekä tehtaan sijainnin että maiseman puolesta suuresti laaksokuntamme puunjalostustehtaita. Se on kuitenkin rapakon takana koillis-USA:ssa Mainen valtiossa oleva Eastern Corporation'in paperitehdas.

Viereisellä sivulla: Bristol Company'n päätehdas ja -konttori Waterburyssa Connecticutin valtiossa.

sillä on varsin yleistä, että työpaikan ja kodin välinen matka on parikymmentä kilometriä. Autot ovat halpoja, esimerkiksi uusi Chevrolet tai Ford maksaa virallisen kurssin mukaan laskettuna USA:ssa alle 400.000 markkaa, ja bensiini on puolta halvempaa kuin meillä. Siksi autoa ei pidetäkään ylellisyyskappineena, vaan yhtä luonnollisena ja välttämättömänä kuin polkupyörää meillä.

*

Suurkaupunkien laitakortteleissa näkee vanhoja 2-kerroksisia sarjataloja. Tyypillinen amerikkalainen asunto on kuitenkin yhden perheen "huvila" omalla tontilla, jossa on autovaja, vähän nurmikkoa ja pensaita, mutta ei kukkia eikä puutarhaa, koska niiden hoitamiseen ei riitä aikaa. Tällaisen omakotitalon alakerrassa on keittiö, olohuone ja mahdollisesti ruokailuhuone, yläkerrassa taas makuuhuoneet. Eteistä ei ole lainkaan, vaan esim. vieraan tullessa taloon isäntä ottaa hänen päällysvaatteensa ja vie ne yläkertaan johonkin komeroon tai heittää sängyn päälle. Keittiössä on yleensä kaikki mahdolliset talousvälineet.

Myös tehdasseuduilla talot ovat yksityisten omistamia. Vuokrataso on melko korkea. Tuollaisen yhden perheen talon kuukausivuokra on 15—20.000 markkaa. Mutta kallista on myös rakentaminen, sillä uuden talon rakennuskustannukset nousevat vähintään 3—5 miljoonaan markkaan. Ottaen huomioon alhaisen, n. 5 pros. koron ja hyvät lainansaantimahdollisuudet,

pidetään oman talon rakentamista edullisempänä kuin vuokralla asumista.

Amerikkalaisen vaateparressa kiintyy huomio siihen, että miehet käyttävät valkoista paitaa ja esiintyvät sisällä aina paitahihasillaan. Viimeksi mainittu johtunee siitä — vai lieneekö sen seuraus —, että huoneissa on yleensä n. 25 astetta lämmintä. Sen lisäksi ilma — ainakin New Yorkissa — on tavattoman kosteata. Amerikkalaisten kirjavat solmiot ovat tuttuja jo meilläkin. Tämän alan liikkeisiin voi asiakas tuoda kauniin tytön kuvan tullessaan ja saada sen kuvatuksi solmioonsa. Myös miesten sukkien kirjavuus on silmiinpistävä. Paljon useammin kuin harmaita ja ruskeita näkyi vihreitä, punaisia, sinisiä, keltaisia, jopa valkoisiakin. Näyteikkunoita katsellessani ("windowshopping") kiintyi huomioni siihen, miten halvalla tavaroita oli saatavissa — näennäisesti. Esim. Trenchcoat-mallisen päällystakin hinta saattoi olla vain 15 dollaria. Lähemmin takkia tutkiessani huomasin sen kuitenkin olevan laadultaan hyvin huonon. Jos haluttiin jotakin, mitä meillä pidetään laadultaan tyydyttävänä, sai siitä maksaa 5—6-kertaisesti, eli hinta oli korkeampi kuin vastaavasta laadusta meillä. Samoin oli pukujen laita. Halpojen vaatteiden valmistaminen johtuu nähtävästi siitä, että likaisen ja kostean ilman takia vaatteet tuhraantuvat hyvin nopeasti, ja amerikkalainen, joka yleensä tahtoo käydä siististi puettuna, haluaa usein uuden puvun, mutta

halvalla. Ja tuotanto on luonnollisesti järjestynyt kysynnän mukaisesti.

Ruokavalioon tutustuin tietenkin pääasiassa vain ravintoloissa. Kaipasin kovasti kunnollista hapanta leipää ja keitettyjä perunoita. Puuroa saa harvemmin, samoin keittoja ja tavallista kalaa. Liharuokia syödään paljon, useimmiten paistettujen perunavii-paleiden kera. Myös makeita ruokia syödään paljon, ja jäätelö kuuluu oikein kansanruokiin. Kahvia juodaan monta kertaa päivässä ja väliajoilla coca-colaa. Maitoa saa yleensä pienissä pahvitölkeissä. Oman erikoisuutensa muodostaa "Sea-food" ("meriruoka"), johon luetaan erilaiset krapulajit ym. Kiinalaisissa ravintoloissa, joita on kaikilla suuremmilla paikkakunnilla, on hyvin erikoislaatuinen ja maukas ruokavaliokoima. Kuten tunnettua, amerikkalainen jauhaa purukumiaan silloin, kun hän ei syö tai juo.

Työolot muodostavat oman mielenkiintoisen lukunsa. Suomalainenhan pitää tärkeänä, että hän saa tehdä työnsä rauhallisesti. Amerikassa ovat asiat sen sijaan aivan toisin, sillä siellä on työn vauhti kohotettu huippuunsa. "Aika on rahaa" on tullut siellä johtavaksi elämänohjeeksi. Amerikassa annetaan työntekijälle yleensä myös itsenäisempiä tehtäviä kuin täällä. Jokainen mies joutuu tosiaan yrittämään parastaan, ja ellei hänen työnsä tyydytä esimestä, hän saa lähteä ja toinen yrittää paremmalla onnella. Suurimpiin eroavaisuuksiin meikäläisten ja sikäläisten työolojen tai oikeastaan kaikkien kansalaisten elinolojen välillä kuuluu juuri tuollaisen työsuhteen mukanaan tuoma turvattomuuden tunne. Työkykyinen mies saa normaaliaikoina kyllä melko helposti työtä, mutta sairaiden ja vanhusten elämä ei ole helppoa, elleivät he ole panneet säästöön hyvinä aikoina. Siellä ei voi hädän tullen turvautua valtion, kunnan tai työnantajan apuun. Saatoin todeta, että sosiaalisessa lainsäädännössä olemme tavattoman paljon pitemmällä kuin amerikkalaiset. Sosiaalinen toiminta perustuu pääasiassa vapaaehtoisuuteen, mm. kuulutaan yleisesti "Blue Cross"-nimiseen sairausavustuskassaan. Amerikkalainen näyttää olevan sitä mieltä, että kukin hoitakoon itsensä niin hyvin kuin voi. Hän harrastaa hyvinä päivinä säästämistä ja koettaa usein sijoittaa rahansa esimerkiksi ostamalla sellaisia osakkeita, joiden luulee tuottavan hänen rahoilleen mahdollisimman hyvän koron.

Huippuunsa kehittynyt työntahti, "järjestelmällinen hohminen", on mennyt niin amerikkalaisten veriin, että se antaa leimansa myös ajanvietteelle ja huveille. Sain sen käsityksen, etteivät amerikkalaiset yleensä jaksa lukea kirjoja, vaan ainoastaan päivä- ja viikkolehtiä. Kunnan teattereita on vähän, kun sen sijaan kabaren tapaiset show'it ovat suosittuja. Periaatteena tuntuu olevan, ettei saa olla mitään syvälleluotaavia ja pitkiä, vaan kevyitä, lyhyitä, repäiseviä ohjelma numeroita, jotka nopeassa tempossa vaihtuvat. Samat periaatteet usein kuvastuvat amerikkalaisesta musiikista ja filmistä. Kaikkiin esityksiin, niin elokuviin kuin muihinkin, tultiin ja mentiin miten sattui.

Kovin paljon harrastuksia ei amerikkalaisella tun-

tunut olevan. Työ vie melkein kaikki voimat, ja matkoihin kodin ja työpaikan välillä kuluu niin paljon aikaa, että loppuosa päivästä menee rentoutumiseen. Lauantaipäivä on yleisesti vapaa. Muut työpäivät ovat sen sijaan pitempiä, niin että viikon työtuntimäärä on jokseenkin yhtä suuri kuin meillä. Viikonloput käytetään oman talon kunnostamiseen, auton huoltamiseen, autoiluun tms.

Amerikkalaiset ovat luonteeltaan hyvin reiluja, avomielisiä, iloisia ja ystävällisiä. He ovat tavallaan kuin suuria lapsia, osaavat ottaa elämän tarpeeksi kevyesti. Heidän mieltään ei yleensä paina mikään, ja he osaavat iloita jokaisesta pikkuasiastakin. He ovat suurpiirteisiä, mutta ei yleensä kuitenkaan liikaa, ja siinä onkin eräs syy heidän suurten teknillisten ja taloudellisten suunnitelmien reippaaseen läpiviemiseen. Tästä seikasta ja nopeasta työntahdistajoutuen on seurauksena tavaton tuotantokyky, mikä puolestaan aiheuttaa tavaroiden runsauden ja halpuuden. Autoteollisuus on tästä tyypillisenä esimerkkinä. Jokaista erikoistuetta ja erikoistehtävää varten on ollut varaa rakentaa erikoiskone. Näin ollen pääoma, lisätyn tuotantokoneiston muodossa, on huomattavasti nostanut tuotantokykyä ihmistä kohden, mikä merkitsee parempaa elintasoa. Mutta tätä ei ole saavutettu ilmaiseksi, vaan tavattoman uutteran työn tuloksena. Myötävaikuttavina tekijöinä ovat osaltaan suuret luonnonrikkauudet, osaltaan taas suuret markkinat, jotka muodostavat pohjan suurten tuotantotarjojen aikaansaamiselle.

Joka alalla vallitsee äärettömän kova kilpailu. Siitä on osoituksena paljon varoja kysyvä mainostus. Kaikkialla ja joka hetki mainos yrittää vetää ih-

misten huomion puoleensa. Mainoksia on ulkona ja sisällä, lehdissä, radiossa, televisiossa jne. Mainokset katkaisevat useaan otteeseen uutislähetyksetkin. Ja tämä ei suinkaan maksa vähän.

Amerikka on vapaan yritteliäisyyden luvattu maa. Jokainen, jolla on hyvä idea ja joka voi asettaa huonekalunsa tai autonsa takuiksi, voi saada pankkiluottoa ja siten perustaa oman yrityksen. Jos on vaitonnut tai laskelmoinut oikein, mikä kannattaa, osaa hoitaa raaka-ainehankintansa ja tuotteittensa markkinoinnista, on tunnollinen ja ahkera ja kaiken lisäksi on ollut mukana onnea, on yrittäjä ehkä hyvinkin menestynyt. Mutta varsin usein tällaiset yritykset epäonnistuvat tai jäävät hyvin pieniksi. Sen tähden suurin osa kansalaisista elättääkin itsensä olemalla toisten palveluksessa, vaikka oman yrityksen aloittaminen onkin melkein jokaisen haave.

*

Kuinka paljon työläinen voi sitten ansaita? Ensinnäkin täytyy huomauttaa, että palkka-asteikko on paljon laajempi kuin meillä. Taitavalla ammattimiehellä voi olla jopa kolme kertaa suurempi palkka kuin tavallisella "hanttimiehellä". Jos jätämme tämän huomioimatta, on bruttopalkka siellä suurin piirtein kaksinkertainen meidän palkkatasoomme verrattuna virallisen kurssin mukaan. Mutta menot ovat myös suuremmat. Kuten jo mainitsin, tavallisen perheasunnon kuukausivuokra on 15—20.000 markkaa. Vaatetusmenot ovat jokseenkin samansuuruiset kuin meillä ja sikäläinen ruoka ehkä parikymmentä prosenttia kalliimpi. Sen sijaan massatuotannon tuotteet, varsinkin metallialan, ovat siellä huomattavasti

halvempia. Samoin on laita polttoaineiden. Aikaisemmin olivat verot hämmästyttävän pienet, mutta viime vuosina ne ovat nousseet noin kolminkertaisesti ja vastaavat osapuilleen meidän verotustamme.

*

Ovatko sinne muuttaneet suomalaiset tyytyväisiä? En keskustellut asiasta varsin monen kanssa, mutta sain kuitenkin jonkinlaisen käsityksen. Vaikutti siltä, kuin kaikki olisivat tunteneet työniloa, ja kaikki näytti menevän hyvin, niin kauan kuin ihminen omistautui työlleen. Mutta ennemmin tai myöhemmin tuli hetkiä, jolloin hän rupesi ajattelemaan, että elämässä oli muutakin kuin työtä ja työtä. Hän huomasi, että viihtyisyys ei riippunut yksinomaan hyvistä tuloista. Moni amerikansuomalainen on tämän tunteen pakottamana tullut jopa takaisin kotimaahansa, mutta suureksi surukseen huomannut, ettei hän ole viihtynyt enää täälläkään, koska hän itse ja tädäläiset olosuhteet ovat ennättäneet liikaa muutua. Pettyneenä hän on palannut Amerikkaan. Vaikuttaa siltä, että ensimmäisen polven amerikansuomalaiset eivät ole kunnolla juurtuneet mihinkään tässä maailmassa, mutta jo seuraavasta polvesta on useimmiten tullut todellinen amerikkalainen. Viime vuosien voimakkaasta siirtolaisuudesta puheen ollen kehoittivat jokseenkin kaikki ensimmäisen polven amerikansuomalaiset, joiden kanssa jouduin keskusteluun, pysymään kotimaassa, sillä kylmä todellisuus on sittenkin aivan toista kuin mitä moni on Amerikan kultamaasta kuvitellut. Matkalla saamieni vaikutelmien perusteella olen valmis yhtymään heidän mielipiteeseensä.

Viereisellä sivulla: Kirjoittajamme dipl.ins. Rosenqvist (keskellä) keskustelemassa Fischer & Porter Company'n tutkimuspäällikön Vic Head'in ja myyntipäällikön Joe Zelson'in kanssa instrumenttien käyttömahdollisuuksista. Kuvamme mainitun yhtiön tehdaslehdessä. Lehden samalla sivulla on julkaistu edustava ilmavälokuva Kuusankoskelta.

Tällaisilta näyttävät amerikkalaisten omakotitalot. Ne ovat yleensä 2-kerroksisia ja eroavat kooltaan ja tyylistään meidän omakotitaloistamme.

Talkoilla ja omin voimin.

Talkoot — siinä vanha koeteltu sosiaalinen toimintamuoto, joka elää voimakasta renessanssia omakotirintamalla. Tehdasseudullamme lienevät harvat ne omakotitalojen sokkelit, joita ei olisi talkoilla tehty. Oman talon rakentajaa tahdotaan auttaa voimia ja rahaa kysyvässä yrityksessään, ja tämä lähimmäiseen kohdistuva auttamistahto toteutuu erinomaisella tavalla juuri talkoissa. Siinä tartutaan sanoista tekoihin

ja yhteisvoimin suoritetaan työurakka, jota rakentajan olisi yksin vaikea suorittaa ja jonka tekeminen veisi häneltä pitkän ajan.

Eräänä elokuun sunnuntaina näimme Kuusanniemen omakotialueella kahdet sokkelitalkoot, joissa oli vauhtia ja jälki myös sen mukainen. Tulevat naapurukset, Lauri Mankki ja Aarne Spännäri, laskivat siellä työtoveriensa, ystäviensä ja tuttaviensa avus-

Ylhäällä: Lauri Mankin sokkelitalkoot käynnissä.

Vieressä: Kätevä moottori käyttää "kuramyllä".

*Alhaalla: Voimalla, vauhdilla ja taidolla tästä hiki-
sestä urakasta selvitään.*

Aarne Spännärin talkoolaiset ovat saaneet työnsä tehtyä ja istahtaneet puiden varjoon tarinoimaan.

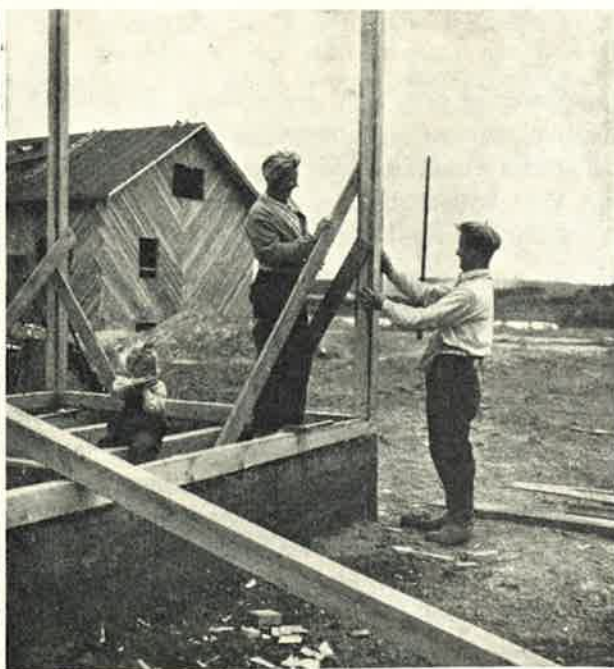
Alhaalla vasemmalla: Aarne Spännäri muutamaa päivää ennen talkoita lastensa kanssa uudisrakennuksellaan viimeistelemässä sokkelilaudoitusta.

Alhaalla oikealla: Tässä aloitetaan uusi koti ulkorakennuksesta. Matti Siren vaimonsa ja pikku tyttärensä kanssa nurkkatolppia pystyttämässä.

tamina perustat taloilleen. Nämä talkoot — niin varmaan on yleensä laita rakennustalkoissa — eivät olleet tuollaista epämääräistä auttelemista, vaan kullakin talkoolaisella oli oma erikoistehtävänsä. "Kura-porukka" oli tärkein. "Betonimyllärit" kaatoivat veden ja lapioivat soran sekä sementin moottorikäyttöiseen myllyynsä, ja hikipintaiset "kärrääjät" kiidättivät lankkuraidetta pitkin seoksen laudoituksen väliin. "Kiviporukka" kantoi kiilakivet sotkun sekaan, ja raudoittaja piti huolen betonirakenteen luurangosta. Työ kävi tottuneesti. Siinä ei ollut mitään harrastelijamaista, mutta ihmekö tuo, kun joukossa oli useita ammattirakentajia, ja muutkin olivat jo useissa sokkelitalkoissa saaneet tottumusta tässä työssä. Vesi, joka tässä toimituksessa on välttämätön tekijä, ajettiin vesiautolla, joten veden jatkuva saanti oli turvattu. Muutaman tunnin riuskan ponnistuksen

jälkeen molemmat sokkelit olivat valmiit, ja talkoolaiset siirtyivät pitopöytien ääreen maistamaan emäntien antimia. Jos talkoissa paiskitaankin hartiavoimin, niin kyllä myös kestitään. Siksipä talkoista muodostuikin samalla juhla — työnjuhla.

Näillä Kuusanniemen uusilla omakotitonteilla on rakentajien nähty uutisraivaajan tavoin käyvän savi-sen maan kimppuun. Raskaan maan lisäksi ei muitakaan vastuksia ole puuttunut. Useille on pohjavesi tehnyt kiusaa, mutta kunnan saatua viemäriverkoston kuntoon on siitäkin pälkähästä kutakuinkin päästy. Omakotialuetta kierrellessämme ja keskustellessamme rakentajien kanssa tuleamme vakuuttuneiksi heidän optimismistaan ja sitkeästä yrittäjämähtähdostaan. Huomiomme kiintyy myös heidän parempiin puoliskoihinsa. He eivät ole ainoastaan miestensä kannustajia ja kahvinkeitäjiä, vaan käyvät käsiksi

Vanha talo tekee itselleen uutta taloa. Yläkuvassa aikaansaannos elokuun alkupuolella. Alakuvassa tekijä.

lapien varteen siinä kuin miehensäkin. Useasti ovat lapsetkin mukana ja auttavat, jos ovat varttuneempia. Nämä tonteillaan ahertavat rakentaja-perheet ovat kuin nykyaikaisia muunnelmia Akseli Gallen-Kallelan uudisrakentajaa esittävästä taulusta.

Kuten muistetaan, jaettiin nämä nelisenkymmentä tonttia viime talvena. Perustusten kaivuuseen päästiin juhannuksen jälkeen. Pisimmälle on ennättänyt rva Kaisu Jokiranta, joka poikiensa ja urakoitsijan avulla saa talonsa valmiiksi jo tänä syksynä. Työennätys lienee kuitenkin Muisto Vanhatalolla, joka kuuden viikon kuluttua ensimmäisestä lapienpistosta sai talonsa vesikattoon ja selviytyi siitä melkein omin neuvoin erään sukulaisen avustaessa jonkin verran varsinaisessa rakentamisessa. Varmaan tätä luetaan tällä alueella on monet perustukset valettu ja usean kohdalta rakennusvaihe vesikatossa saakka.

INSINÖÖRI

C. G. WOLTER RAMSAY.

Heinäkuun 8 p:nä kuoli Porvoossa sydänhalvaukseen ent. Kymen—Kuusankosken paperitehtaan ja puuhiomon teknillinen johtaja, insinööri, fil.maisteri Carl Gustaf Wolter Ramsay lähes 67 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt maaliskuun 11 p:nä 1885 Vaasassa. Tultuaan ylioppilaaksi v. 1904 hän opiskeli Helsingin yliopistossa ja suoritti fil.-kand.-tutkinnon v. 1908. Sen jälkeen hän siirtyi Dresdenin teknilliseen korkeakouluun valmistuen siellä insinööriksi v. 1910. Samana vuonna hän sai myös fil.maisterin arvon. Toimittuaan Tampereen Kattohuopatehtaan teknillisenä johtajana v. 1910—16 ja 1. insinöörinä Frencckellin paperitehtaassa Tampereella v. 1916—18 hän astui viimeksi mainittuna vuonna Kymen Oy:n palvelukseen Kymen—Kuusankosken paperitehtaan ja puuhiomon teknilliseksi johtajaksi, missä virassa oli yli kolme vuosikymmentä eli viime vuoteen saakka, jolloin eläkeiän saavuttaneena erosi. Tietojaan ja taitojaan hän oli kartuttanut useilla ulkomaanmatkoilla, jotka ulottuivat paitsi eräisiin Euroopan maihin myös Amerikkaan saakka.

Ins. Ramsayn aikana tapahtui hänen johtamissaan tehtaissa valtava kehitys laajentumisen ja uuden aikaistumisen muodossa, niin että ne nykyisin ovat alallaan suurimmat maassamme. Alaistensa keskuudessa hän nautti jakamatonta suosiota, luottamusta ja arvonantoa, mikä johtui hänen suhtautumistavastaan, jolle leimaa antavina olivat oikeudenmukaisuus, avuliaisuus ja hyväsydämyys.

Vainajaa jäivät lähinnä suremaan puoliso ja lapset.

HÖGFORS VOITTI NIUKASTI

yhtymämme tehtaiden välisen 6-ottelun.

Ruotsalaisviestissä Kymintehdas—Kuusankoski paras.

Yhtymämme XI kesäsestaruuskilpailut pidettiin elokuun 31 p:nä Voikkaalla Voikan tehtaan huolehtiessa tunnetulla taidollaan järjestelypuolesta. Kilpailut voitiin sääinkin puolesta suorittaa erinomaisissa olosuhteissa, sillä kuin tilauksesta seestyi sateinen ja viileä elokuu viimeiseksi päiväkseen aurinkoiseksi ja lämpimäksi. Tämän ja tietenkin myös kilpailujen herättämän mielenkiinnon takia oli yleisöä saapunut kisapaikalle runsaanlaisesti, arviolta noin 700 henkeä.

Ohjelmaan kuuluivat tehtaiden välisinä kilpailuina 6-ottelu, miesten ruotsalaisviesti ja naisten 4×100 m viesti sekä henkilökohtaisena kilpailuna naisten 100 m juoksu. Mieskohtaiset mestaruudet ratkaistiin myös 6-ottelun eri lajeissa, joina tällä kertaa olivat 100 m ja 3000 m juoksut, pituushyppy, korkeushyppy, kuulantöytä ja keihäänheitto.

Edustajia olivat 6-otteluun lähettäneet Halla, Haukkasuo, Högfors, Juantehtas, Kouvolan Kirja- ja Kivipaino, Kymintehdas—Kuusankoski, Verla ja Voikka. Kirjapainon osanotto supistui kuitenkin yhteen ainoaan edustajaan, joka kilpaili kuulantöytässä. Ruotsalaisviestiin osallistuivat Halla, Haukkasuo, Högfors, Kymintehdas—Kuusankoski ja Voikka. Naisten mielenkiinto näitä kisoja kohtaan näyttää vuosi vuodelta laimenevan ja tällä kertaa se oli aivan minimaalinen. Vain Högforsin tyttäriä oli saapunut, ensi kädessä puolustamaan jo monesti aikaisemmin voittamaansa mestaruutta 4×100 m viestinjuoksussa.

Voikan tehtaan sosiaalipäällikön, varatuomari Aunis K. Kantosen pidettyä avauspuheen ja toivotettua osanottajat tervetulleiksi alkoivat kilpailut välittömästi tämän jälkeen. Tulostaso ei kaikilta kohdilta muodostunut odotusten mukaiseksi, mutta sitä ilahduttavampaa oli, että kahdessa lajissa voitiin noteerata uusi yhtymän ennätys. Ne saavutti sama mies, Voikan Sauli Jokimies, jonka kuntokäyrä osoittaa jatkuvaa kohoamista. 100 m juoksussa hän passitti loppukilpailun tuloksellaan 11,4 entisen ennätyksen, joka oli 11,7 ja neljän miehen, nimittäin Ky—Kuu:n R. Kivisen ja E. Niemen, Högforsin A. Metsolan ja hänen itsensä nimissä, muistojen joukkoon. Jo alkukilpailussakin oli Jokimiehen aika 11,7 paras. Toisen ennätyksen hän yllättäen tekaisi pituushypyssä. Tässä lajissa muuten yhtymän entinen ennätys, joka oli 647 ja Voikan A. Mäkelän v. 1949 Kuusankoskella saavuttama, rikottiin kahdesti. Viimevuotinen mestari, Ky—Kuu:n M. Lampinen, jonka silloinen voittoa tulos 646 oli vain sentin ennätystä huonompi, aloitti nyt kilpailun ja ponkaisi heti ensimmäisellä hypyllään 648, joka kuulutettiin yhtymän uudeksi ennätykseksi. Se ehti olla voimassa kuitenkin vain siihen saakka, kun Jokimies, joka oli vuorossa viimeisenä, kaikkien yllätykseksi ja varsinkin voikkaalaisten suureksi ilok-

si hyppäsi 653, joka sitten jäikin parhaaksi ja merkittiin aikakirjoihin uutena ennätyksenä.

Korkeushypyssä uusi Ky—Kuu:n R. Aro mestaruutensa samalla tuloksella 175 kuin minkä hän viime vuonna Juantehtasalla saavutti. Kolme seuraavaa pääsi kukin 170. Ky—Kuu sai tässä lajissa kaksoisvoiton samoin kuin Högfors kuulantöytässä, jossa mestariksi kruunattiin ties monenhenkeä kerran yhtymän mainion ennätyksen 14,18 omistaja R. Lindfors. Hänen heittonsa kantoi 12,67, mikä oli 23 sm parempi kuin hänen edellinen voittoa tuloksensa. Lähimmäksi häntä pääsi saman tehtaan uusi mies K. Isaksson työntämällä 12,46. Keihäänheitossa saavutti Ky—Kuu toisen kaksoisvoittonsa E. Vainion ja A. Niemen ansiosta. Vainio joutui kilpailemaan entisen mestarin V. Pesun varamiehenä viimeksi mainitun ollessa selkävikansa takia estettynä saapumasta mestaruuttaan puolustamaan. Mestaruuteen riitti tällä kertaa 53,14 m pituinen heitto yhtymän ennätyksen ollessa 56,45 ja Voikan M. Sysmäläisen jo v. 1939 saavuttama. Yhtä vanha on myös Lindforsin ennätys kuulantöytässä. Mainittakoon, että Pesun "vapa" lensi v. 1950, jolloin keihäänheitto viimeksi oli ohjelmassa, 55,18 m.

3000 m juoksu muodostui Ky—Kuu:lle sikäli kohdalokkaaksi, että kun T. Levänen jalkavammansa takia keskeytti, se menetti pisteitä siinä määrin, että Högfors 6-ottelun yhteispisteissä pääsi niukasti edelle. 3000 m:n mestaruuden voitti nyt Voikan K. Luukkanen johdettuaan suurimman osan matkasta. Aika 9.12,6 on heikonlainen verrattuna siihen, että Levänen voittaessaan v. 1950 tämän matkan mestaruuden käytti aikaa vain 8.54,0 ja että yhtymän mestaruuskilpailujen ennätys on 8.50,6 ja peräisin jo vuodelta 1939, jolloin sen saavutti yhtymän palveluksesta tuonnottain eronnut, olympiakisoissakin kolunnut Kalle Tuominen.

Kun 6-ottelun pisteet oli laskettu yhteen, todettiin, että joukkuemestaruus oli mennyt Högforsiin 3,5 pisteen etumatalla Ky—Kuu:sta, jolle edellä selostettu 3000 m juoksu muodostui kohtalokkaaksi.

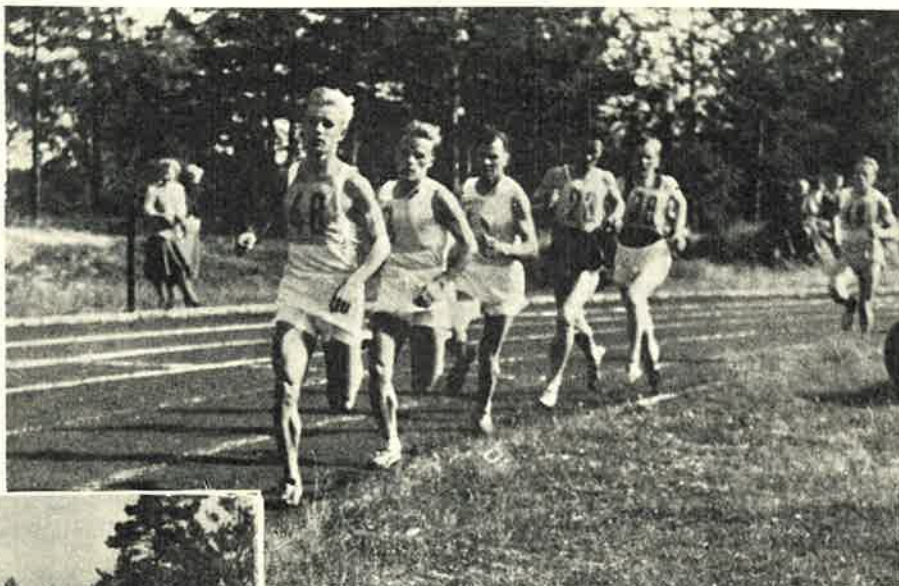
Ruotsalaisviestissä olivat mukana Halla, Haukkasuo, Högfors, Ky—Kuu ja Voikka. Ky—Kuu johti koko ajan ja hankki mestaruuden nimiinsä Voikan sijoittuessa toiseksi. Voittaneen joukkueen, jossa juoksivat R. Kivinen, M. Lampinen, V. Peltola ja E. Niemi, aika oli 2.08,7 eli 0,7 sek. parempi kuin viimevuotisen mestarin Voikan, jonka v. 1939 saavuttua ennätystä 2.07,2 ei tähän mennessä ole pystytty lyömään.

Naisten kilpailuissa oli, kuten jo alussa kävi selville, vain Högfors edustettuna. 100 m:lle osallistuivat Kaarina Kultavirta ja Eila Nikander ensin mainitun

Viereisellä sivulla: Ylhäällä: 100 m:n loppukilpailun maalinauha on katkennut. Vasemmalta lukien E. Niemi, E. Leskinen, S. Jokimies (mestari), V. Peltola ja P. Roininen (takana). — Kilpailujen sanavalmis kuuluttaja Einar Virtanen

Keskellä: Högforsin pikapinkoja-neitoset Eila Nikander ja Kaarina Kultavirta (mestari). 100 m:n ja pituushypyn voittaja S. Jokimies. — Alhaalla: Keihään ja kuulan mestarit E. Vainio ja R. Lindfors.

Ylhäällä: 3.000 m:n juoksijat taivalta tekemässä. Mestaruuden saavuttanut K. Luukkanen johdossa, seuraa vina U. Karonen, T. Levänen, I. Issukka, J. Mäkelä ja E. Rantanen.

Vasemmalla: Ruotsalaisviestin viimeiset viestinviejät E. Niemi ja A. Schön.

Alhaalla: Yhtymän sosiaalijohtaja, kunnallisneuvos Eino Wallenius palkintoja jakamassa. Vasemmalla korkeushypyn mestari R. Aro saa palkintonsa ja oikealla Högforsin sosiaalipäällikkö A. J. Sepponen korjaa tyytyväisin mielin kiertopalkinnon.

voittaessa kuten jonkin kerran aikaisemminkin. Ajat 13,9 ja 14,2. 4x100 m viestissä merkittiin ajaksi 58,2. Joukkueen muodostivat Eila Nikander, Raili Salonen, Lea Andersson ja Kaarina Kultavirta.

Palkinnot jaettiin kentällä heti kunkin lajin päätyttyä. Yhteinen ruokailu tapahtui tehtaan ruokalas-
sa, jossa yhtymän sosiaalijohtaja, kunnallisneuvos Eino Wallenius kohdisti kiitoksen sanoja kilpailujen järjestäjille, osanottajille, toimitsijoille ja emännille.

TULOKSET.

100 m juoksu.

Alkukilpailu: 1) S. Jokimies, Voikka, 11,7. 2) E. Leskinen, Högfors, 11,8. 3) V. Peltola ja E. Niemi, Ky—Kuu, 11,9. 5) P. Roininen, Juantehdas, 12,0. 6) R. Rautiainen, Voikka, ja V. Juutila, Högfors, 12,1. 8) A. Skriko, Halla, 12,3. 9) H. Huusko, Juantehdas, 12,6. 10) H. Kinttula, Verla, 12,8. 11) V. Virtanen, Halla, E. Niemi, Verla, ja P. Tanntu, Haukkasuo, 13,2. 14) P. Jarva, Haukkasuo, 13,4.

Loppukilpailu: 1) S. Jokimies, Voikka, 11,4. 2) V. Peltola, Ky—Kuu, 11,7. 3) E. Niemi, Ky—Kuu, 11,7. 4) E. Leskinen, Högfors, 11,8. 5) P. Roininen, Juantehdas, 12,1.

Pituushyppy.

1) S. Jokimies, Voikka, 653 (alkukilp. 653). 2) M. Lampinen, Ky—Kuu, 648 (648). 3) E. Leskinen, Högfors, 642 (642). 4) T. Kärkkäinen, Halla, 628 (601). 5) V. Peltola, Ky—Kuu, 618 (618). 6) H. Huusko, Juantehdas, 599 (599). 7) V. Juutila, Högfors, 599. 8) A. Skriko, Halla, 579. 9) R. Rautiainen, Voikka, 569. 10) P. Roininen, Juantehdas, 523. 11) J. Toimela, Haukkasuo, 508. 12) P. Tanntu, Haukkasuo, 483.

Kuulantöytä.

1) R. Lindfors, Högfors, 12,67 (12,57). 2) K. Isaksson, Högfors, 12,46 (12,17). 3) K. Takala, Ky—Kuu, 11,94 (11,58). 4) T. Vanhala, Halla, 11,85 (11,85). 5) A. Niemi, Ky—Kuu, 11,40 (11,40). 6) E. Kossila, Kouvola, 11,35 (11,35). 7) E. Leinonen, Halla, 11,07. 8) I. Niemi, Verla, 10,95. 9) E. Niemi, Verla, 10,79. 10) O. Ruotsalainen, Juantehdas, 978. 11) P. Martikainen, Juantehdas, 974. 12) V. Koikkalainen, Haukkasuo, 929. 13) P. Tanntu, Haukkasuo, 928.

Korkeushyppy.

1) R. Aro, Ky—Kuu, 175. 2) K. Simonen, Ky—Kuu, 170. 3) V. Nurmi, Högfors, 170. 4) A. Hämäläinen, Voikka, 170. 5) V. Stenbacka, Högfors, 165. 6) P. Gruzdaitis, Voikka, 155. 7) H. Huusko, Juantehdas, 155. 8) T. Kärkkäinen, Halla, 150. 9) A. Leskinen, Halla, 150. 10) J. Toimela, Haukkasuo, 150. 11) V. Arponen, Haukkasuo, 140.

Keihäänheitto.

1) E. Vainio, Ky—Kuu, 53,14 (51,65). 2) A. Niemi, Ky—Kuu, 52,54 (52,54). 3) K. Isaksson, Högfors, 48,81 (48,81). 4) V. Vikström, Högfors, 48,45 (48,45). 5) E. Julkunen, Juantehdas, 45,60 (45,42). 6) P. Martikainen, Juantehdas, 45,07 (45,07). 7) E. Niemi, Verla, 44,61. 8) V. Henttonen, Voikka, 41,31. 9) V. Virtanen, Halla, 40,43. 10) A. Leskinen, Halla, 38,80. 11) J. Toimela, Haukkasuo, 38,63. 12) V. Arponen, Haukkasuo, 32,57.

3000 m juoksu.

1) Kl. Luukkanen, Voikka, 9,12,6. 2) I. Issukka, Juantehdas, 9,15,0. 3) J. Mäkelä, Högfors, 9,18,4. 4) U. Karonen, Ky—Kuu, 9,42,6. 5) E. Rantanen, Voikka, 9,45,6. 6) R. Hakala, Högfors, 9,45,8. 7) V. Koikkalainen, Haukkasuo, 10,20,0. 8) J. Toimela, Haukkasuo, 10,22,0. 9) J. Rikka, Halla, 10,24,0. 10) H. Kuismin, Juantehdas, 10,30,0. 11) E. Heijari, Halla, 11,21,4.

Tehtaitten välinen 6-ottelu.

1) Högfors 158,5 pist. 2) Kymintehdas—Kuusankoski 155. 3) Voikka 116,5. 4) Juantehdas 106. 5) Halla 105. 6) Haukkasuo 69. 7) Verla 39. 8) Kouvola—Kirja—Kivipaino 11.

6-ottelun pisteet lajeittain.

	Halla	H-suo	Högf.	Juant.	Ky—Kuu	Verla	Voikka	Kouvola
100 m	14	8	25,5	20	27	12	26,5	—
Keihäs	15	11	27	23	31	10	9	—
Korkeus	17	13	26	10	31	—	24	—
3000 m	14	19	25	22	13	—	28	—
Pituus	21	11	24	18	28	—	24	—
Kuula	24	7	31	13	25	17	5	11
Yhteensä	105	69	158,5	106	155	39	116,5	11

Ruotsalaisviesti.

1) Ky—Kuu (R. Kivinen, M. Lampinen, V. Peltola, ja E. Niemi) 2,08,7. 2) Voikka 2,11,0. 3) Högfors 2,12,6. 4) Halla 2,13,8. 5) Haukkasuo 2,27,4.

Naisten 100 m juoksu.

1) Kaarina Kultavirta, Högfors, 13,9. 2) Eila Nikander, Högfors, 14,2.

Naisten 4x100 m viesti.

Högfors (Eila Nikander, Raili Salonen, Lea Andersson ja Kaarina Kultavirta) 58,2.

Tehtaitten urheiluedustajain kokouksessa,

joka pidettiin ennen kilpailuja, annettiin hiihtomestaruuskilpailut metsäosaston järjestettäväksi paikassa, josta päätetään myöhemmin.

Kuusankosken tehtaitten yleisurheilumestaruuskilpailut.

Kymin Oy:n Kymin—Kuusankosken sekä Voikan tehtaitten yleisurheilumestaruuskilpailut, jotka samalla olivat karsintakilpailut Kymi-yhtymän kesämestaruuskilpailuihin, pidettiin Kuusankosken urheilukentällä tiistaina 19.8. kauniin sään vallitessa. Osanottajia oli miesten lajeissa Kuusankoskelta 33 ja Voikkaalta 21, mutta naisten lajeihin ei ilmoittautunut ketään. Tulokset:

Kymin—Kuusankosken tehtaat.

100 m: 1) E. Niemi, korjauspaja, 11,8. 2) V. Peltola, sell., 11,8. 3) M. Lampinen, Kauppa Oy., 11,9. 4) M. Kollanus, korjauspaja, 12,1. 5) S. Kotilainen, korjauspaja, 12,2.

400 m: 1) E. Niemi, korjauspaja, 54,5. 2) M. Lampinen, Kauppa Oy., 54,8. 3) V. Peltola, sell., 55,8. 4) T. Ilvonen, korjauspaja, 56,5.

3000 m: 1) U. Karonen, korjauspaja, 9,18,6.

Pituus: 1) R. Kivinen, korjauspaja, 623. 2) V. Peltola, sell., 613. 3) R. Aro, korjauspaja, 575. 4) S. Kotilainen, korjauspaja, 567.

Korkeus: 1) R. Aro, korjauspaja, 175. 2) K. Simonen, korjauspaja, 170. 3) P. Hämäläinen, korjauspaja, 160.

Kuula: 1) A. Niemi, rak.-os., 12,08. 2) K. Takala, sell., 11,90. 3) M. Saarijärvi, talous, 11,77. 4) E. Vainio, korjauspaja, 11,70. 5) V. Pesu, korjauspaja, 10,98. 6) O. Nikulainen, sell., 10,81. 7) V. Salander, sos.-os., 10,70.

Keihäs: 1) V. Pesu, korjauspaja, 53,61. 2) A. Niemi, rak.-os., 53,54. 3) E. Vainio, korjauspaja, 51,66. 4) J. Lindberg, sell., 51,25. 5) E. Heikkinen, talous, 46,00.

Osastojen välinen 4x200 m:n viesti: 1) Korjauspaja (Kivinen, Kotilainen, Kollanus, Niemi) 1,40,3.

Ikämiesten 3-ottelu (100 m, pituus ja kiekko): 1) M. Saarijärvi, talous, 1010,00 p. (13,8—477—28,89). 2) O. Väärälä, sell., 1008,75 p. (14,3—510—28,68). 3) H. Vesanen, tekn.os., 871,50 p. (14,6—460—28,38). 4) S. Korsberg, rak.-os., 864,00 p. 5) T. Laurell, talous, 748,00 p. 6) U. Jyräs, korjauspaja, 658,75 p. 7) H. Lahtinen, puuhiomo, 495,00 p.

15-vuotiaitten 60 m: 1) R. Hölsä, sähkö, 8,4. 2) J. Peltonen, rak.-os., 8,4. 3) A. Karhu, maatal., 8,5. 4) R. Väärälä, sell., 9,1. 5) P. Tuviala, rak.-os., 9,2. 6) A. Malin, höyryos., 9,5.

15-vuotiaitten korkeus: 1) A. Karhu, maatal., 140. 2) R. Hölsä, sähkö, 140. 3) P. Tuviala, rak.-os., 135. 4) R. Väärälä, sell., 130. 5) J. Peltonen, rak.-os., 130. 6) A. Malin, höyry, 120.

Voikan tehtaat.

100 m: 1) S. Jokimies, paperi, 11,7. 2) R. Rautiainen, paperi, 11,9. 3) K. Luukkanen, rak.-os., 11,9. 4) E. Lehtinen, paperi, 12,6. 5) H. Järvinen, korjauspaja, 12,8.

400 m: 1) S. Jokimies, paperi, 55,6. 2) K. Luukkanen, rak.-os., 57,0. 3) E. Rantanen, rak.-os., 61,4.

3000 m: 1) K. Luukkanen, rak.-os., 9,34,8. 2) E. Rantanen, rak.-os., 9,45,6.

Pituus: 1) R. Rautiainen, paperi, 601. 2) S. Jokimies, paperi, 601. 3) H. Järvinen, korjauspaja, 525.

Korkeus: 1) A. Hämäläinen, sell., 170. 2) P. Gruzdaitis, korjauspaja, 165. 3) V. Tirronen, korjauspaja, 160.

Kuula: 1) P. Gruzdaitis, korjauspaja, 10,10.

Keihäs: 1) T. Parolahti, paperi, 48,77. 2) V. Henttonen, sell., 41,34.

Osastojen välinen 4x200 m:n viesti: 1) Paperitehdas (Parolahti, Lehtinen, Rautiainen, Jokimies) 1,44,8.

Ikämiesten 3-ottelu (100 m, pituus ja kiekko): 1) U. Koskinen, paperi, 789,75 p. (14,0—478—20,54). 2) T. Ahonen, paperi, 601,50 p. (14,8—386—23,29).

15-vuotiaitten 60 m: 1) P. Laamanen, puuh., 8,3. 2) H. Kääpä, sell., 8,3. 3) I. Saarela, paperi, 8,6. 4) D. Hansen, sell., 8,8. 5) T. Hälikkä, rak.-os., 8,9. 6) T. Tiitinen, paperi, 10,5. 7) I. Lindberg, höyry, 11,0.

15-vuotiaitten korkeus: 1) I. Saarela, paperi, 145. 2) T. Hälikkä, rak.-os., 140. 3) P. Laamanen, puuh., 135. 4) D. Hansen, sell., 130. 5) T. Tiitinen, paperi, 110. 6) P. Lindberg, höyry, 100.

Edustajat yhtymän kilpailuihin.

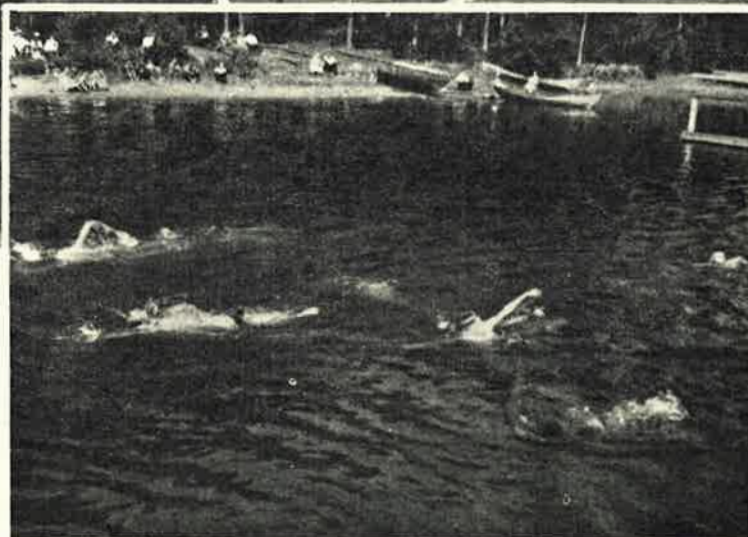
Työpaikkaurheilutoimikunnat valitsivat yhtymän kesämestaruuskilpailuihin seuraavat edustajat:

Kymin—Kuusankosken tehtaat: 100 m: E. Niemi, korjauspaja, ja V. Peltola, sell. — 3000 m: U. Karonen, korjauspaja, ja T. Levänen, rak.-os., varalle E. Laitinen, Ky.pap. — Pituus: R. Kivinen, korjauspaja, ja M. Lampinen, Kauppa Oy., varalle V. Peltola, sell. — Korkeus: R. Aro, korjauspaja, ja K. Simonen, korjauspaja. — Kuula: A. Niemi, rak.-os., ja K. Takala, sell. — Keihäs: V. Pesu, korjauspaja, ja A. Niemi, rak.-os., varalle E. Vainio, korjauspaja. — Ruotsalaisviesti: R. Kivinen, korjauspaja, V. Peltola, sell., M. Lampinen, Kauppa Oy., ja E. Niemi, korjauspaja.

Voikan tehdas: 100 m: S. Jokimies, paperi, ja R. Rautiainen, paperi. — 3000 m: K. Luukkanen, rak.-os., ja E. Rantanen, rak.-os. — Pituus: R. Rautiainen, paperi, ja S. Jokimies, paperi. — Korkeus: A. Hämäläinen, sell. ja P. Gruzdaitis, korjauspaja. — Kuula: P. Gruzdaitis, korjauspaja, ja O. Kalke, sähkö. — Keihäs: T. Parolahti, paperi, ja V. Henttonen, sell. — Ruotsalaisviesti: S. Jokimies, paperi, R. Rautiainen, paperi, A. Schön, sähkö, ja E. Lehtinen, paperi.

Kuta paremmin opin tuntemaan ihmisiä, sitä enemmän rakastan koiraani.

Fredrik Suuri

Promoottori, maisteri Veikko Talvi painaa seppeleen vihittävän päähän.

Kuusankoskelaiset vieraat kerroshyppyjä esittämässä.

Poikien uintikilpailu käynnissä.

UIMAPROMOTIOT.

VERLASSA.

Verlan Kirin uudella uimalaitoksella kauniin Kamposen rannalla on kesän aikana pidetty uimakoulua hra Torsten Oljemarkin toimiessa opettajana. Sunnuntaina elokuun 17 p:nä suoritettiin uimapromotio, jossa uimamaistereiksi vihittiin 3 ja -kandidaateiksi 12 uimakoulun oppilasta, iältään 10—17-vuotiaita. Promovoinnin suoritti maisteri Veikko Talvi puhuen urheiluharrastuksen keskeisestä asemasta lasten ja nuorten maailmassa ja esittäen vihittäville uimamaistereille ja -kandidaateille toivomuksen, että he pitäisivät huolta Verlan vastaisesta uimaharrastuksestaan. Uimamaistereiksi vihittiin Mirja Kukkola, Pirkko Vesa ja Irene Wilkman sekä kandidaateiksi Seemi Anttonen, Tapio Innanen, Teo Innanen, Pentti Jäppinen, Juhani Kaivola, Raimo Rajajärvi, Rainer Richter, Leo Ukkonen, Ilkka Vesa, Arja Kukkola, Anja Pukkila, Helena Richter, Helinä Ukkonen ja Eila Vesa.

Promotion yhteydessä suoritetussa 50 m vapaaui-

nissa saavutettiin seuraavat tulokset: Tytöt: 1) Irene Wilkman 44,2. 2) Mirja Kukkola 44,3. 3) Pirkko Vesa 44,5. 4) Anita Richter 44,7. 5) Arja Kukkola 44,9. 6) Eila Vesa 45,1. — Pojat: 1) Ilkka Vesa 52,3. 2) Seemi Anttonen 53,1. 3) Raimo Rajajärvi 53,2. 4) Teo Innanen 53,4. 5) Jukka Kaivola 53,5. 6) Rainer Richter 54,2.

Kuusankosken Urheiluseuran jäsenet Erkki Sormunen ja Aulis Kallakorpi suorittivat taidokkaasti kerros- ja ponnahduslautahyppyjä, joita runsas yleisö ihaillen seurasi. Kaunis sää suosi tätä Verlan ensimmäistä uimapromotiota.

KUUSANKOSKELLA

elokuun 28 p:nä pidettyä uimapromotiota ei sää suosinut lainkaan. Koko ajan satoi rankasti, ja kun veden lämpö oli vain 14 astetta, ei vihittäviä päästetty veteen lainkaan, vaan asetettiin seppeleet heidän päähänsä "kuivalla maalla". Promoottorina toimi sosiaalipäällikkö Ake Launikari, joka puhui uimatai-

don tärkeydestä ja kohdisti velvoittavia sanoja vihittäville. Kolean sään takia nämä eivät voineet esiintyä uimapuuvuissa, vaan olivat "siviili"-tamineissaan. Promotion ohjelmaan tavallisesti sisältyvät näytökset ja kilpailut täytyi tällä kertaa jättää pois.

Kaikkiaan sai seppelensä 6 maisteria ja 43 kandidaattia. Maistereiksi vihittiin Seija Suursalmi, Sirkka Pitkänen, Ritva Lehtinen, Helena Grönlund, Terttu Lehto ja Hilka Saloranta sekä kandidaateiksi Sirpa Lehtinen, Marja-Liisa Olsén, Marjatta Dahl, Anja Saarinen, Maili Huhtalin, Tuula Näränen, Seija Virtanen, Sirkka-Liisa Virtanen, Marja-Liisa Helén, Helena Helén, Satu Tanner, Seija Backman, Raija Lyytikäinen, Lea Verona, Sirkka Lehtinen, Hellevi Rytteri, Leena Korppi, Ulla Pesu, Raija Huhtanen, Kaija Korppi, Paula Päivänmaa, Sinikka Roitto, Seija Jyräs, Sointu Tommiska, Seija Toivonen, Kerttu Ahonen, Vieno Roitto, Hilda Kokkonen, Jukka Starck, Jyrki Starck, Kyösti Korppi, Raimo Tohka, Taisto Siiteri, Pekka Kari, Kalevi Sormunen, Taisto Ruusunen, Timo Taskinen, Hannu Pesu, Ilmari Brander, Erkki And, Pertti Niemelä, Jorma Rautomäki ja Risto Saastamoinen.

Uimaopettajina ovat kuluneen kesän aikana toimineet Leila Kärki ja Anna-Liisa Vilén.

VOIKKAALLA

pidettiin järjestyksessään viides uimapromotio elokuun 25 p:nä Kymenrannan uimalassa. Tällöin vihittiin 11 uimamaisteria ja 43 kandidaattia. Promotio saatiin suorittaa verrattain hyvissä olosuhteissa. Yleisöä oli n. 200 henkeä.

Uimamaisterien ja kandidaattien ryhdykkään joukon marssittua uimalan sillalle piti kansanedustaja Heikki Hykkäälä vihkiäispuheen, jossa selvitteli uimataidon merkitystä. Puheen päätyttyä hyppäsivät vihittävät kukin vuorollaan veteen ja uivat promootorin seppelöitäviksi. Mainittakoon, että nuorin vihittävistä oli 8-vuotias ja vanhin 46-vuotias.

Maistereiksi vihittiin seuraavat: Kaija Huuskonen 27 äänellä, Liisa Kirjavainen, Mirja Pulliainen ja Hertta Seppälä 18 äänellä sekä Leena Vauhkonen, Irja Korpelainen, Oili Leppänen, Terttu Lojander,

Ritva Tiirikka, Leena Toivonen ja Eila Tiihonen 9 äänellä. Kandidaateiksi vihittiin Sirkka-Liisa Askola, Frid Hansen, Ritva Hamari, Sirpa Hasari, Aija Helonlinna, Liisa Houni, Ella Hyleh, Tuula Korppi, Kaija Kähärä, Tytti Käkälä, Leena Lindeman, Kaarina Lännempää, Marja-Leena Mauno, Raili Nevalainen, Vuokko Nevalainen, Leena Ojakorpi, Vuokko Porvari, Marja-Leena Roos, Ruth Ruusunen, Silja Rämä, Sirpa Saarinen, Ritva Salo, Ulla Salo, Raili Syrjälä, Merit Tallqvist, Virpi Tammilehto, Terttu Tiihonen, Silja Tiirikka, Maila Uotinen, Marja-Liisa Vahteristo, Eija Raatikainen, Rauno Kaartinen, Heikki Lukka, Pekka Lukka, Markku Mäkelä, Timo Paulanko, Pekka Pick, Unto Pöyhönen, Erkki Schultz, Antti Storhammar, Rauno Storhammar, Juha Tenhunen, ja Heikki Mauno.

Vihkimistoimituksen päätyttyä uimakoulun tytöt esittivät Sirkka Koskisen ohjaaman leikin. Samoin esittivät tytöt miten uinnin alkeisopetus uimakouluissa tapahtuu. Seppo Nurminen ja Raimo Karlssonin suorittamien humorististen hyppyjen jälkeen saatiin vielä nähdä hengenpelastusnäytös. Päätteeksi suoritettiin erilaisia uintikilpailuja joiden tulokset olivat seuraavat:

Tyttömaisterien 50 m vu: 1) Mirja Pulliainen, 50,5. 2) Ritva Tiirikka, 51,7. 3) Kaija Huuskonen, 54,2. 4) Irja Korpelainen, 55,8. 5) Anneli Ahonen, 59,9. 6) Leena Toivonen, 61,1. 7) Leena Vauhkonen, 61,5.

Poikakandidaattien 50 m ru: 1) Heikki Manner, 57,8. 2) Pekka Lukka, 59,3. 3) Juha Tenhunen, 65,5. 4) Timo Paulanko, 67,0. 5) Heikki Lukka, 70,4. 6) Antti Storhammar, 71,9.

Tyttökandidaattien 50 m ru: 1) Ritva Salo, 60,1. 2) Silja Tiirikka, 60,2. 3) Tuula Korppi, 60,9. 4) Sirkka-Liisa Askola, 61,7. 5) Ella Hyleh, 62,5. 6) Ulla Salo, 63,3.

Tyttöjen 50 m vu: 1) Liisa Manner, 38,9. 2) Kaija Huuskonen, 55,1. 3) Anneli Ahonen, 63,1.

4x50 m viestinuinti: 1) Tyttöjen joukkue, 3.57,6. 2) Poikien joukkue, 3.57,8.

Uimakoulun opettajana toimi rva Sirkka Koskinen ja hänen apunaan Seppo Nurminen.

Voikkaalla promovoidut uimamaisterit ja kandidaattit.

Näin alkaa uinnin alkeisopetus uimakoulussa.

KÄVELYHARRASTUSKILPAILUT.

KUUSANKOSKELLA.

Kymin—Kuusankosken tehtaiden tämänvuotiseen kävelyharrastuskilpailuun osallistui 538 henkilöä, jotka suorittivat yhteensä 3.829 majakäyntiä. Kilometrejä kertyi kaikkiaan 37.038. Vastaavat luvut viime vuonna olivat 549, 3.348 ja 32.474. Majoittain jakaantuivat käynnit seuraavasti: Pukkisaari 847 (936), työväenopiston kesämaja 725 (825), Ahola 678 (352), Sääksniemi 695 (568), Nauha 597 (386), Eerola 215 (211) ja hiihtomaja 72 (70).

Arvontaan oikeuttavia kortteja palautettiin 149, joista naisten 79 ja miesten 70. Naisista oli paras Vieno Roitto tuloksella 878 km ja miehistä Hjalmar Lahtinen, joka käveli 673 km. Kangasmerkkiin oikeuttavan tuloksen saavutti 8 naista ja 13 miestä.

Julkaisemme seuraavassa osan tuloluettelosta.

Naiset: 1) Vieno Roitto, vaimo, 878 km 2) Edith Ollila, vaimo, 792. 3) Annikki Aranko, Kuu.saha, 660. 4) Maria Laitinen, Ky.sell., 519. 5) Hilja Lehtinen, Ky.sell., 458. 6) Aune Nieminen, Ky.ulkot., 348. 7) Anneli Kalliola, kloorit., 344. 8) Aune Kauppinen, varasto, 310. 9) Katri Hämäläinen, Ky.sell., 305. 10) Aune Tuviala, Ky.pap., 262. 11) Irja Purho, Ky.rak., 240. 12) Alma Virta, talous, 228. 13) Hilda Toivonen, spriit., 216. 14) Toini Olkinuora, laborat., 211. 15) Vilma Siro, laborat., 206. 16) Brita Perälä, Ky.rak., 204. 17) Eeva Railo, Ky.sell., 199. 18) Eva Rask, Ky.korj., 194. 19) Liisu Henttu, Kuu.pap., 176. 20) Oili Salenius, laborat., 174. 21) Elvi Vuori, vaimo, 170. 22) Laina Laukas, vaimo, 169. 23) Sirkka Laine, konttori, ja Kirsti Pekkola, konttori, 160. 25) Vieno Kempainen, laborat., 156. 26) Saima Aho, vaimo, 153.

Miehet: 1) Hjalmar Lahtinen, puuhiomo, 673 km. 2) Emil Laitinen, Ky.sell., 567. 3) Leo Varis, Ky.sell., 510. 4) Jaakko Tommola, konttori, 466. 5) Niilo Lindsten, kloorit., 416. 6) Torsten Nieminen, Ky.rak., 412. 7) Leevi Ollila, Ky.sell., 384. 8) Pentti Laakso, Ky.korj., 321. 9) Tauno Levänen, Ky.rak., 316. 10) Urmas Laakso, Ky.rak., 304. 11) Aarne Heijari, Kuu.saha, 303. 12) Seppo Huuskonen, Ky.korj., ja Veikko Pasi, Ky.pap., 300. 14) Erkki Vainio, Ky.korj., 246. 15) Niilo Aho, kloorit., 211. 16) Mauri Nygren, Ky.korj., 207. 17) Raine Mäkelä, Ky.rak., ja Yrjö Rajala, Ky.sell., 206. 19) Oskari Lahti, Kuu.pap., 167. 20) Uuno Valto, Kuu.korj., 155. 21) Rauno Korjala, Ky.korj., Sulo Korsberg, Ky.rak., ja Matti Suominen, Ky.sähkö, 152. 24) Lauri Simola, Ky.korj., 151. 25) Teuvo Oksanen, Ky.pap., 150.

Työt: 1) Sinikka Roitto, kloorit., 489 km. 2) Mirja Kantanen, höyryos., 373. 3) Ritva Lehtinen, Ky.sell., 362. 4) Seija Toivonen, spriit., 126. 5) Leena Hämäläinen, Ky.sell., 105. 6) Tuula Huuhilo, Ky.sell., 100. 7) Marjatta Väärälä, Ky.sell., 99. 8) Nelly Sihvonen, kuljetusos., 85. 9) Kaisa Koskipuro, spriit., 72. 10) Marja-Leena Munne, puuhiomo, 70. 11) Pirjo Pajari, Ky.sell., 66. 12) Ritva Lempinen, puuhiomo, 65. 13) Hannele Lahtinen, puuhiomo, ja Kirsti Väärälä, Ky.sell., 53. 15) Helena Savola, kloorit., 51.

Pojat: 1) Pentti Roitto, kloorit., 508 km. 2) Aaro Koskipuro, spriit., 394. 3) Pertti Tuviala, Ky.rak., 303. 4) Kosti Hämäläinen, Ky.sell., 267. 5) Lauri Polkko, Ky.rak., 232. 6) Markku Tuviala, Ky.rak., 225. 7) Jorma Lehtinen, Ky.sell., 204. 8) Raimo Harlin, Ky.rak., 153. 9) Hans-Erik Wallberg, Kauppa Oy., 148. 10) Reijo Aho, kloorit., 104. 11) Seppo Huuhilo, Ky.sell., 100. 12) Simo Aalto, laborat., 90. 13) Vesa Aalto, laborat., 81. 14) Seppo Telkkinen, ulkotyö, 72. 15) Jorma Sihvonen, kuljetusos., 65.

TyP:n suorittaman arvonnän perusteella lankesivat lomapalkinnot seuraavasti:

Naiset: Oili Salenius, laborat. (3 arpa), Lempi Vainio, sell. (2), Kaisa Laine, kloorit. (2), Maija-Liisa Karhu, Ky.korj. (2), Marita Vuori, Kuu.korj. (2) ja Aune Tuviala, Ky.pap. (2). Varalle: Eva Rask, Ky.korj. (3), Alma Virta, talousos. (4) ja Anja Tuviala, konttori (1). — **Miehet:** Yrjö Rajala, sell. (4), Erkki Erkinharju, rak.os. (2), Leo Tommola, puuhiomo (1), Valto Toivonen, Ky.pap. (2), Seppo Järnvall, kloorit. (1), Arvi Huuhilo, sell. (1) ja Lauri Haag, sähköos. (1). Varalle: Arvo Toivonen, Kuu.korj. (1), Felix Halava, sell. (2) ja Oskari Lahti, Kuu.pap. (3).

VOIKKAALLA.

Voikan tehtaän harrastuskilpailutoimintaa jatkettiin alkukesästä, jolloin harrastusmuotona oli kävely. Ensimmäisen kerran harrastuskilpailujen aikana todettiin tässä kilpailussa jonkinlaista kilpailuväsymystä ja niinpä tulokset jäivätkin odotettua heikommiksi. Osanottajajoukko pysyi suunnilleen ennallaan, mutta sen sijaan harrastuskäyntien lukumäärään nähden tapahtui selvä lasku. Tämä ehkä osaltaan johtunee siitä, että hiihtoharrastus- ja kävelyharrastuskilpailujen välinen lepoaika jää liian lyhyeksi. Ehkäpä on syytä harkita kävelyharrastuskilpailun pitämistä kahdessa eri osassa, jolloin kilpailun alku suoritettaisiin keväällä ja loppu syksyllä.

Verrattuna aikaisempiin vuosiin jakautuvat suoritukset seuraavasti:

Vuosi	Maja- käyntejä	Km	Arvon- taan osal- listuneita	Kilpai- luun osal- listuneita
1948	1323	12.662	44	178
1949	1472	19.430	75	201
1950	3035	38.826	125	348
1951	3871	40.517	159	479
1952	2885	32.312	125	422

Majakäyntien jakaantuminen eri vuosina:

Maja	V. 1948	V. 1949	V. 1950	V. 1951	V. 1952
Nauhanaho	382	722	2.213	1.878	1.231
Verkkosuo	262	534	365	899	886
Pilkanmaa	275	216	457	ei majaa	253
Virtakivi	ei majaa	ei majaa	ei majaa	1.094	515
Sompanen	404	muina vuosina	ei majaa		

Henkilökohtaisessa kilpailussa osoittautui parhaak-

si, kuten jo monesti aikaisemminkin, korjauspajan Väinö Lehtinen taivaltaen 836 km. Naisten sarjassa oli paras palveluksessa olevien puolisoiden sarjassa kilpaillut Aino Laakkonen 674 kilometrillä. Parhaat tulokset eri sarjoissa:

Naisten sarja: 1) Aino Laakkonen, paperi, 674 km (ei palv.). 2) Selma Vepsäläinen, puuhiomo, 556 (ei palv.). 3) Anna Hänninen, sell., 483. 4) Leena Pulliainen, maatalous, 480. 5) Marita Puholainen, paperi, 322. 6) Helvi Tammilehto, paperi, 319. 7) Eva Nurminen, korjauspaja, 313 (ei palv.). 8) Ada Roitto, paperi, 313. 9) Tyyne Ahola, ulkotyö, 303 (ei palv.). 10) Lempi Nurminen, paperi, 303 (ei palv.). 11) Elin Rintanen, rak.-os., 300. 12) Eira Peltonen, paperi, 300. 13) Greta Kääriäinen, rak.-os., 254. 14) Sanni Kääriäinen, sell., 223. 15) Lyyli Halinen, paperi, 213.

Miesten sarja: 1) Väinö Lehtinen, korjauspaja, 836 km. 2) Kaarlo Räihä, korjauspaja, 660. 3) Pauli Vehmassalmi, sell., 574. 4) Niilo Vepsäläinen, puuhiomo, 520. 5) Eino Puranen, sell., 462. 6) Paavo Vähänen, karbidi, 400. 7) Erkki Roitto, ulkotyö, 314. 8) Pauli Tirronen, korjauspaja, 314. 9) Esko Rantanen, korjauspaja, 300. 10) Vilho Laakkonen, paperi, 300. 11) Joel Sipola, paperi, 300. 12) Eino Hottinen, rak.-os., 280. 13) Emil Ahonen, sell., 255. 14) Olavi Rämä, paperi, 216. 15) Antti Nurminen, korjauspaja, 208.

Tyttöjen sarja: 1) Oili Leppänen, sell., 344 km. 2) Seija Rintanen, rak.-os., 332. 3) Mirja Pulliainen, puuhiomo, 312. 4) Alli Nummelin, sell., 312. 5) Ulla Salo, sell., 231. 6) Ritva Salo, sell., 219.

Poikien sarja: 1) Juha Nurminen, korjauspaja, 358 km. 2) Pauli Vehmassalmi, sell., 344. 3) Matti Tirkkonen, karbidi, 302. 4) Ilkka Tirkkonen, karbidi, 302. 5) Raimo Kääriäinen, sell., 162. 6) Mikko Martikainen, ulkotyö, 160.

Kussakin sarjassa jaetaan viidelle parhaalle arvoesinepalkinnot syksyllä järjestettävässä kesäkauden päättäjäistilaisuudessa.

Tulokset osastojen välisessä prosenttikilpailussa: 1) Talous 67,86 %. 2) Selluloosa 46,54. 3) Sähkö 32,00. 4) Höyry 31,91. 5) Paperitehdas 31,42. 6) Asunto-os. 28,57. 7) Rak.-os. 27,88. 8) Sampo 27,27. 9) Korjauspaja 24,48. 10) Karbidi 24,14. 11) Konttori 23,81. 12) Maatalous 21,43. 13) Varasto 18,18. 14) Puuhiomo 17,89. 15) Ulkotyö 17,12. 16) Kuljetusos. 0,00.

Arvonnin perusteella jaettavat 4 vrk:n lomapalkinnot jakautuivat seuraaville:

Miehet: Jorma Raschka, paperitehdas (3 arpaa), Eino Hottinen, rak.-os. (4), Kaarlo Räihä, korjauspaja (5), Olavi Rämä, paperitehdas (4), Erkki Raschka, sell. (3), Eino Puranen, sell. (5). Varalle: Martti Nurminen, paperitehdas ja Erkki Vire, karbidi. — Naiset: Annikki Vähänen, paperitehdas (2), Leena Pulliainen, maatalous (5) ja Eira Peltonen, paperitehdas (5). Varalle: Ada Roitto, paperitehdas ja Helvi Tammilehto, paperitehdas. — Palveluksessa olevien puoliset: Aino Laakkonen, paperitehdas (5) ja Sirkka Arvila, sähkö (2). Varalle: Hilja Vilenius, sell. ja Tyyne Ahola, ulkotyö. — TyPu: Olavi Kalke, sähkö.

Voikan lentopallisarjoissa mukana 25 joukkuetta.

Voikan tehtaan työosastojen väliset lentopallokilpailut pidettiin kesäkuun aikana. Ottelut suoritettiin neljässä sarjassa ja oli niissä mukana yhteensä 25 joukkuetta eli 150 pelaajaa. Joukkueiden runsauden takia muodostui sarjoista todelliset "markkinat" ja kaikkiaan jouduttiin suorittamaan 75 varsinaista otelua sekä lisäksi palkintosijoista muutamia uusintoja.

Ottelut pelattiin Klubin kentällä. Yleisöä oli niitä seuraamassa joka ilta "täysi huone" ja omia kannustettiin huudoilla voittoon. Pelitaso on vuosi vuodelta parantunut. Tällä kertaa korjauspajan, paperitehtaan ja sähkön väliset A-sarjan ratkaisuoottelut muodostuivat todellisiksi hermopeleiksi, joissa saatiin nähdä useita loistosuorituksia. Myös muiden sarjojen taso osoitti ilahduttavaa nousua.

A-sarjan parhaaksi osoittautui korjauspajan I joukkue, joka pystyi niukasti mutta varmasti voittamaan pahimmat vastustajansa paperitehtaan ja sähkön. Voittajajoukkueessa pelasivat A. Mäkelä, K. Kaartinen, E. Laine, P. Gruzdaitis, A. Lahti ja J. Saarela. Sarjasta putosivat ensi vuodeksi B-sarjaan sähkö I ja korjauspaja III.

B-sarjan voitti ylivoimaisesti rakennusosaston joukkue nujertaen kaikki vastustajansa jo kahdessa erässä. Taistelu seuraavista sijoista ratkesi vasta uusinnan jälkeen. Voittajajoukkueen muodostivat P. Smed, R. Sipola, A. Kansikas, A. Järvinen, A. Nikkinen ja P. Jokinen. Rakennusosasto ja paperitehdas II nousivat ensi vuodeksi A-sarjaan.

Naisten sarjassa viimevuotinen mestarijoukkuekonttori I uusi voittonsa. Pelaajat: Terttu Järveläinen, Aino Kukkola, Raili Pessa ja Kirsti Tiuhonen.

Myös ikämiessarjassa viimevuotinen voittaja selluloosa piti pintansa voittaen sarjan puhtaalla pelillä. Joukkueeseen kuuluivat E. Henttu, P. Nurminen, K. Hasari ja L. Karlsson.

Parhaille joukkueille jaetaan palkinnot syksyllä pidettävässä kesäkauden päättäjäistilaisuudessa.

Joukkueiden järjestys eri sarjoissa muodostui seuraavaksi:

A-sarja: 1) Korjauspaja I 10 pist. 2) Paperitehdas I 6 pist. 3) Selluloosa I 6 pist. 4) Sähkö II 6 pist. 5) Sähkö I 2 pist. 6) Korjauspaja III 0 pist.

B-sarja: 1) Rakennusosasto 16 pist. 2) Paperitehdas II 12 pist. 3) Selluloosatehtaan korjauspaja 12 pist. 4) Korjauspaja II 10 pist. 5) Karbidi 8 pist. 6) Höyry 6 pist. 7) Puuhiomo 4 pist. 8) Selluloosa II 4 pist. 9) Paperitehdas III 0 pist.

Naiset: 1) Konttori I 6 pist. 2) Selluloosa 4 pist. 3) Paperitehdas 2 pist. 4) Konttori II 0 pist.

Ikämiehet: 1) Selluloosa 8 pist. 2) Korjauspaja 6 pist. 3) Höyry 4 pist. 4) Paperitehdas 2 pist. 5) Puuhiomo 0 pist.

Valto Lindqvist.

J. E. Nikkinen.

Herman Henttu.

Pitkäaikaisesti palvelleita.

VIILAAJA VALTO LINDQVIST

Voikan korjauspajalta tulee 9.10.52 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt Iitissä 21.4.1892. Jo 9-vuotiaana hän lähti ansiotyöhön Voikan silloiselle sahalle nostamaan joesta puita ja siirtyi myöhemmin puuhiomolle sihtipojaksi. V. 1910 hän muutti pois paikkakunnalta kierrellen ansiotöissä eri puolilla Suomea. V. 1923 hän tuli työhön Voikan korjauspajalle, missä edelleenkin työskentelee viilaaajana.

Lindqvistin vapaa-aikojen harrastuksista on etusijalla ollut urheilu. Nuorempana hän harrasti aktiivisesti juoksua ja pyöräilyä. Myöhemmin hän ryhtyi harrastamaan myös painia saavuttaenkin useita huomattavia voittoja. Nytemmin ovat harrastukset rajoittuneet oman talon rakentamiseen sekä palokuntatyöhön, jossa hän on ollut mukana yli 30 vuotta.

I HIOJA JUHO EMIL NIKKINEN

Voikan puuhiomolta tulee 11.10.52 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 16.6.1887 Elimäellä ja tullut ensimmäisen kerran yhtiön työhön 20.3.1907 Voikan ulkotyöosastolle. Puuhiomon kirjoihin hänet merkittiin 3.12.1912.

Nikkinen on hoitanut tehtävänsä säännöllisesti ja tunnollisesti. Sekä esimiestensä että työoveriensä keskuudessa hän nauttii luottamusta ja arvontoa.

VARTIOMIES HERMAN HENTTU

Kymin ulkotyöosastolta tulee 22.10.52 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 19.12.1890 Valkealassa ja aloittanut työskentelynsä yhtiösämme jo 14-vuotiaana metsäosastolla Kivisilmässä. Halonhakkuussa, tukkipuiden kaadossa ja uittotöissä kuluikin noin 8 vuotta. Kivisilmästä Henttu siirtyi välittömästi hiilenkärääjäksi Kymin ulkotyöosastolle 10.8.1912. Oltuaan välillä vuoden maanviljelysosastolla ja nelisen vuotta Voikan ulkotyöosastolla hän palasi takaisin Kymin ulkotyöosastolle, mistä 22.5.1922 siirtyi Kuusankosken sahalle. Siellä sitten vajaan vuotta lukuun ottamatta, minkä ajan hän oli kollipakkaajana Kuusankosken paperitehtaalla, vierähtikin lähes 26 vuotta. Sahallaolokaikanaan Henttu joutui tekemään miltei kaikkia siellä esiintyviä töitä. Kymin ulkotyöosastolle hän tuli jälleen 15.11.1949 purkajaksi. Nykyisin hän toimii vartiomiehenä Saksanahon puutavaravarastoilla hoitaen tehtäväänsä työnantajansa täydeksi tyydytykseksi.

Kun Hentulla on ollut huollettavanaan 12-henkinen perhe, ei muille harrastuksille ole liennyt aikaa juuri ensinkään.

Yhtiön johto pyytää kauttamme kiittää kaikkia edellä mainittuja työn veteraaneja uskollisesta uuras-tuksesta yhtiön ja samalla koko yhteiskunnan hyväksi ja toivottaa heille parhainta menestystä tulevien vuosien varalle.

Hilma Siren.

Oskar Pekkola.

Emil Johansson.

Kalle Korppi.

MERKKIPÄIVIÄ.

60-VUOTIAITA.

Viivaajan apulainen Hilma Matilda Siren (os. Lavi), Kymin paperitehtaalta, 19. 10. 52. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja täällä myös koko tähänastisen elämänsä viettänyt. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 15. 12. 1941 Kuusankosken paperitehtaalta, mistä 16. 10. 1943 siirtyi Kymin paperitehtaalta lajittelijaksi. Nykyisessä toimessaan hän on ollut 2. 5. 49 lähtien. Mieheensä 15 vuotta sitten kuoltua jäi hänelle 7 alaikäistä lasta, jotka hän yksin on aikuisiksi autellut.

Sähköasentaja Oskar Pekkola, Kymin sähköasentolta, 30. 10. 52. Hän on syntynyt Valkealassa. V. 1913 hän tuli työhön Kymin rakennusosastolle, mutta jo seuraavana vuonna siirtyi sieltä Kymin korjauspajalle. Sähköalalla työskentelynsä hän aloitti 11. 9. 1916 Ky.—Kuu. sähköasentolla, missä nykyisinkin on työssä vanhempana asentajana. Monien palvelusvuosien aikana hankittu kokemus on tehnyt hänestä täysin pätevän ja etevän ammattimiehen, jolle tunnollisuus työssä on ollut leimaa antavana ominaisuutena. Pekkolan vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon, että hän on kuulunut palokuntaan lähes 35 vuotta toimien ryhmänjohtajana ja johtokunnan jäsenenä ja ollen edelleenkin aktiivinen tulentorjuja. Myös urheilua on Pekkola palokunnan puitteissa nuorempana harrastanut. Tosin aktiiviurheilu on jäänyt vähemmälle, mutta sitä enemmän on urheiluseuratoiminta vienyt aikaa. Hän on Kisan vanhimpia jäseniä, kuulunut sen johtokuntaan ja toiminut seuran puheenjohtajanakin. Osuuskauppaliikkeessä hän on ollut mukana pitkän aikaa kuuluen aikaisemmin Kuusankosken Osuusliikkeen johtokuntaan, hallintoneuvostoon ja edustajistoon. Lisäksi hän on osallistunut Kymintehtaalisten työväenyhdistyksen ja Kuusankosken puutarhaseuran toimintaan.

50-VUOTIAITA.

Linja-asentaja Eino Paulanko, Voikan sähköasentolta, 8. 10. 52. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiömme palvelukseen ensimmäisen kerran v. 1919 Voikan paperitehtaalta, mistä parin vuoden ku-

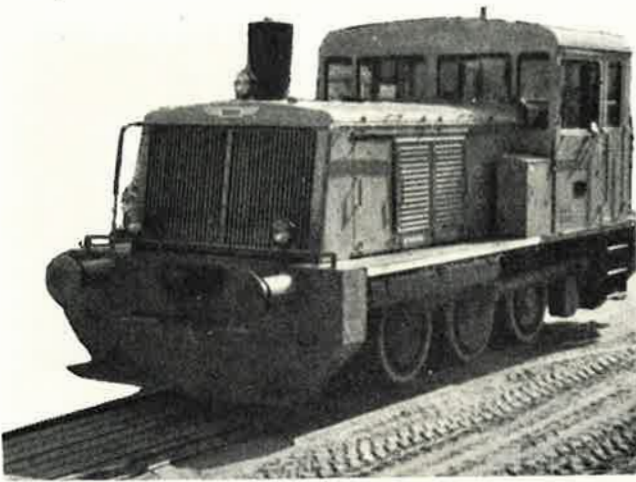
luttua siirtyi Voikan ulkotyöosastolle ja sieltä v. 1930 Voikan sähköasentolle höyryvoima-aseman apuhoitajaksi. V. 1932 hän muutti Kymin sähköasentolle linja-asentajaksi ja oltuaan tässä toimessa pari vuotta hän palasi Voikan höyryvoima-aseman hoitajaksi. Nykyisessä toimessaan linja-asentajana hän ollut kymmenkunta vuotta.

Koneviilaaja Emil Johansson, Voikan korjauspajalta, 11. 10. 52. Hän on syntynyt Valkealassa. Työskentelynsä yhtiössämme hän aloitti v. 1917 apumiehenä Voikan korjauspajalla. Hän on ollut höylääjänä ja sorvaajana ja toimii nykyisin pk. 5:n vastaavana viilaajana. Johansson on innokkaasti osallistunut palokuntatyöhön kuuluen Voikan tehtaan palokuntaan yli 30 vuoden ajan.

Korjausmies Kalle Korppi, Kymin raitiotieosastolta, 16. 10. 52. Hän on tullut yhtiön palvelukseen 10. 9. 1917 Kymin rakennusosastolle suoritellen siellä erilaisia tehtäviä 1. 4. 1922 saakka, jolloin siirtyi junamieheksi Kymin raitiotieosastolle. Oltuaan junamiehenä ja lämmittäjänä useita vuosia hänet nimitettiin veturinkuljettajaksi, jona toimi noin 10 vuotta. Sotien jälkeen hän siirtyi korjausmieheksi vaunukorjaamolle, missä tunnustusta ansaitsevalla tavalla edelleenkin työskentelee.

Kassanhoitaja Vera Vuorio, pääkonttorista, 20. 10. 52. Hän on syntynyt Tampereella ja käynyt oppikoulua Viipurissa. Oltuaan konttorityössä Pitkärannassa, Koivistolla ja Haapakoskella hän tuli 1. 11. 1947 yhtiömme palvelukseen kassanhoitajaksi, jota virkaa reippaana ja iloisena edelleenkin hoitaa. Sodan aikana hän toimi puolustusvoimissa niin ikään kassanhoitajana. Nti Vuorion erikoisharrastuksia ovat kodinhoito, käsityöt ja matkailu.

Juho Einar Vainio, Kymin rakennusosaston tehdaskorjauspuolelta, 2. 11. 52. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiömme hän tuli ensimmäisen kerran v. 1934 Voikan rakennusosastolle. Myöhemmin hän työskenteli useaan otteeseen yhtiön voimalaitosrakennuksilla Keltissä ja Kuusankoskella. Välillä tuli oltua muillakin paikkakunnilla ja kokeiltua erilaisia töitä mm. laivoissa ja autoalalla. Nykyiselle osastolleen Vainio tuli v. 1948.

„Move 5“.

Kuusankosken tehdasratapihalla isojen kiskojen päällä on loppukesästä lähtien isännöinyt "Move 5", upea Diesel-veturi. Tämä keltaiseksi maalattu, huomiota herättävä uutuus on Valmetin tekemä. Siinä on 320-hevosvoimainen kaksoisdiesel-moottori. Veturin voimakkuutta osoittaa se, että se on vetänyt tehtaan montusta 12 paperilla lastattua vaunua, millaiseen saavutukseen valtion rautateiden höyryveturit eivät pääse. Tämä veturi hoitaa tehdasalueen koko vaihtoliikenteen Saksanahoa myöten. Sen johdosta rautateiden veturit liikennöivät nykyisin ainoastaan Kuusankosken asemalle saakka. "Move 5:n" miehistöön kuuluu ainoastaan kuljettaja, ja käyttökustannukset ovat puolet vastaavan höyryveturin kustannuksista. Voikkaalle on tilattu samanlainen moottoriveturi, ja se saapuneen lähiaikoina.

†

Mestari J. R. Perälä.

Heinäkuun 3 p:nä kuoli Kuusankoskella klooritehtaan mestari Jarl Runar Perälä 47 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 30.5.1905 Tampereella. Käytyään muutamia luokkia Tampereen lyseota hän suoritti Tampereen kauppakoulun kurssin ja oli sen jälkeen Suomen Ravirenkaan palveluksessa. 23.12.1932 hän siirtyi Kuusankoskelle yhtiöme klooritehtaan selliosastolle ja nimitettiin myöhemmin kenno-osaston esimieheksi.

Mestari Perälä oli etevä ammatissaan, ja tehtävänsä hän hoiti esimerkillisellä tunnollisuudella. Työ oli hänelle kaikki kaikessa ja sille hän omistautui kokonaan.

METSÄOSASTO.

MERKKIPÄIVIÄ.

50-VUOTIAITA.

Metsäteknikko Janne Viljam Kytö Suomenniemellä 21.3.52. Hän on syntynyt Mäntyharjussa ja valmistunut metsäteknikoksi Nikkarilan metsäkoulusta v. 1934. Sen jälkeen hän oli ensin Kaukaan tehdas Oy:n palveluksessa, mutta siirtyi v. 1943 yhtiöme metsäosaston palvelukseen Kymen hoitoalueeseen Suomenniemelle. Hän toimii edelleen Suomenniemien piirissä valvoen pääasiassa siellä sijaitsevien yhtiön laajojen metsien hoito- ja hakkuutöitä sekä keväisin uittoa. Metsäteknikko Kytö tunnetaan utterana ja huumorintajuisena henkilönä, joka vaivojaan säästämättä hoitaa tehtävänsä. Hänelle on työ kaikki kaikessa ja varsinkin uittajana hänet tiedetään verrattomaksi. Innokkaana metsänhoitomiehenä ja paikkakunnan vanhana asukkaana hän on viihtynyt syrjäisessä, mutta kauniissa ja metsäisessä ympäristössään

ja saanut läheisen kosketuksen niin luontoon kuin kanssaihmiisiinsäkin.

Piiriesimies Santeri Rotko Kajaanissa 28.8.52. Hän tuli Oy. Läskelä Ab:n palvelukseen 20.5.1925 työnjohtajaksi asuinpaikkanaan synnyinseutunsa Uomaa Impilahden pitäjässä. V. 1927—28 hän kävi Suomen Sahateollisuuskoulun. Talvisodan jälkeen hän parin vuoden ajan toimi piirityönjohtajana Vapon palveluksessa pohjois-Savossa, mutta siirtyi jatkosodan aikana entisille työaroilleen ja nimitettiin piirityönjohtajaksi Salmin piiriin. Vuoden 1944 rauhan-
teon jälkeen hänet siirrettiin Kainuun hoitoalueen Sotkamon piirin piirityönjohtajaksi ja nimitettiin nykyiseen toimeensa Kajaanin hoitopiirin piiriesimieheksi v. 1946. Varsinaisen toimensa ohella on piiriesimies Rotko hoitanut myös yhteiskunnallisia tehtäviä. Synnyinseudullaan hän jo nuorena miehenä toimi sk:n paikallispäällikkönä ja oli 12 vuotta Impilahden kunnan taksoituslautakunnan jäsenenä. Uusilla asuinsijoillaan hän on keskeisenä henkilönä otta-

Janne Kytö.

Santeri Rotko.

Arvo Laakso.

Muisto Kunnas.

nut osaa karjalaisten yhteisiin rientoihin. Samalla hän on saanut uuden laajan tuttava- ja ystäväpiirin. Hän kuuluu myös Kainuun metsäteknikkojen yhdistyksen johtokuntaan.

Metsäteknikko Arvo Laakso Juankoskella 3. 9. 52. Hän on syntynyt Janakkalassa. Suoritettuaan 2-vuotisen metsäkoulukurssin Tuomarniemellä v. 1930 hän oli lyhyehkön ajan Riihimäen Saha Oy:n ja Uudenmaan läänin maanmittauskonttorin palveluksessa. Sen jälkeen hän jatkoi opiskeluaan Oriveden Kansankorkeakoulussa, Hämeenlinnan Kauppakoulussa ja Suomen Sahateollisuuskoulussa Viipurissa. Yhtiömme metsäosaston palvelukseen hän tuli v. 1934 suonkuivaustyönjohtajaksi Juantehtaan hoitoalueeseen. Aluksi hän kuitenkin suoritti omien metsien arvioimisia n. 2 vuoden ajan ja sen jälkeen alkoivat suurusuuntaiset vesiperaisten metsämaiden kuivaustyöt, jotka myöhemmin sodan johdosta keskeytyivät. Sotatoimista vapauduttuaan hän joutui työskentelemään Juankosken metsäkonttorissa ja on siellä edelleenkin. Laakson luottamustoimista mainittakoon, että hän on ollut useita vuosia mm. työasiain- ja metsälautakunnan puheenjohtajana.

Työnjohtaja Muisto Aleks Kunnas Iitissä 12. 9. 52. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiömme metsäosaston palvelukseen v. 1926 toimien nykyään vanhempana metsätyönjohtajana Kymen hoitoalueen Iitin piirissä asuen Iitin Sääksjärvellä. Tehtävänä hänellä on yhtiön omien metsien hoito ja puutavaran ulosotto niistä sekä metsäkauppojen teko ympäristön metsänomistajien kanssa. Työnjohtaja Kunnas on ahkera ja harras metsän vaalija, jolle hoidolliset näkökohdat metsän käsittelyssä ovat sydämen asia. Tämän voi Perheniemen metsissä liikkeessä helposti todeta. Luonteeltaan hän on iloinen leikinlaskija, jonka rehevä hyväntuulisuus tarttuu kanssaihmiisiin hänen liikkeessään työmailla tai ostosmatkoilla. Hänet tunnetaan myös innokkaana hevosurheilun ja hevoskasvatuksen ystävä.

Työnjohtaja Hugo Penttinen Taavetissa 4. 10. 52. Hän on syntynyt Viipurin maalaiskunnassa. Toimittuaan aikaisemmin Viipurin Saha Oy:n sekä Keskusmetsäseura Tapion työnjohtajana hän on vuodesta 1936 ollut Kymen Oy:n metsäosaston palveluksessa. Aluksi hän oli vanhempana metsätyönjohtajana sil-

Hugo Penttinen.

loisen Kymen eteläisen hoitoalueen Kaitjärven piirissä, mutta siirtyi sitten, kun tämä hoitoalue yhdistettiin Kymen hoitoalueeseen, Taavetin hoitopiirin konttoristiksi, missä toimessa on edelleenkin. Työnjohtaja Penttinen on tarmokkaasti ja antaumuksella hoitanut hänelle uskotut tehtävät ja hyvin sopeutunut myös uuteen toimeensa noitopiirin konttoristina. Tietojaan hän on kartuttanut itseopiskelun avulla. Konttorityöhön jouduttuaan hän ei ole unohtanut metsässä liikkumista, vaan harrastaa sitä innokkaasti silloin, kun toimitaan joutaa.

Muuan tunnettu professori istui iltaa ystävänsä kodissa. Kun hän oli lähdössä pois, huomattiinkin, että ulkona satoi kovasti. Talon ystäväallinen emäntä pyysi silloin professoria jäämään yöksi heille, sillä näytti siltä, että sadetta jatkuisi vielä kauan. Vieras otti tarjouksen kiitollisena vastaan.

Hetkisen kuluttua huomasi talonväki, että professori oli kadonnut. Kun oltiin painumassa yöpuulle, soi ovikello ja professori astui sisälle läpimärkänä.

— Hyvänen aika! päivitteli emäntä. — Missä kummassa olet ollut? Minä luulin, että tahdoit jäädä meille yöksi välttyäksesi kastumiselta.

— Tietenkin, tietenkin, hyvä ystävä, vastasi professori. — Minä vain kävin hakemassa kotoa yöpaitani!

Högforsin Tehdas

Terveisiä Punkaharjulta.

Meitä oli iloinen joukko eräänä heinäkuisena aamuna Karkkilan autoasemalla lähdössä Punkaharjulle. En ollut oikein kunnolla osannut nukkua edellisenä yönä, usein piti kelloa vilkaista, ettei vain nukkuisi liikaa ja myöhästyisi matkasta.

Kun olin kuullut toisten kehumisia lomakylässä olostaan, oli joskus tullut mieleen ajatus, että olisipa sinne hauska päästä. Kun se nyt oli tosiasiana edessä, niin ei ihme, jos matkakuume vähän vaivasikin. Matka kuluikin hauskasti, kun oli oman kylän ihmisiä joukossa ja matkan varrella tutustuttiin lisää. Kouvolasta lähtien alkoivat maisemat olla niin vieraita, että niissä riitti katselemista. Oikein tuntui mieli herkistyvän, kun hämärtyvänä heinäkuun iltana katseli siintäviä järven selkiä, joiden rannoilla punakylkiset hongat kohottelivat latvojaan kohti korkeutta. Tuntui oudolta, aivan kuin juna olisi ajanut pitkin järven selkää, kun lähestyttiin Punkaharjua. Vastaanottajat olivat odottamassa ja oikein jeepillä meitä kuskattiin. Kuinkahan monta Högforsin mammaa siinä kärkyssä ennen meitä on "ookannut"?

Lomakylässä tuli hajaannus. Rouvat Vieno Forsgren, Aino Eloharju ja Hilja Kiiveri sijoitettiin "päämajaan" ja minä pääsin sinne hauskaan mökkikylään, jossa jokaisella mökillä on oma erikoinen nimensä. Käkikunnaassa löysin oman majapaikkani. Vieraita oli toiset asukkaat, mutta kun saatiin iltakahvit keitettyä, niin pian siinä tutuksi tultiin. Kun ensimmäisenä aamuna heräsin, niin tuntui oudolta, kun ei pillin puhallusta kuulunut, ja vasta silloin muistin, ettei oltukaan Karkkilassa. Mutta kyllä sielläkin omat merkisöitönsä olivat.

Päivisin retkeiltiin ympäristössä pitkin kaunista harjua, jonka varrella, hiukan syrjässä, on Takaharjun parantola. Samoin Finlandia-hotelli hauskan sillan takana oli tutkimuksemme kohteena. Lomakylän perinteisiin kuuluu laivamatka Olavinlinnaan. Se

onkin tutustumisen arvoinen paikka, ja vaikka siitä on kuullut paljon kerrottavan, niin ensikertalaiselle siellä on ihmettelemistä aivan tarpeeksi. Kaunis on myös Savonlinnan kaupunki.

Mutta olihan meillä lomakylässä myös omia illanviettoja ja niissä saivat vieraat esittää ohjelmaa. Eikä me oltu toisia huonompia, muistissa oli mm. vanhoja kuplettilauluja, ja kun saatiin lainavaatteita aina esityksen mukaan, niin jopa oli hauskaa itsellä sekä toisilla. Lopuksi vielä pyörähdeltiin ruokasalin ja verannan lattialla. Ja jokainen tunsu itse tykönsä, että joskaan ei keho, niin ainakin sielu oli nuortunut. Liian pian vain kuluivat lomapäivät. Koottiin matkatavarat ja jätettiin hyvästit lomakylän ystävälliselle johtajattarelle ja reippaille emännille, jotka olivat meistä niin hyvää huolta pitäneet. Kiitokset heille sinne. Meillä alkoi matka kohti Karkkilaa. Täällä taas sen todettiin, että kylässä hyvä, mutta kotona paras, sillä levänneenä ja virkistyneenä voi taas aloittaa omat tehtävänsä kukin paikallaan.

Lopuksi sydämelliset kiitokset niille, jotka meille tämän loman olivat järjestäneet.

Taimi Nurmi.

Myös kuvassamme näkyvät Iimi Uusitalo ja hänen Kari-poikansa sekä Laila Lehtinen, Laura Suominen ja Saara Mäntynen saivat viettää unohtumattoman kesäloman Punkaharjun lomakylässä, mistä he pyytävät lehtemme välityksellä lausua Högforsin Tehtaan johdolle parhaimmat kiitokset.

Vesille venosen mieli.

Monista vastuksista ja vaikeuksista huolimatta se oli vankasti kiinnitetty telineeseen. Valkeina loistivat rungon monet kaaret. Tosinhan se oli kuin laiha hevonen, kylkiluut paljaina, mutta meidän silmissämme ja mielessämme kuitenkin Pyhäjärven aallot huuhtelivat sen kaarevia kylkiä. Vesi loiskui ja melamme vilahtelivat. Sellaista me näimme tuossa kanoottimme ensimmäisessä synnytysvaiheessa. Näimme siitä huolimatta, että pakkanen paukkui ja vedet olivat jääkannen alla. Mies, joka tämän sai aikaan, oli piirtänyt hienot ideansa meidän niustalle taulullemme, josta vähitellen oli syntynyt edessämme oleva tulevan kesän riemu. Kenties hän oli pohtinut niitä Ranskan maanteillä tai Espanjan kuolemankurveys- tai ehkä yksinäisellä yönviettopaikalla Atlas-vuoristossa. Kaikki me rakentajat tunnemme hänet 2-viikkoiselta kurssiltamme. Reino Karpio, hän se oli, joka kesäisen riemumme sai aikaan. Mitä tunsimmekaan ensimmäisen kylkivanerin kiinni saadessamme. Olimme liimassa kaulaamme saakka, sormet mustina vasaran käsittelystä, nauvoja anturoissamme ja sahanpurua liimaantuneena tukassamme. Siihen vierellemme syntyi toinen ja kolmaskin samanlainen kanootin alku.

Ja viimein koitti ilta, jolloin irroitimme sen synnytyspöydältä. Katselimme ja olimme ylpeitä. "Siinä se on!" Emme sinä iltana ehtineet muuta tehdä. Kuinka lieenee sattunutkin, oli liima lopussa ja nauhatkin vähissä. Istuimme vain suuren lastukasan keskellä. Tiesimmehän vielä paljon olevan kesken, mutta jälleen olimme tulleet erääseen tavoitteeseen. Olim-

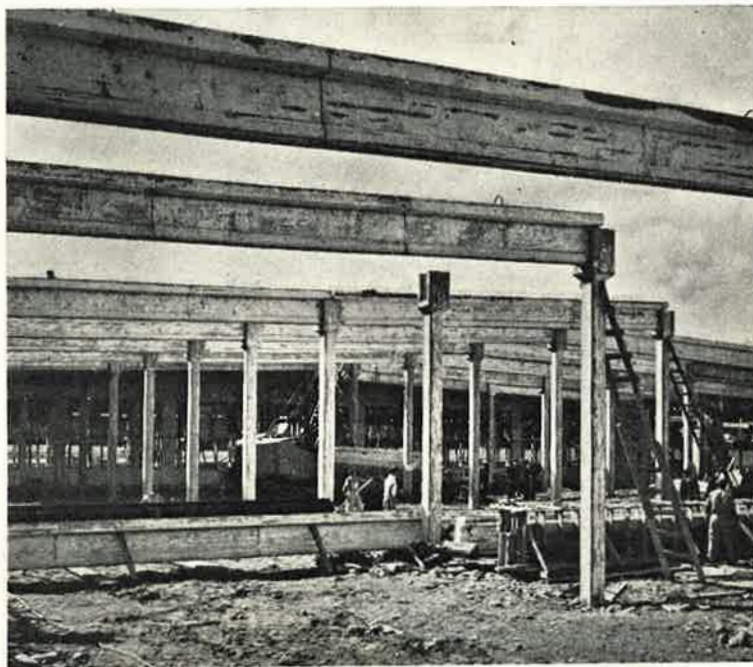

Väläyksiä kanoottinrakentamiskurssilta. Ylhäällä vasemmalla kurssin ohjaaja Reino Karpio.

me kuin taitelija, joka ensimmäisen näkyvän muodon sai graniittiinsa. Nyt me puhuimmekin kansiluukusta, pisarareunoista, meloista, koristuksista, malleista ynnä muusta. Taisi olla parikin iltaa välissä, ennenkuin jatkoimme. Ja silloinkos me taas taivutelimme ja löimme sormiimme lukemattomat kerrat. Mutta sitä ei huomattu, sillä nyt oli saatava työmme valmiiksi ja saimmekin sen. Kaunis se oli katsella, kun ensimmäinen lakkakerros peitti sen kauniin kiiltäväksi. Kun sen varovasti toimme ensimmäisen kerran ulkoilmaan, oli kevätikin tullut yhteiseen rakentajan iloon. Suurelta se näytti siinä kerhohuoneemme seinustalla. Suurelta, mutta sulavalta. Olisimme olleet valmiit vaikka runoilemaan sille joutsenlaulun. Mutta nakutus ja sahan kirskutus jatkuu kerhohuoneen sisällä. Uusia syntyy ilon ja riemun aiheita, ja kun kesä viimein tuli, oli niitä ja lähes 20 kappaletta toinen toistaan kauniimpia.

Re - Te.

Uusi levyradiaattori- tehdas Heinolaan.

Högforsin tehtaan suunnitelmiin on jo usean vuoden ajan kuulunut levyradiaattoreiden valmistuksen lisääminen. Lahdessa sijaitsevan levyradiaattoreita valmistavan tytäryhtiömme Putki ja Koneen nykyiset tilat ovat tuotannon jatkuvasti kasvaessa käyneet aivan liian ahtaiksi, ja koska myös Högforsin levyradiaattoritehdas on osoittautunut pieneksi, on suunniteltu koko tämän alan valmistuksen keskittämistä uuteen tehtaaseen Heinolaan. Högforsin nykyinen levyradiaattoritehdas tultaisiin tällöin ottamaan laajennetun emalilaitoksen käyttöön.

Nyttemmin on suunnitelmista tullut tosi ja Heinolan kaupungin alueella Nynäsin tilan maalla rakennetaan parhaillaan amerikkalaisella vauhdilla ja tyyllillä Högforsin Tehtaan uutta radiaattoritehdasta. Lehtemme edustajalla oli tilaisuus Kuusankosken tehtaiden rakennusmiesten retkikunnan mukana elokuun alkupuolella tutustua tähän rakennustyömaahan, jossa käytetään varsin modernia rakennustapaa. Vaikka rakennuksen runko on betonirakenteinen, kootaan se irtonaisista osista, jotka siirretään paikoilleen nosturin avulla. Menetelmä vastaa siten teräsrunkoista rakennustapaa. Aluksi valettiin maahan pilarien anturat, joista eräitä oli vesiperäisen maan takia upotettava aina neljän metrin syvyyteen. Maassa lappeellaan valetut pilarit nostettiin pystyyn ja asetettiin anturoiden 75 sm:n syvyisiin upokkaisiin ja juotettiin betonilla kiinni. Tämän jälkeen nostet-

tiin yli 11 metrin pituiset ja lähes 5 tonnia painavat betoniset kattopalkit ylös pilareitten varaan.

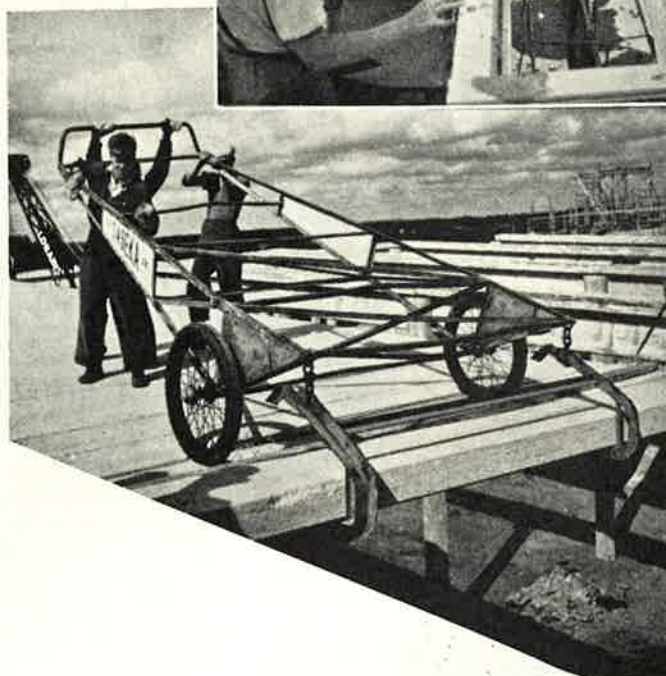
Käydessämme rakennuksella olivat pilarit — luvultaan 81 — jo paikoillaan, samoin osa kattopalkkeista. Saatoimme todeta, kuinka kätevästi ja nopeasti painava kattopalkki asetettiin ylös pilarien päihin. Lorain-nosturi kohotti sen rautapalkin ja vaijerin avulla ylös miesten ohjassa samanaikaisesti vahvojen köysien avulla sen asentoa. Kun palkki oli saatu korkeuksiin, ajoi Lorain taitavasti melkein pilarien väliin alkaen hiljalleen laskea palkkia pilarien päissä oleviin haarukoihin, joihin vähän aikaisemmin oli levitetty betonilaastia. Neljännestunnissa oli koko työvaihe suoritettu.

Tulevassa tehdashallissa jatkettiin palkkien valamista, josta samoin kuin pilarien valmistamisesta selvittiin muutamilla muoteilla. Myöskään ei ollut haittaa telineistä, sillä niitä tarvittiin ainoastaan seinämuurauksessa sekä varasto- ja konttoripäädyssä. Tästä johtuen puutavaran säästö onkin huomattava. Rakennuksen kattaminenkin oli jo menossa. Se tapahtui samanlaisen ”rakennuspeli”-menetelmän mukaan. Lorain nosti 5 metrin pituiset Siporex-laatat kattoon, jossa ne kumipyöräisten rattaiden avulla valmista kattoon pitkin siirrettiin paikoilleen. Levyjen väliset raot täytetään sementtilaastilla ja katto peitetään huovalla.

Vasemmalla: Osa tehdashallin betonista runko-rakennelmaa.

Oikealla: Betonista kattopalkkia valetaan maassa. Lehtemme kansikuvassa nähdään kattopalkin nostaminen pilareiden varaan.

Alhaalla: Siporex-kattolaatat siirretään vaivattomasti paikoilleen tällaisten rattaiden avulla.

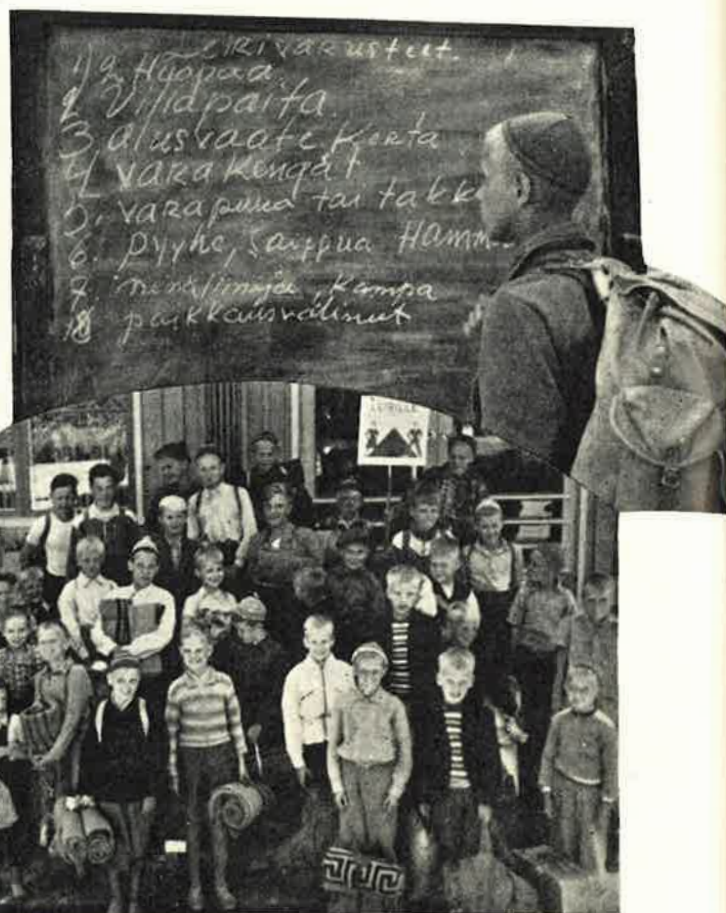
Vastaava rakennusmestari R. Maukonen kertoi, että työ tehdään rakennusliike Otian suunnitelmien ja laskelmien mukaan insinööri Uno Malmbergin valvoessa varsinaista rakentamista. Tehtaasta tulee 25.000 kuution suuruinen. Varsinainen tehdashalli on yksikerroksinen. Sen kolmelle seinälle tulevat korkeat ikkunarivit ja katolle tehdään neljä 23 metrin pituista ja 5 metrin levyistä kattoikkunaa. Neljännelle sivulle tulevat levy- ja radiaattorivarastot, henkilöstöhuoneet ja konttorisiipi, joita niin ikään jo rakennettiin.

Rakennuspaikka paalutettiin toukokuun 8 pnä. Aluksi rakennettiin ruokala ja nostettiin rakennuspaikkaa irtomaan avulla metrin verran. Betonivalu aloitettiin kesäkuun 6 pnä ja

muuraus heinäkuun 15 pnä. Aikataulun mukaan katon pitäisi olla valmiina syyskuun 20 päivään mennessä. Haastateltavamme kertoi, että tällainen uudenaikainen rakennustapa tuntuu miellyttävältä. Työmaa on helppo pitää siistinä, koska rakennustelineitä tarvitaan vähän. Työ on myös opettanut tekijäänsä, ja alkuvarovaisuuden jälkeen osien paikoilleen asettaminen on tapahtunut nopeassa tahdissa. Yhden palkin katkeamista lukuun ottamatta ei vahinkoja enempää kuin tapaturmiakaan ollut sattunut. Suurimmillaan ollessa oli työntekijöitä 140 ja meidän käyntimme aikana 127. Työväki on pääasiassa Heinolasta, ja radiaattoritehtaan työmaa on osaltaan huomattavasti parantanut paikkakunnan melko vaikeata työttömyyspulmaa.

Poikakerho leirillä.

Tehtaamme poikakerho oli viime kesänä jo kuudetta kertaa peräkkäin leirillä Antiaisissa. Tällä viikon kestäneellä leirillä oli mukana puolisen sataa poikaa 7:stä 14-vuotiaisiin. Johtajana toimi kerho-ohjaaja Reino Tervonen, ja ohjelmassa oli retkeilyä, urheilua, luentotoimintaa ja paljon muuta poikia kiinnostavaa. Leirin riemukkaaksi kohokohdaksi muodostui leirijuhla. Leirialue oli muuttunut leirikaupungiksi, ja sen asukkaat valmistautuivat komeaan kulkueeseen pormestarinsa johdolla. Kaupungin portilla otettiin arvon vieraat vastaan. Juhlafanfaari kaikui, ja pormestari piti puheen ojentaen vieraille kaupungin avaimen. Seurasi juhlaparaati torvien soidessa ja rumpujen päristessä. Juhlat päättyivät palokunnan hauskoihin huvinumeroihin ja juhlapäivällisiin pitkien pitopöytien ääressä.

Ylhäällä: Seppo Laitio tuumii, pitääkö repun sisältö yhtä taululla olevan luettelon kanssa. — Osa leirille lähtijöitä tienviittakilpineen seuratalon rappusilla.

Vasemmalla: Vastikään herännyt Keijo-poika kurkistaa teltan ovi-aukosta todetakseen, millaisin enteiden päivän sää alkaa. — Iltanuotio leiskuaa hämärtyvässä illassa, ja leirin johtaja Reino Tervonen kertoo nuotiotarinaa.

Ylhäällä: Soittokunnan reippaat sä-
velet juhlistavat leirijuhlan. Lei-
riläiset katselevat kadehtien Rum-
pali-Eeron totista meininkiä.

Vieressä: Nuorena vitsa väännettä-
vä. Kaksi palokuntalaispoikaa let-
kua käärimässä.

Alhaalla: Vuorineuvos Arppe rouvineen sekä ins. T.
Nissinen seuraavat huvittuneina leirijuhlan ohjelmaa.
— Ja kyllä ainakin tämä näky naurattaa: Jumbopal-
kinnon saanut poikapalokuntaryhmä saamassa pal-
kintoaan eli ämpärillisen vettä niskaansa.

Totista totta Antiaisen tyttöleiriltä.

Auto huristaa maantietä. Maisemat vilahtelevat ohitse. Siellä täällä tien varressa vilkuttelevia käsiä ja hymyileviä kasvoja. Me näemme sen kahisevien sadetakkien alta kurkistellesamme. Joku sanoi: "Sataa." Auton pyörät surisevat miellyttävästi. Tuossa oli kaunis järvi. Oksa hipaisi aivan läheltä päättämme. Me laulamme alalaarian alalannat ja piippolan vaarit ja jaakko kullat. Kaikki yhtyy samaksi tunnelmaksi. Ehkä sitä voisi sanoa leiritunnelmaksi jo näin alun alkain.

Patjojen pöllyttämisestä ja telttoihin jakautumisesta pääsimme jo niin pitkälle, että istumme nyt maassa ja kannon nyppylöillä pikku kätöset nätisti helmassa ja kuuntelemme. Kerttu-täti julistaa leirin alkaneeksi. Taisi siinä alkuhötäkässä mennä monikin sana ohitse, mutta muistatteko tytöt?:

— Jumalalla on varattuna meille joka päiväksi tarjoilupöytä. Siinä on erilaisia rasioita, joiden sisällön vasta avattuamme tiedämme. Tämän leirin osaksi niissä voi olla iloa, mutta voi olla myös surua ja

murhetta jonkun kohdalla. Mutta joka tapauksessa olemme uskaltaneet valita leirin tunnuksiksi psalmlaulajan sanat: "Minun onneni on olla Jumalaa lähellä."

Sade meni ohitse, ja kun pienet kädet illalla ristittiin teltassa, ei se enää häirinnyt unta, vaan hyvin nukuttiin. Ja siitä se leiri alkoi, ensimmäisestä kosteasta aamusta, jolloin unta karkoitettiin voimistelulla ja polskahdettiin aamunkirkkaaseen järveen. Pillin velvoittava ääni kutsui teelle, aamiaiselle, välipalalle, illalliselle ja aina maistui ruoka. Riennettiin laulutunnille oppimaan uusia lauluja, ja raamattutunnit puhuivat omaa kieltään. Pienimmät saivat kuulla satuja.

Eräänä päivänä syntyi kohinaa. Saimme harvinaisen leirivieraan, australialaisen sairaanhoitajattaren miss Taylorin. Me osasimme englantiakin. "Welcome hier to us". Illalla leirinuotiolla hän lauloi meille ja esitti ihanasta karttaliinasta paikkoja Austraaliasta.

Leiripäivät kuluivat ja aurinko paistoi. Monet rak-

Ylhäällä: Tunnelmaa iltanuotiolla.

Vieressä: Rva Lindström jakelee lihakeittoa leiriläisille.

J. A. Edelmänn.

Kaarlo Lusenius.

K. J. Henriksson.

MERKKIPÄIVIÄ.

75-VUOTIAS.

Ent. tilanhoitaja J. A. Edelmänn U.I. Pyhäjärvelä 23.7.52. Hän on syntynyt Vihdissä. Koulunkäyntinsä päätettyään hän toimi 2 vuotta maataloustyönjohtajana ja sen jälkeen viljeli 3 vuotta vuokraamaansa valtion tilaa, Lopen Mäkelää. Sieltä hän v. 1906 siirtyi Högforsin Tehtaan omistaman Hongiston tilan hoitajaksi, jona uskollisesti toimi kokonaista neljä vuosikymmentä. Mainitun tilan jouduttua maanluovutuksen alaiseksi hän muutti 6 vuotta sitten asumaan ostamalleen pienelle palstalle Vaskijärven Wilhelmsbergiin. Edelmänn on vuosikymmeniä osallistunut yhteisiin rientoihin hoitaen monenlaisia luottamustoimia. Vaskijärven kansakoulun johtokuntaan hän on kuulunut kolmisenkymmentä vuotta, mm. taloudenhoitajana monet vuodet, ja majoituslautakuntaan vuodesta 1936 lähtien, suurimman osan tästä ajasta puheenjohtajana. Haaviston äänestysalueen vaalilautakunnan jäsenenä ja puheenjohtajana hän on niin ikään ollut pitkän aikaa. Lisäksi hänelle on uskottu monia muitakin luottamustehtäviä.

50-VUOTIAITA.

Lastaaja Eino Henrik Salonen 18.10.52. Hän on syntynyt Humppilassa. Työskenneltyään aluksi sekatoissa kotipuolella hän tuli v. 1928 tehtaamme valimoon, mistä v. 1930 siirtyi lähettämöön. Salosen suuri harrastus niin kesin kuin talvin on ollut kalastaminen.

Vartija Kaarlo Edvard Lusenius 20.10.52. Hän on syntynyt Pusulassa ja työskenteli aluksi maataloustöissä kotitilalla ja muuallakin. V. 1926 hän tuli tehtaamme valimoon, jossa oli vuoteen 1950, jolloin sairauden takia siirtyi vartiomieheksi.

Konekaavaaja Kaarlo Jalmari Henriksson 2.11.52. Hän on syntynyt Vihdissä. Oltuaan ensin maataloustöissä synnyinseudullaan hän tuli v. 1927 työhön tehtaamme puutarhaan, mistä v. 1937 siirtyi valajaksi ja työskentelee nyt konekaavaajana. Oma talo on tullut rakennettua Vattolaan ja sen sekä puutarhan kunnossapidossa riittää työtä yllin kyllin. Loma-aikana ehtii sentään käydä kalamökillä ahvenia narraamassa.

Äitien Karhulan matka.

Varhain kesäkuun 7 päivän aamuna kiiruhti Karkkilan tehtaan naisväkeä "Tallimäelle". Siellä oli näet määrä kokoontua yhteiselle retkelle lähtöä varten. Iloinen puheensorina tulvahti tulijaa vastaan. Hyvät huomenet toivotettiin. Alli-täti häiri luetteloiheen todetakseen, että kirjoihin merkityt ovat paikalla.

Perillä Karhulassa oli lämmin vastaanotto. Oppaiden johtamina alkoi kiertokäynti lasitehtaan ihme maailmassa. Kovan kolinan vuoksi oli mahdoton seurata oppaiden selostuksia. Piti vain arvailla ja ihmetellä. Mielenkiinnolla seurasimme, miten "koneihminen" taiteili lasimassasta monenlaisia käyttö- sekä taide-esineitä. Puhallusta, puhinaa, kuumuutta ja

jyskettä oli riittämiin. Jokainen teki tottuneesti osansa. Näimme vaatimattomalta näyttäviä sekä erikoista huolta ja tarkkuutta vaativia tehtäviä. Mielenkiintoista oli todeta, kuinka paljon työtä tarvitaan, ennenkuin meillä on jokapäiväisessä käytössä tarvittavat käyttövälineet, tällä kertaa lasiset. Retkellä tutustuimme myös Karhulan tehtaitten naiskerhon aikaansaannoksiin. Kiertomatka Karhulan kauppalan alueella antoi kuvan jatkuvasti kehittyvästä paikkakunnasta. Käytiinpä Langinkoskellakin ja kiivettiin Kotkan vesitorniin silmäilemään sieltä kaupunkia ympäristöineen.

Karhulan emännät osasivat pitää vieraitaan niin hyvinä, että jäi haikea mieli erotessa.

Tällaiset matkat rasittavat, mutta toisaalta virkistävät kodin piirissä askartelevaa perheen äitiä. Olemme kovasti kiitollisia Karhulan tehtaan johdolle meille osoitetusta vieraanvaraisuudesta sekä oman tehtaan johdolle siitä, että olimme tilaisuudessa retkelle pääsemään.

M. K.

kaat hetket me ottaisimme takaisin jos saisimme. Tänä me jo tiedämme sen "tarjoilupöydän" antimet, rikkaat, runsaat.

Keppe-täti.

Uusi autotalli vanhassa selluloosatehtaassa.

Lauantaiehtoo oli hiljennyt, kun tapasimme työnjohtaja Vilho Vilanderin vielä työnsä äärestä autotallilta. Hänen kertomanaan saimme kuulla, että vanhaan selluloosatehtaaseen sijoitetussa autotallissa on nyt "kotinsa" kymmenellä kuorma-autolla sekä kolmella henkilö-, ambulanssi- ja paloautolla, joiden lisäksi sinne on sijoitettu vielä kuusi haarukka- ja kaksi hajasääritrukkia sekä neljä kappaletta kapearaiteisen rautatien Diesel-vetureita. Komealtapa kuorma-autorivistö näyttääkin, vai mitä arvelette kuvankin perusteella?

Kysymykseemme autotallin mitoista saimme teknillisen miehen tyypillisen jämerän vastauksen: 20x70x

6,5 m. Nämä mitat koskevat vain varsinaista autotalia, missä ovat kuormavaunut, trukit ja veturit. Lisäksi tulee vielä korjauspuoli ja muiden autojen sijoituspaikka. Ihmetellessämme, että kuinkahan paljon miehiä moisen kalustomäärän kuljetus ja huolto vaatii, on vastauksena niin hämmästyttävän pieni luku kuin 18, vetureita lukuun ottamatta.

Kolme trukkia nostamassa 17 tonnin painoista sillanosaa.

Alhaalla: "Move" pitää huo-
len kuljetuksista.

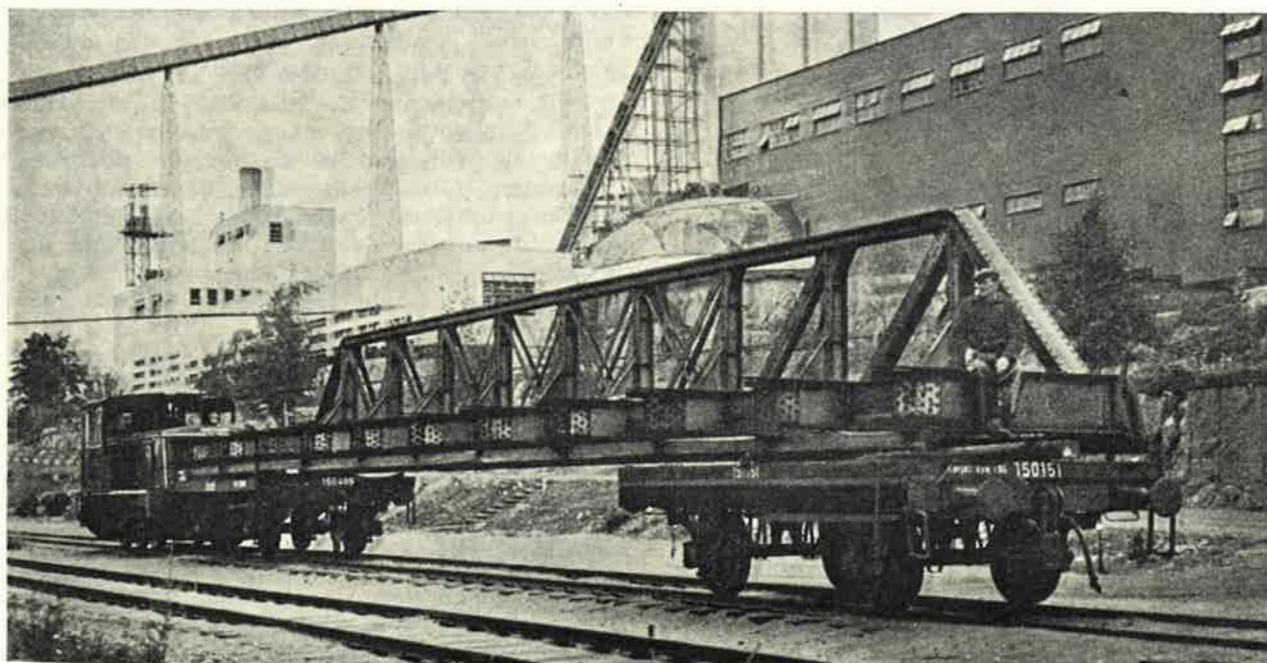

Trukkien voimannäyte.

Mitenkähän olisi entisinä aikoina käynyt 17.000 kg painavan sillanpuolikkaan nostamisen rautatievaunuille? Olisi siinä varmasti tarvittu kokonainen liuta miehiä, ennenkuin tuo viidellä numerolla kirjoitettu kilometri olisi noussut 1,5 m:n korkeuteen. Nyt suoritti varsinaisen nostamistyön kolme "miestä", eikä siinä touhussa näyttänyt hikikään tulleen. Kovasti ne kuitenkin alkuvaiheessa kuin vihoissaan murisivat, mutta kai työn helppoudesta johtuen

muuttui niiden sävel tyytyväisyyden hyrinäksi, ja niin nousi siltarumilus ajassa, mikä tavalliselta mieheltä menee tuumimisavuksi tarkoitetun savukkeen sytyttämiseen, kahden rautatievaunun varaan edelleen kuljetettavaksi.

Kuulimme ins. Jansson'ilta sillan olevan tarkoitettua Puujalansalmeen siinä vaiheessa, kun rautatiemme tulee jatkumaan Tiutiseen. Ensi aluksi se vietiin kuitenkin vain Pikku-Pyötiseen kunnostettavaksi.

Hallalaisten kesälomanviettoa.

Kuluneen kesän lomat ovat kuvina albumeissamme, rusketuksena ihossamme, keskustelun aiheena kes-teissämme sekä pienenä haikeuden tunteena siellä si-mimmässämme. Lomia on vietetty eri tavoin. Saadak-semme pienoiskuvan hallalaisten lomavietosta olem-me käyneet muutamien lomalta palanneiden luona ja esittäneet heille seuraavat kysymykset:

Kuinka pitkä oli lomanne?

Miten ja missä sen vietitte?

Jääkö lomastanne mieleenne jotain erikoisen muis-torikasta?

Olitteko suunnitelleet lomanne jo pitkänkin ajan-etuksena?

Toteutuivatko suunnitelmanne kokonaisuudessaan?

Oliko Teillä tilaisuutta harjoittaa mieliharrastus-tanne loman aikana?

Minkälainen on toivelomanne?

Oletteko koskaan ollut kiinnostunut erikoisesta säästötoiminnasta loman rahoittamiseksi?

Mitä toivomuksia Teillä on lomajärjestelyihin näh-den?

Rouva Elna Hurme, kaikille hallalaisille tuttu saunan hoitaja, on aikaisempina kesinä joutunut loma-aikanaan "viraaplaamaan" toisia, mutta viime kesänä hän on kolmiviikkoisesta lomastaan viettänyt kaksi viikkoa Punkaharjun lomakylässä. Loman kolmas viikko kului uudelleen kotiutumiseen.

"Hauskana muistona lomakylästä jäi mieleen uni-keon päivä. Tällöin koko lomakylän väki herätettiin klo 6 aamulla valtavalla räminällä kahville — olipa vielä sunnuntai, vaikka kaikki päivät ne lomalla tuntuivat pyhäpäiviltä. Myöhästyneille kahvivieraille pantiin Nukku-Matin myssy enemmän tai vähemmän porroisille hiuksille ja heille laulettiin "Joutuin vain nyt Nukku-Matin luo..." Taivaan vallat osallistui-ivat herätykseen rankkasateella.

On aina tehnyt mieli päästä ruoanvalmistuksesta ja muista huolista vapaalle lomalle, ja nyt se tapahtui.

En kyllä osannut sitä odottaa, mutta kun se minulle annettiin, niin otin sen onnellisena vastaan.

Mikäs sen hauskeempaa kuin luonnossa liikkuminen ja sitä luontoa Punkaharjulla kyllä riitti. Laulusta olen myös aina pitänyt ja mielelläni kuuluisin johon-kin kuoroon, mutta työni on aina ollut esteenä. Siksi oli hauska saada Punkaharjulla laulaa taas pitkästä aikaa.

Eräänlaisena toivelomana pitäisin oleskelua muis-sakin lomakylissä. Esim. Suur-Saimaan lomakylään olisi hauska tutustua."

Autonkuljettaja Pauli Piispa on saanut kulu-neena kesänä vaihtaa auton ratin kolmeksi viikoksi ongenvapaan ja näin viettää vaimonsa kanssa onnis-tuneen loman. Lomaparatiisina on ollut eräs Suomen-lahden saarista. Yöt on vietetty harmaan hirsimökin kamarissa ja päivät sinitaivaan alla.

"Loman kauneimmaksi muistoksi muodostui sen loppu, päälle 20 km:n yöllinen soutumatka kotiran-noille. Meri oli peilityyni loivien maininkien kei-nut-taessa venettä kuin korkkipalasta. Kirkkaasti valais-tut valtamerihöyryt muodostivat kauniin näyn yölli-sellä merellä. Ohitettavan saaren korkeilla kallioilla kiehui kahvipannu yön pimeimpänä hetkenä.

Pääharrastuksena oli kalastaminen, ei kalojen saanti. Kalajuttuja on vähän vaikea veistellä, kun 100-koukkuisella siimalla saa viisituntisen syöttien tappamisen jälkeen yhden ahvenen. Onki olikin pa-ras kalastusväline. Ongen kohon keinunta aalloilla se se parhaiten sai ajatukset pois arkielämästä. Ruo-ka-huolet supistuivat vähiin, kun oli ahvenia panna paistinpannuun ja kahvipapuja riitti loman loppuun saakka.

Kesäloma oli niin 100-prosenttinen, että vaikka tar-jottaisiin matkaa Hawaijiin, ei se hevillä pystyisi ve-tämään mieltä pois kesäsaaresta. Tällainen saariloma tulee myös niin halvaksi, ettei sen takia tarvitse tal-vella nälkävyötä kiristää. Mutta jos olisi pidempi lo-ma, niin kyllä säästäminen järkevää olisi. Pääsisi se-kä matkustamaan että kesäsaarelle kaloja narraa-maan.

Loma tuntuu tietenkin aina liian lyhyeltä. Eikö olisi paikallaan, että kaikki työntekijäryhmät saisi-vat määrävuosien jälkeen kuukauden kesäloman?"

Neiti Eila Väisänen, äskettäin saksalaisen insinöörin kanssa rengastettu konttorineiti, on käyttänyt kolmiviikkoisen lomansa uusiin sukulaisiin tutustumiseen ja tällöin viettänyt lomansa Saksassa Neuwiedin ja Koblenzin kaupungeissa.

"Matkanähtävyyksistä jäi ehkä eniten mieleen pieni Bad Emsin kaupunki. Nimensä mukaisesti siellä oli kaivo, josta kylpyvieraat läheltä ja kaukaa kävivät juomassa terveyttä tuovaa kuumaa suolavettä. Kaupunki itsessään oli niin siisti ja sievä, että en ole koskaan nähnyt moista. Talot vaikuttivat päältäkin päin pestyiltä. Vaaleat hiekkakadut, kukkien runsaus ja kaiken tehdasteollisuuden poissaolo antoivat kaupungille sen idyllimäisen sunnuntaitunnelman.

Tämä loma tuli suunnitelluksi jo talvella joulun tienoissa.

Purjehtimisesta olen aina ollut kiinnostunut ja sainkin lomani aikana purjehtia Rhein-virralla ja veneestä ihailla rantojen vanhoja linnoja ja suuria viiniviljelyksiä. Mielikuvitukselle ei tuottanut vaikeuksia kuvitella tarun kultakutrasta Loreleita istumassa rantapaadella.

Olen jo monta vuotta haaveillut pääseväni joskus Hollantiin. Minulle se on aina ollut jonkinlainen satumaa tuulimyllyineen, suurine tulppaaniviljelyksiineen ja hauskoine hollantilaispukuineen.

Loma tuntuu tietenkin aina liian lyhyeltä. Olisi hauskaa, kun lomaa ryhdyttäisiin ottamaan myös huhti- ja toukokuussa. Tällöin voi lomastaan saada yhtä paljon "irti" kuin konsanaan kesäkuukausina, joiden lämpimyyteenkään ei aina ole luottamista."

Puujauhotehtaan mestari Ahti Aspelin on saanut kahden viikon ajaksi pudistaa puujauhon vaatteistaan, jättää myllyt ja vaa'at sekä lähteä uusia näkymiä katsomaan.

"Loma sattui olympialaisten aikoihin ja kun läheistä sukua asuu Oulunkylässä, voitiin loman aikana olla mukana maailman suurimmassa urheilujuhlassa.

Mielenkiintoisinta oli katsoa pääkaupungin touhua. Varsinkin liikenne Messuhallin nurkilla ennen tai jälkeen stadionin suur tapahtumien oli meidän oloihimme nähden vallan erikoista seurattavaa. Pienenä välähdyksenä kadun näkymistä jäi mieleen joukko nuoria italialaisia laivastopoikia vormuissaan. Kyllä me suomalaiset olemme kuin pohjolan pakkasissa jäätyneitä ja jäykistyneitä näiden poikien rinnalla.

Yleisurheilukilpailut, pitkien matkojen juoksuja lukuun ottamatta, tuntuvat liian pieniltä pyräyksiltä seurattavaksi, mutta jalkapallo-ottelut kiinnostivat kovasti. Maratonia saattoi mukavasti seurata Käpylän tien varrelta.

Eipä niitä harrastuksia ole ollut. Poikasena Viipurissa tosin käytiin uistimella kalastelemassa ja siihen innostuttiin niin, että kesäisin oli melkein joka aamu aikainen herätys ja lähtö rannalle. Varmasti siihen innostuisi, jos ryhtyisi sitä taas harjoittamaan.

Eräänlaisena toivelomana voisi pitää lomaa perheen kanssa appiukon luona Oulujärven rannalla. Siellä saisi kalastella ja elää luonnon helmassa. Ulkonaat eivät ole koskaan mielessä erikoisemmin kangastelleet.

Lomakerhotoiminta ei ole kiinnostanut, koska loman vietto yhdessä suuremman väkijoukon kanssa ei ole koskaan miellyttänyt. Perhe on ollut paras seura lomankin aikana.

Työpaikan vaihto ei saisi niin ratkaisevasti vaikuttaa loman pituuteen. Monesta syystä voi joutua vaihtamaan työpaikkaa, jolloin loman jonottaminen on aloitettava alusta."

Rouva Elsa Manninen, viiden lapsen äiti, on viettänyt lautatarhan töistä saamansa kahden viikon

loman perheenäitien tapaan perheensä parissa. Vaih-
telua on tuonut ruotsalaisten vieraitten käynti, vaika
tämä on myös merkinnyt lisäystä ruokittavien lukumäärässä.

"Loma-aikaan mahtui sentään myös parin päivän
matka Savossa. Oli hauska päästä katsomaan uusia
maisemia.

Mieliharrastuksiin kuuluu neulominen ja sitä on
saanut harrastaa muulloinkin kuin loman aikana.

Olen viettänyt kerran ihanan loman Suur-Saimaan
lomakylässä viisi vuotta sitten. Se tuntui kuin unelta.
Sinne menisin mielelläni uudelleen. Toisaalta olisi
hauska mennä vierailemaan ruotsalaisten ystäviemme
luona, joiden hoivissa lapsemme olivat muutama
vuoden. Gottlannin matka tulee vaan vähän
liian kalliiksi...

Minun lomani on onnellisesti sattunut aina marja-
aikana ja sehän on perheenemännille otollista aikaa."

Pentti Einion tapasimme uutisrakennukseltaan
lomansa viimeisenä päivänä. Loma on vietetty
vasara ja saha kädessä.

"Vähän sitä on tullut tänä loma-aikana nukutuksi.
Pari päivää kun saisi lisää lomaa, niin jo olisi talo
vesikatossa. Olympialaisetkin ovat menneet vähän
niin kuin "sivu suun". Ei ole ehtinyt edes radiota
kuuntelemaan. Hauetkin ovat tässä touhussa saaneet
elää rauhassa. Mutta ensi kesänä vahinko otetaan
takaisin!

Loman pitäisi mielestäni olla lämpimänä aikana,
vaikka vaikeahan sitä on järjestää koko kansalle
samaan aikaan. Heinä- ja elokuu olisivat kai parhaita.

Etelämeren saarille kyllä lähdetäisiin, jos ei raha
niin sitovasti määräisi elämän tahtia.

Säästötoiminta olisi varmasti kyllä järkevää, vaika
nyt on tässä talossa niin ensiluokkainen rahan-
menopaikka. Suunnittelemalla ja harkitsemalla saisi
lomastaan enemmän irti. Eivätkä ne ulkomaanmatkatkaan
kai niin mahdottomia olisi!"

*Valmista toisille iloa! Saat kokea, että ilo tuottaa
iloa.*

F. Th. Vischer.

Eläkeläiset retkellä.

Eräänä kauniina heinäkuun päivänä lähtivät Hallan
vanhukset joukolla jokavuotiselle kesäretkelleen,
joka tänä kesänä suuntautui kauniille mereen työn-
tyvälle hiekkaniemekkeelle. Edellinen päivä oli ollut
pahaenteisesti myrskyinen ja sateinen, mutta retki-
päivä toi sinitaivaalle auringon, joka rohkaisi hei-
kommankin liikkeelle.

Rannalla oli kenttäkeittiön kahvivesi porissut tun-
tikaupalla marttojen tottuneiden käsien hoitaessa
tarjoilupuolen. Niemen keskelle muodostuneelle män-
tyjen ympäröimälle aukealle oli katettu pitkä kahvi-
pöytä, jonka läheisyydestä haettiin mukava istuma-
paikka penkeiltä tai maahan levitetyltä pressulta. Ja
niin sitä oltiin valmiit seuraamaan ohjelmaa sekä
vaihtamaan viime kuulumisia naapurien kanssa, joi-
ta ei ehkä oltu tavattu sitten viime retken edellisenä
kesänä. Hongikossa kaikuivat kesäiset laulut, ja
soitto-Pekan hanurin reippaat sävelet säestivät kah-
vikuppien kilinää ja puheensorinaa kahvinjuonnin
alkaessa. Sosiaalipöydän väläyttelemät näkymät
Hallan nykyisestä toiminnasta saivat näistä harmaa-
hapsisista, joiden elämän vaiheet ovat niin eroitta-
mattomasti liittyneet saaren kohtaloihin, kiitollisen
kuulijakunnan. Iloinen leikki keventää niin vanhan
kuin nuorenkin mieltä ja niinpä sitä koeteltiin jal-
kojen notkeutta piirileikissä. Paljon riemua riitti pyy-
kinripustamiskilpailusta miesten yrittäessä lyödä nai-
set laudalta tässä jalossa taidossa. Mutta lopputulok-
sesta sentään ilmeni, kenen tehtäviin pyykin ripusta-
minen perheessä on kuulunut.

Leikin ja iloisten laulujen aikana oli aurinko kie-
rähäntänyt taivaalla niin pitkälle, että oli aika ajatella
kotimatkaa. Pastori Karttunen piti vielä hartauspu-
heen kooten ajatukset ikuisten arvojen ympärille. Lo-
pettajaiskahvit nautittiin voileipineen ja niin oli tä-
män kesän retki liittynyt muistojen joukkoon.

HALLA VOITTI KYMINTEHTAAN

Kymi-yhtymän jalkapallosarjassa 2—1 (puoliaika
1—1). Ottelu suoritettiin 8.7. Sunilassa. Kuvamme
esittää vauhdikasta tilannetta Kymintehtaan maalin
edustalla.

Tenniskenttämme uusittu.

Tehtaallamme on vanhoja perinteitä vaalittavana myös tennispelissä. Jo tämän vuosisadan alussa rakennutti tehtaan silloinen omistaja vapaaherra Alftan Juantehtaalalle kaksi ensiluokkaista tenniskenttää, jotka olivat ensimmäiset laatuaan Suomessa, sekä tennishallin, joten peliä voitiin harrastaa läpi vuoden.

Pelillä on siis Juantehtaalalla jo noin 50 vuoden perinteet takanaan. Puinen sisähalli purettiin kuitenkin n. 20 vuotta sitten. Ajan hammas oli tällöin tehnyt tehtävänsä. Ulkokentistä on toinen pidetty kunnossa. Sekin pääsi sota-aikana rappeutumaan, mutta kunnostettiin sittemmin vähin erin. Viime syksynä siinä kuitenkin tehtiin suurkorjaus. Sosiaalipäällikön ja Juantehtaan urheilulaitosten hoitajan Oiva Ruotsalaisen yhteisin suunnitelmin kenttä uudistettiin kokonaan. Siihen ei käytetty kalliita ulkolaisia maseja, vaan täysin kotoisin tarveainein laskettiin kentän pintaan uusi kerros. Sitä ennen kenttä kuitenkin revittiin auki ja tasattiin. Uudet putkiset verkkopaalut pystytettiin siten, että ne voitiin poistaa helposti jyräyksen ajaksi.

Näin jäi kenttä hautumaan puolivalmiina talven ajaksi. Keväällä suoritettiin lopullinen tasaus ja jyräys. Rajaviivoiksi oli talven aikana vanhasta korkkimatosta leikattu kapeat suikaleet, jotka nyt valkoiksi maalattuina naulattiin paikoilleen. Kun vielä korjauspajan vanhoja putkia yhteenliittämällä oli saatu kentälle vesijohto kesän kuumien ja sateettomien päivien varalle, olikin kenttä valmis vastaanottamaan ensimmäiset pelaajansa.

Jännitys oli suuri, sillä näin täysin kotoisin voimin ja tarveainein valmistetun kentän onnistuminen oli tekijöilleenkin arvoitus. Se onnistui kuitenkin täydellisesti. Tämän tunnustuksen ovat varauksetta antaneet vieraspaikkakuntalaisetkin pelaajat. He ovat todenneet, ettei lähiseudulla eikä edes Kuopiossa ole Juantehtaan kentän veroista pelipaikkaa.

Uusittu, silmää hivelevä kenttä on aikaan saanut tennisharrastuksen kohoamisen Juantehtaalalla. Jokaisena sateettomana kesäiltana tapaa kentällä tämän pelin innokkaita harrastajia, joiden ikä vaihtelee 5—50 vuoteen. Kun ne nuoret, jotka nyt ovat saaneet tenniskärpäsän pureman, muutamien vuosien kuluksua ovat oppineet tennispelin vaikeat aakkoset, voi Juantehtaalalta nousta pelaajia, jotka tasavertaisina iskevät yhteen yhtymän muiden tennisvalioiden kanssa.

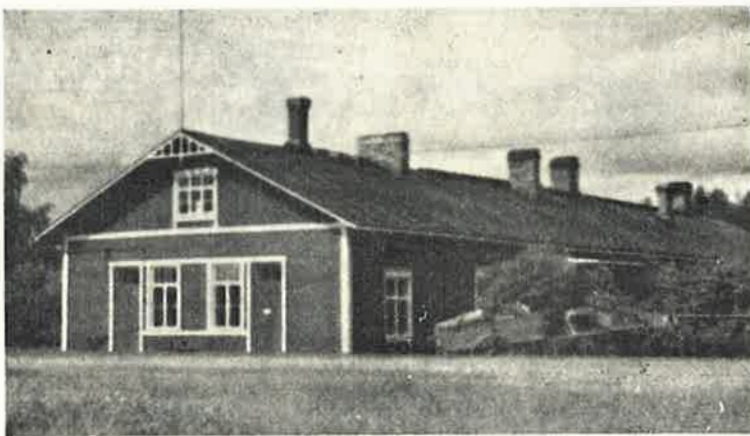
Oiva Ruotsalainen kentän tasauspuuhissa.

Onnettomuustapaus.

Huhtikuun 8 p:nä sattui Juantehtaalalla onnettomuustapaus. Hioja Vilho Hiltunen huomasi työstä tultuaan, että sen talon räystäälle, jossa hän asui, oli kasaantunut paksulta lunta. Peläten mahdollisen lumivyöryn muodostuvan pihalla leikkiville lapsille kohtalokkaaksi Hiltunen nousi katolle pudottamaan lunta räystäältä. Tällöin hän kuitenkin liukastui ja putosi selälleen maahan sillä seurauksella, että kaksi selkärangan nikamaa murtui. Lääkärin määräyksestä joutuu Hiltunen olemaan vuoteessa kipsiliiveissä aluksi ainakin puolen vuoden ajan.

Onnettomuus sattui työajan ulkopuolella, joten tapaturmayhtiö ei suorita korvausta. Tehdas ja työtoverit ovat kuitenkin monin tavoin muistaneet Hiltusta, joka lehtemme välityksellä pyytää lausua siitä sydämellisen kiitoksensa.

Kerhohuoneisto sijaitsee tässä rakennuksessa.

TYÖNTEKIJÖIDEN KERHO.

Jo usean vuoden ajan on Juantehtaalla ollut vireillä kysymys kerhohuoneiston aikaan saamisesta työntekijöille näiden vapaa-aikojen harrastuksia varten. Asuntopula on kuitenkin kerran toisensa jälkeen siirtänyt hankkeen toteuttamisen tuonnemmaksi. Kun postitoimisto vuoden vaihteessa siirtyi uuteen toimipaikkaan, saatiin sen hallussa olleet huonetilat tehtaan johdon suosiollisella luvalla kunnostaa kerhohuoneistoksi. Tässä kolme huonetta ja keittiön käsittävässä huoneistossa suoritettiin tarpeelliset korjaus- ja maalaustyöt ja sinne hankittiin huonekaluja. Viihtyisyyttä silmällä pitäen ostettiin hyvä radio. Keittiö kalustettiin siten, että siellä voidaan järjestää erilaisia kursseja ja opastustilaisuuksia perheenemännille. Kerhon avajaiset suoritettiin kesäkuussa.

Avajaistilaisuuden aloitti Juantehtaan soittokunta kajauttamalla reippaita säveleitään. Ins. E. Palmgrenin lausuttua työntekijäin, mestarien ja virkailijain edustajat tervetulleiksi hän luovutti kerhon työntekijäin käyttöön toivomuksella, että kerhoa käytettäisiin ahkerasti ja että siitä ja siellä pidettävistä kursseista olisi tehtaan työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen hyötyä. Kahvinjuonnin lomassa so-

siaalipäällikkö Mattsson selosti kerhon syntyvaiheita ja tarkoitusta. Jo aikaisemmin mainitun lisäksi hän kertoi kerhon tarkoituksena olevan toimia sekä vapaa-aikojen vietto- että myös erilaisten kurssien järjestämispaikkana. On suunniteltu ompelu-, leipoma- ja ruoanlaittokursseja. Näistä saadut kokemukset ja tulokset tulevat sitten osoittamaan uusia suuntaviivoja kerhon vastaisessa käytössä. Kerholle hankittu ompelukone on jokaisen perheenemännän käytettävissä. Kokouksia ei kerholla pidetä, vaan rauhoitetaan se kokonaan varsinaiseen kerhotoimintaan. Talkoovoimin tullaan kerhoa vielä somistamaan kutomalla sinne mm. mattoja. Puheensa lopussa sosiaalipäällikkö lausui toivomuksen, että työntekijät todella viihtyisivät kerhossaan ja että siitä muodostuisi miellyttävä ja kodikas paikka, jonne työntekijät mielellään pistäytyvät. "Työnlaulajat"-kuoron laulettua opettaja Eino Oksalan johdolla kolme laulua esitti tehtaan pääluottamusmies Mikko Jokiranta työntekijäin kiitokset kerhon aikaan saamisesta. Myöskin hän toivoi sen muodostuvan työntekijäin ahkerasti käyttämäksi paikaksi. Soittokunnan reipas marssi päätti tilaisuuden.

Toivo Mustonen, Väinö Hiltunen ja Alvar Tuppurainen jännäivät olympialaisten 10.000 m juoksua kerhon radion ääressä.

Naisia kiinnostavat ompelutyöt. Alma Julkunen ja Maija Mustonen ompelukoneen vieressä.

†

Dipl.ins. Gunnar Westerlund.

16. 7. 1952 kuoli Juantehtaalla dipl.ins. Gunnar Westerlund 52 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt toukokuun 4 p:nä 1900 Kymissä. Opiskeltuaan Teknillisessä Korkeakoulussa hän siirtyi jatkamaan opintojaan Darmstadtin Saksaan. Diplomi-insinööriksi hän valmistui v. 1931. Toimittuaan Kymintehdään paperitehtaalla vuoden hän siirtyi Juantehtaan palvelukseen.

Ins. Westerlund nautti etevänä ja aloiterikkaana kartonkialan ammattimiehenä suurta luottamusta. Hänen elämänsä suurimpana harrastuksena olikin työ.

Poismennyt jäivät lähinnä suremaan puoliso ja tytär.

Ne mestarit, jotka ins. Westerlundin alaisina olivat parinkymmenen vuoden ajan toimineet, suorittivat pidetylle esimiehelleen viimeisen palveluksen kantomalla arkun autoon, jossa se vietiin Helsinkiin. Vainajan toivomuksen mukaan on haudaus tapahtunut hiljaisuudessa.

Yksin olemisen taito on epäilemättä elämän suuria salaisuuksia. Ken kerran on oppinut tämän, hän ei enää anna joukon vaikuttaa itseensä, joukon, joka muuten on käskevä ja kaikkivaltias. Sen ääni, uhatkoonpa se tai ylistyköön, kiinnittää mahdollisesti hänen mieltään, mutta ei vaikuta häneen lainkaan pakoittavasti. Hänen tekoihinsa ei vaikuta melu siltä tai tältä taholta. Suurina, tärkeiden ratkaisujen hetkinä hän vetäytyy pois tungoksesta kuunnellakseen hiljaisuudessa sielunsa syvyyksien ääntä. Hän kuuntelee sitä pyhällä vavistuksella, sillä hän on tässä kuiskauksessa oppinut eroittamaan korkean, kunnonioitusta herättävän äänen, jossa on jotakin jumalallista.

J. Briesley.

Ihmisen täytyy olla kärsinyt, ennen kuin hänestä tulee hyvä, mutta hänen täytyy ehkä tuottaa kärsimystä toiselle, ennen kuin hänestä tulee parempi.

Maurice Maeterlinck.

Säilömmekö itse

vai ostammeko valmiita säilykkeitä?

Kun äitimme halusivat tarjota talven aikana perheelleen makeaa mansikkahilloa tai raikkaita hedelmäumpioita, oli heidän joka syksy valmistauduttava aikaa ja vaivaa vievään säilöntätööhön, mutta nyt on kaupassa suuri valikoima erinomaisia valmiita säilykkeitä. Sen vuoksi perheenemäntä joutuukin kysymään: mikä kannattaa parhaiten — säilöäkö itse vai ko ostaa valmiita säilykkeitä. Tähän on kuitenkin vaikea suoralta kädeltä vastata. On niin monia seikkoja, jotka on otettava huomioon kotityön kannattavuutta arvosteltaessa.

Säilykkeiden hintaan vaikuttavat ensi sijassa säilöttävien tavaroiden hinnat. Jos marjat ja hedelmät voidaan poimia omasta puutarhasta, tulee hinnasta luonnollisesti aivan erilainen kuin jos joudumme ne ostamaan. Myös säilytysmahdollisuuksilla on tärkeä merkitys. Jos kellari on liian lämmin tai puuttuu kokonaan, on vain ajan ja rahan hukkaa valmistaa säilykkeitä, jotka huonoissa säilytyspaikoissa alkavat käydä ja homehtua. Perheenemännän työaika on myös laskettava, vaikka sitä onkin vaikea arvioida rahassa. Jos hän tekee ansiotyötä tai hänellä on muuten niin paljon töitä kotona, että säilöminen jää myöhään iltaan tai sunnuntaityöksi, on hänen arvioitava sille korkeampi hinta ja laskettava vielä tarkemmin, mitä kannattaa säilöä. Mutta jos perheenemäntä on taitava ja huvittunut taloustyöstä, voi säilöntä olla hänelle hauskaa askartelua ja hän voi uhrata siihen runsaastikin aikaa ja vaivaa. Monelle on marjojen ja sienienkin kerääminen virkistävää ajanvietettä. Samalla se on lisäansiota, joka osaltaan alentaa säilykkeiden hintaa.

Mitä sitten säilömmekö?

Ensi sijassa sitä, mistä pidämme ja millä on suuri menekki taloudessamme. Jos aikaa on niukalti, säilömmekö sellaista, joka vaatii vähän työtä. Sellaisia ovat helposti perattavista marjoista valmistetut pureskeltavat soseet ja hillokkeet, kuten mustikka- ja puolukkasoseet, joita ei koskaan kannata ostaa valmiina kaupasta perhekäyttöön sitä suuremmalla syyllä, koska ne eivät pilaannu huonoissakaan säilytyspaikoissa. Säästämme aikaa, jos säilömmekö kerrallaan niin suuria erii kuin keittomahdollisuudet sallivat. On vaikea tehdä vertailuja koti- ja tehdasvalmisteisten säilykkeiden laadusta, sillä molemmat vaihtelevat samoin kuin makuvaatimuksemmekin. Hintavertailuja voimme taas tehdä vain niissä tapauksissa, joissa marjat ja hedelmät on ostettu käypiin hintoihin.

Hilloit ja hillokkeet kannattaa perheenemännän keittää kotona. Silloin niistä tulee maukkaampia ja ulkonäöltäänkin kauniimpia kuin mitä kauppoista on saatavissa. Myös hinnaltaan ne tulevat edullisemmiksi. Valmis mansikkahillo maksaa 300 g:n purkeissa 155 mk. Kotona keitetäessä tulee saman määrän

rän hinnaksi tölkin hintakin mukaan luettuna 62 mk, jos mansikat maksavat 100 mk litra. Kotivalmisteen tulee näin ollen huomattavasti halvemmaksi, vaikka laskisimme mukaan työ- ja polttoainekustannukset, jotka kiloa kohti pienenevät sitä mukaa kuin annos suurenee.

Sokeroiduissa mehuissa on hintaero vielä suurempi. $\frac{1}{2}$ l mustaviinimarjamehua maksaa kaupassa 235 mk. Sama määrä kotona keitettynä tulee maksamaan 76 mk, jos marjakilon hintana pidämme 85 mk. Jos käytettävissämme on mehumylly, voimme valmistaa marjoista raikkaita tuoremehuja, joita kaupoista ei vielä ole saatavissa. Sen sijaan on viime aikoina ollut saatavissa sitruuna- ja grapefruitmehua 210 mk:n kilohintaan, joka on halpa, sillä kilo sitruunoita maksaa jo 165 mk, emmekä tästä kotioiloissa pysty pusertamaan enempää kuin $\frac{1}{2}$ l mehua.

Omenasoseen suhteen tulee laskelmasta samantapainen. Soseen valmistaminen on suuritoista ilman kallista mehumyllyä ja vaatii pitkän keittämisaian. Kaupoista on saatavissa pahvipurkeissa myytävää kiinteää, hyvin imelää omenasosetta. Kotivalmisteen on ehdottomasti parempaa ja raikasmakuisempaa, mutta osto-omenista valmistettuna se tulee lähes samanhintaiseksi. Kilosta omenia à 150:— tulee 1 kg sosetta, johon tarvitaan n. 200 g sokeria. Hinnaksi tulee 170 mk jo ilman työ- ja polttoainekustannuksia. Ostetun hinta on 200 mk kilolta. Viime aikoina on kauppaan ilmestynyt amerikkalaisia hedelmäsäilyketölkköjä ananasta, aprikoosia, persikkaa jne. Tällaisen 800 g:n purkin hinta on 160—200 mk ja jokainen, joka niitä on maistanut, on todennut ne ensiluokkaisiksi. Jos niitä on jatkuvasti saatavissa, tulee kukkarollemme edullisemmaksi ostaa silloin tällöin vierasvaraksi tai omaa herkutteluamme varten tällainen hedelmäsäilykepurkki, sillä jos joudumme ostamaan umpioimista varten ensiluokkaiset omenat, päärynät, luumut ja kirsikat ja umpioimaan ne soke-riiliemeen, nousee hinta yhtä korkeaksi. Lisäksi ensiluokkaisten hedelmäumpioiden valmistaminen on aikaa, taitoa ja kalliita työvälineitä vaativaa, joten siihen kannattaa ryhtyä vain siinä tapauksessa, että käytämme runsaasti umpiosäilykkeitä ja saamme tuotteet omasta puutarhasta. Aivan samoin on asianlaita vihannesumpioiden suhteen. Valitettavasti ei meillä vain näihin asti ole ollut tarjolla muita kuin herne-, parsa- ja papu-umpioita. 600 g:n tölkki parsaa maksaa 225 mk sekä papuja ja herneitä 100 mk. Kun esim. laskemme, että kilosta silpoherneitä à 125:— saadaan $\frac{1}{2}$ kiloa silvottuja herneitä, huomaamme selvästi, ettei näitäkään kannata valmistaa ostetuista tuotteista. Papujen suhteen tulee laskelmasta muutama markka kotisäilönnän voitoksi. Sen sijaan kukka-kaaliumpioiden onnistuminen on monta kertaa niin kyseenalaista, ettei niitä kannata paljon säilöä, ja säilykkeet on joka tapauksessa paras käyttää jo ennen joulua.

Etikkasäilykkeiden kotivalmistus on kannattavaa siinäkin tapauksessa, että joudumme ostamaan kurkut, kurpitsat ja tomaatit. Esim. avomaan kurkut maksoivat tätä kirjoitettaessa 120 mk kilolta. Viime talvena saimme ostaa kaupoista suola-

kurkkuja 150 mk:lla ja maustekurkkuja 250 mk:lla kilo. Jälkimmäisessä tapauksessa saamme jo melkoisen työpalkankin vaivoistamme.

Oman lukunsa muodostavat syväjäädetyt marjat ja vihannekset, joita viime vuosina on ollut saatavissa. Mutta hinnaltaan ne vielä ovat niin kalliita, ettei niiden suurempi käyttö taloudessamme voi tulla kysymykseen. Eri asia olisi, jos meillä Suomessakin päästäisiin samaan, missä Tanskassa ja Norjassa jo ollaan. Siellä on osuuskuntia ja yhtiöitä, jotka ovat rakentaneet pitkin maaseutua lähes jokaiseen kylään pieniä jäädyttämöitä, joista asukkaat saavat vuokrata pientä kuukausivuokraa vastaan lokeroita. Niissä he ensin jäädyttävät ja sitten säilyttävät lihaa, hedelmiä, marjoja ja vihanneksia, vieläpä leivonnaisiakin joko taikinana tai valmiina. Esimerkin vuoksi voidaan mainita, ettei tanskalainen maanviljelijäperhe tunne enää lainkaan voimakkaasti suolattua sianlihaa, joka meillä maalla ilmestyy melkein säännöllisesti päivästä toiseen ruokapöytään melkein vuodet läpeensä. Ei luulisi meilläkään olevan mahdotonta rakentaa tällaisia osakejäädäyttämöitä, ja esim. osuusliikkeet voisivat perustaa sellaisia ja vuokrata niitä sitten asiakkailleen. Silloin jäisi syksyinen säilöntä aivan vähäiseksi. Pakkaisimme vain marjamme ja hedelmämme voipaperi- tai sellofaanipusseihin ja veisimme jäädyttämöön. Koko pitkän talven saisimme sitten sieltä tuoreita, maultaan raikkaita kesän herkkuja pöytäämme.

HUUMORIA.

Muuan tunnettu lakimies jutteli kerran virkatoverilleen, millaisin seurauksin hän oli opettanut toimistonsa asiapöydälle käytöstapoja. Eräänä aamuna oli poika tullut tuomarin huoneeseen ja sanonut:

— Kentällä on tänään jalkapallo-ottelu ja minä tahtoisin mennä sitä katsomaan.

— Kuulehan, Jaakko, sinun täytyy esittää pyyntösi toisella tavalla. Tulehan istumaan paikalleni, niin näytän, miten sen pitää tapahtua, sanoi tuomari.

Poika istuutui tuomarin paikalle ja tuomari otti lakkinsa ja painui ulos. Hän avasi sitten hiljaa oven ja pitäen lakkiaan toisessa kädessä virkkoi nöyrästi:

— Herra tuomari, kentällä on jalkapallo-ottelu tänään. Ellette välttämättä tarvitse minua, pyytäisin päästä sitä seuraamaan.

Pojalla oli vastaus tuossa tuokiossa valmiina:

— Sopii mainiosti, Jaakko, tässä saat viisikymmentä markkaa pääsylipun ostoon!

Lehtemme seuraava numero

ilmestyy jo $1\frac{1}{2}$ kuukauden kuluttua eli marraskuun 5. päiväksi. Siihen tarkoitettut kirjoitukset ja kuvat pyydetään lähettämään syyskuun 30. päivään mennessä.

TOIMITUS.

TOIMITUKSEN TUOLILTA.

Kesän päätapahtuma oli tietenkin olympialaiset. Olympiakuumeinen Suomen kansa jännäsi ja jännitti voimansa kisojen onnistumiseksi ja aidon kisatunnelman luomiseksi. Siitä huolimatta pessimistit voivat teltivat ja manasivat, että onnettomuus niistä tulee, suurin sitten Isonvihan jälkeen. Ulkolaisten kisavieraittemme arvostelun mukaan tulos oli kuitenkin suurenmoinen, ja koko loppukesän niin optimistit kuin pessimistit ovat syvin rinnoin hengittäneet kiitoksen ja ylistyksen suitsutusta. Vaikuttaa vähän siltä, kuin olisimme hemmotellun lapsen tavoin nauttineet tästä päänsilityksestä ja itserakkauttamme ravitsevasta mannasta.

Mutta ovatpa eräät saaneet siinä sivussa tukkapölyäkin, sillä mitalin toinen puoli ei saanutkaan samanlaista kiiltoa. Useiden mielestä ei Suomen joukkueen osaksi tullut kuitaa ja kunniaa tarpeeksi. Keihäs ei lentänyt kyllin pitkälle, ja juoksijoittemme tuloksista olisi pitänyt pudota roimasti sekuntteja ja sekunnin kymmenyksiä. Stadionilla ei nähty jälkeäkään suomalaisesta sisusta, sanoivat pettyneimmät.

Istuimme mekin yhden kisapäivän stadionilla, eikä se ollut meille mikään pettymysten päivä vaatimattomista suomalaissijoituksista huolimatta. 70-tuhantinen katsojameri, idän ja lännen, etelän ja pohjoisen liput, fanfaarit ja muut seremoniat tekivät kilpailusta juhlan. Jos entisajan Hellaan mies olisi astunut katsomoon, olisi hän varmaan heti tajunnut, että olympialaisethan tässä ovat menossa. Näimme kilpailuja, joissa urheilijat osasivat keskittyä ja ottaa ratkaisevimmalla hetkellä irti kaiken mahdollisen. Tarvittiin voimaa, tyyliä, hermojen hallintaa ja väistämätöntä tahdonlujuutta, ennen kuin näissä kisoissa päästiin palkintokorokkeille mitaleja vastaanottamaan. Näytti myös siltä, että luonto oli suosinut toisia, antanut heille paljon paremmat luontaiset edellytykset. Kiekonheiton kärkipään miehet olivat jättiläisiä, ja neekerisprintterien lihaksissa oli sellaista irtonaisuutta ja vieterimäisyyttä, jollaista emme ennen ollut nähnyt.

Istuessamme monta tuntia stadionin penkillä tulimme tutuiksi naapurimme kanssa. Meidän molempien urheilulliset tiedot olivat kutakuinkin yhtä vaatimattomia, joten olimme tasaveroisia keskustelijoita. Milloin satuimme tipahtamaan rattailta, tarjosi takanamme seisova vahtimestari apuaan. Hän oli ilmielävä urheilun pikkujättiläinen. Tunsii kilpailijat, tiesi ennätykset ja jakoi auliisti tietojaan. Siinä oli mies osannut valita itselleen oikean ammatin.

*

Sivuuttakaamme tämän kesän sateet ja Miss Universum — merkillisiä asioita on tosiaan kesän kuluessa tapahtunut — mutta älkäämme unohtako erästä. Suomalaisen työn ja teollisuuden rintamalla on tapahtunut jotakin sellaista, joka on mitalin arvoinen saavutus. Tai oikeammin tulisi sanoa, että kahdeksan vuotta kestäneessä työnmaratoonissa on päästy maaliviivalle. Suomi on suorittanut sotakorvauksensa. Viimeinen sotakorvausjuna on vierinyt rajan taakse, ja tätä kirjoitettaessa viimeiset alukset liukuvat telakoiltaan. Urakka on täytetty. Sitä voitaneen pitää sisun näyteenä. Se on myös osoitus velvolli-

suuksien tinkimättömästä täyttämisestä. Tämä saavutus on muistissa silloinkin, kun monet tärkeänä pitämämme päiväntapaukset ovat iäksi häipyneet olemattomiin.

Aika on merkkillinen tapahtumien ja asioiden seuloja. Suurin osa kaikesta tapahtumien vyörystä kariesee pois, mutta suuret, ratkaisevat ja käänteentekevät asiat tulevat ikään kuin pelkistettyinä esiin, ja seuraavat sukupolvet katsovat niiden valossa esimerkiksi tätä meidän aikakauttamme, meidän tekemisiämme ja tekemättä jättämisiamme. Emme erehdyne, jos sanomme, että tämän ajan merkkipaaluina he näkevät käymämme ankarat sodat, sotakorvausten suorittamisen, karjalaisten asuttamisen ja jälleenrakentamisen. Me itse olemme ehkä vasyneet näitä asioita toistelemään, ne tuntuvat meistä loppuun märehdityiltä, mutta kun niitä aikanaan tarkastellaan matkan takaa, objektiivisesta näkökulmasta, ovat ne kauas näkyviä tienviittoja Suomen kansan vaelluksen varrella.

*

Me ihmiset noudatamme elämässämme kahdenlaista ajanmittaa. Kalenterivuosi ja almanakka on tietysti se virallinen. Siihen olemme kytketyt monin sittein. Sen mukaan täytämme veroilmoitukset, laadimme kirjanpidot, vuosikertomukset, sanalla sanoen koko virallisluontoinen elämämme perustuu tuohon ajan yksikköön.

Mutta meissä on sen ohella myös toisenlainen ajanrytmi, joka on riippuvainen vuodenaajoista. Voisimme puhua toisaalta kesä-, toisaalta talvikaudesta. Edellinen on tällä kertaa taakse jäänyttä elämää, mutta sen sijaan varustaudumme parhaillaan talvikautta varten. Juuri tänä aikana me teemme suunnitelmia, jotka sitten syyspimeiden ja talven aikana tulisi toteuttaa. Nämä suunnitelmat ja päätökset ovat mielestämme paljon tärkeämpiä kuin ne, jotka tehdään uutena vuotena — useinkin vain huonon oman tunnon rauhoittamiseksi. Asian laita on näet siten, että talvikautena toimitaan intensiivisemmin kuin kesällä. Aika on tuntuvinään arvokkaammalta, ja sen tähden sen ei anneta ilman muuta lipsahtaa sormien lävitse. Talvi on harrastusten kausi, joka alkaa näihin aikoihin ja päättyy silloin, kun kevätpurot virtaavat. Ne voivat liikkua mitä erilaisimmilla aloilla. Edes päällisinpuolinen luettelo ei mahtuisi tälle palstalle. Pääasia on, että meillä on vapaa-aikojamme varten jokin hobby, joka virkistää mieltämme, kehittää meitä henkisesti ja mahdollisesti tuottaa myös suoranaista hyötyä.

Erityisesti toivoisimme, että tehdasseutujemme nuoriso ymmärtäisi vapaa-aikojen oikean käytön tärkeyden. Aikaa sillä kyllä on, ja sille tarjoutuu lukemattomia tilaisuuksia paneutua hyvien ja kehittävien harrastusten pariin. On opistoja, kirjeopistoja, kursseja, yhdistyksiä, lainakirjastoja, radio ja vaikka mitä, jotka tarjoavat tässä suhteessa auliisti apuaan. Tarvitaan vain omaa aloitetointaa ja sitten matkan varrella sitä paljon puhuttua suomalaista sisua. Siinä tuollainen yleispiirteinen resepti. Pankaapa toimeksi, ja keväällä huomaatte, että sen noudattaminen on maksanut vaivan.

T u o m o.

